

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NÁSILNÁ TRESTNÁ ČINNOST PÁCHANÁ DĚTMI
VE STŘEDOČESKÉM KRAJI A JEJÍ PREVENCE**

Autor práce: Jan Průša

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Radek Fabian

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2026

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jan Průša
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Násilná trestná činnost páchaná dětmi ve Středočeském kraji a její prevence

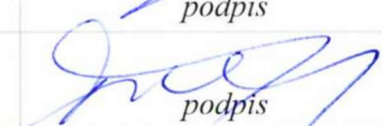
Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Violent Crime Committed by Children in the Central Bohemia Region and Its Prevention

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): Mgr. et Mgr. Radek Fabian

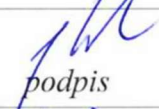

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben 2025

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit vývojové tendence v oblasti násilné trestné činnosti páchané dětmi ve Středočeském kraji prostřednictvím meziročního srovnání za období let 2020–2024 a zhodnotit efektivitu stávajících preventivních opatření zaměřených na snižování juvenilní kriminality. Dílčím cílem je na základě realizovaných strukturovaných rozhovorů navrhnout adekvátní preventivní strategie, které by mohly přispět k účinnému předcházení násilné trestné činnosti dětí a ke zmírnění jejího výskytu v dané oblasti.

Student: Jan Průša	26-04-2025 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Radek Fabian	26.4.2025 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	22.5.2025 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	27.5.2025 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	26. 2025 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. et Mgr. Radku Fabianovi za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

Průša, J. *Násilná trestná činnost páchaná dětmi ve Středočeském kraji a její prevence: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026. 111 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Mgr. Radek Fabian.

Klíčová slova: násilná kriminalita mládeže, prevence kriminality, Středočeský kraj, děti a mladiství, kriminogenní faktory

Bakalářská práce se zabývá problematikou násilné kriminality dětí a mladistvých ve Středočeském kraji a možnostmi její prevence. Cílem práce je analyzovat vývoj a strukturu násilné kriminality v této věkové skupině v období let 2020–2024 a identifikovat klíčové kriminogenní faktory. Teoretická část vymezuje základní pojmy, charakteristiku násilné kriminality mládeže a faktory ovlivňující její vznik. Empirická část je založena na kombinaci kvantitativní analýzy statistických údajů Policie České republiky a kvalitativního výzkumu realizovaného formou polostrukturovaných rozhovorů s odborníky z praxe. Výsledky výzkumu poukazují na mírně rostoucí trend sledovaného jevu a na významný vliv vrstevnických skupin, sociálních sítí a rodinného prostředí. Práce dále identifikuje limity v dostupnosti odborných služeb, zejména v oblasti psychologické péče o děti a mladistvé. V závěru jsou formulována konkrétní opatření zaměřená na posílení prevence ve školním prostředí, zefektivnění institucionální spolupráce a podporu práce s ohroženou mládeží.

ABSTRACT

Průša, J. *Violent Crime Committed by Children in the Central Bohemian Region and Its Prevention: Bachelor's Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2026. 111 p. Supervisor of the Bachelor's Thesis: Mgr. et Mgr. Radek Fabian.

Keywords: youth violent crime, crime prevention, Central Bohemian Region, children and juveniles, criminogenic factors.

This bachelor's thesis deals with the issue of violent crime committed by children and juveniles in the Central Bohemian Region and the possibilities of its prevention. The aim of the thesis is to analyse the development and structure of violent crime in this age group in the period 2020–2024 and to identify key criminogenic factors. The theoretical part defines the basic concepts, characteristics of youth violent crime and the factors influencing its development. The empirical part is based on a combination of quantitative analysis of statistical data from the Police of the Czech Republic and qualitative research conducted through semi-structured interviews with experts in the field. The results of the research indicate a slightly increasing trend of the monitored phenomenon and highlight the significant influence of peer groups, social networks and the family environment. The thesis also identifies limitations in the availability of professional services, particularly in the area of psychological care for children and juveniles. In the conclusion, specific measures are proposed aimed at strengthening prevention in the school environment, improving institutional cooperation and supporting work with youth at risk.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	12
2 Dítě a jeho procesní postavení v trestním řízení	14
2.1 Vymezení pojmu mládež.....	14
2.2 Postavení mladistvého v trestním právu.....	14
2.3 Postavení dítěte mladšího patnácti let	15
2.4 Instituce systému soudnictví ve věcech mládeže	15
3 Kriminalita	18
3.1 Násilná kriminalita	19
3.2 Kriminalita mládeže	20
3.2.1 Specifika kriminality mládeže.....	21
3.2.2 Dětský pachatel (dítě mladší patnácti let)	23
3.2.3 Kriminalita mladistvých.....	24
4 Prevence kriminality	26
4.1 Členění prevence kriminality	26
4.1.1 Třídění prevence kriminality podle okruhu adresátů	27
4.1.2 Třídění prevence kriminality podle obsahového zaměření	28
4.1.3 Další kvalifikace prevence kriminality	30
4.2 Prevence násilné kriminality	30
4.3 Prevence kriminality mládeže	31
4.4 Prevence kriminality ve Středočeském kraji	32
5 Empirická část.....	34
5.1 Výzkumný rámec	34
5.1.1 Formulace hypotéz.....	35
5.1.2 Metody sběru dat.....	35

5.1.3	Popis datových zdrojů a jejich limitace	37
5.2	Statistická analýza násilné trestné činnosti mládeže ve Středočeském kraji.....	38
5.2.1	Celkový vývoj všech násilných trestných činů v období 2020–2024	39
5.2.2	Analýza vybraných skupin trestných činů dle věkových kategorií.....	41
5.2.3	Struktura skupin násilných trestných činů dle věkových kategorií v období 2020–2024.....	44
5.3	Kvalitativní výzkum: Rozhovory s odborníky	46
5.3.1	Metodologie rozhovorů.....	46
5.3.2	Výběr informantů	48
5.3.3	Tematické okruhy a otázky rozhovorů.....	49
5.3.4	Výsledky rozhovorů.....	51
5.4	Vyhodnocení a interpretace výsledků výzkumu.....	59
5.4.1	Vyhodnocení kvantitativní části.....	59
5.4.2	Vyhodnocení kvalitativní části.....	61
5.4.3	Komparace statistik a názorů odborníků.....	62
5.5	Srovnání teoretických východisek s výsledky empirického výzkumu.....	63
5.5.1	Porovnání výsledků ve vztahu k teoretickým východiskům.....	63
5.5.2	Vyhodnocení hypotéz.....	64
5.5.3	Limity výzkumu	65
6	Návrh opatření ke snížení násilné kriminality dětí ve Středočeském kraji.....	67
6.1	Východiska návrhu opatření.....	67
6.2	Návrhy opatření v oblasti prevence kriminality	68
6.3	Návrhy opatření v oblasti práce s dětmi a mladistvými pachateli.....	70
6.4	Institucionální a systémová doporučení	71
	Závěr	73
	Seznam použitých zdrojů	77
	Seznam zkratk	80
	Přílohy.....	81

Úvod

Kriminalita mládeže představuje dlouhodobě sledovaný a společensky závažný fenomén, který je v odborné i laické veřejnosti vnímán se zvýšenou citlivostí. Zvláštní pozornost je přitom věnována násilné trestné činnosti páchané dětmi a mladistvými, neboť tato forma kriminality bezprostředně zasahuje do základních hodnot společnosti, zejména ochrany života, zdraví a osobní integrity jednotlivce. Násilné jednání v dětském věku navíc často signalizuje hlubší problémy v oblasti socializace jedince a může představovat významný prediktor dalšího delikventního vývoje v dospělosti.

V posledních letech lze v souvislosti s proměnou společnosti pozorovat také změny v charakteru násilného chování dětí a mladistvých. Významnou roli zde sehrává zejména rozvoj digitálních technologií a sociálních sítí, které zásadním způsobem ovlivňují komunikaci mezi mladými lidmi. Konflikty, které dříve probíhaly převážně v přímém kontaktu, se dnes často přesouvají do online prostředí, kde mohou rychle eskalovat a nabývat na intenzitě. V některých případech dochází také k zaznamenávání a následnému sdílení násilných incidentů, což může přispívat k jejich další reprodukci a posilování nežádoucích vzorců chování. Tyto skutečnosti kladou zvýšené nároky nejen na represivní složky, ale především na systém prevence kriminality, který musí být schopen na tyto nové výzvy adekvátně reagovat.

Problematiku násilné kriminality dětí a mladistvých je nutné vnímat v širším kontextu, který přesahuje rámec samotného trestního práva. Jedná se o komplexní sociální jev podmíněný souhrou celé řady faktorů, mezi něž patří zejména rodinné prostředí, vliv vrstevnických skupin, školní prostředí či širší socioekonomické podmínky. Významnou roli přitom hraje i dostupnost preventivních a intervenčních nástrojů, které mohou včas reagovat na první projevy rizikového chování. Právě včasná identifikace a adekvátní reakce na tyto projevy je klíčová pro omezení dalšího rozvoje násilného jednání a pro prevenci jeho opakování.

Specifickým prostředím pro zkoumání této problematiky je Středočeský kraj, který představuje region s výraznou demografickou i sociální diverzitou. Na jedné straně zahrnuje oblasti bezprostředně navazující na hlavní město Prahu s vysokou mírou urbanizace, na straně druhé i regiony s převážně venkovským charakterem. Tato různorodost se může promítat do struktury a dynamiky kriminality mládeže, stejně jako do dostupnosti preventivních a podpůrných služeb. Analýza násilné trestné činnosti v tomto regionu tak umožňuje identifikovat jak obecné trendy, tak i specifické problémy, které mohou být podkladem pro návrh cílených opatření.

Hlavním cílem této bakalářské práce je analyzovat vývojové tendence násilné trestné činnosti páchané dětmi ve Středočeském kraji prostřednictvím meziročního srovnání za období let 2020–2024, a to jak v souhrnu všech sledovaných trestných činů, tak u jednotlivých typů deliktů. Vedlejším cílem práce je zhodnotit efektivitu stávajících preventivních opatření zaměřených na snižování juvenilní kriminality, identifikovat klíčové faktory, které přispívají k jejímu vzniku, a navrhnout možná opatření prevence, jež by mohla přispět k redukci tohoto druhu trestné činnosti.

Práce se dále zaměřuje na přehled a hodnocení preventivních opatření realizovaných ve Středočeském kraji, a to s důrazem na programy primární, situační a sociální prevence. Současně zkoumá účinnost stávajících struktur prevence a formuluje návrhy na jejich možné zlepšení či doplnění s ohledem na demografické a sociální specifika regionu. Význam tohoto výzkumu spočívá v jeho přímé vazbě na aplikační praxi, neboť kvalitní analýza a následně cílená preventivní opatření mohou významně přispět ke snížení výskytu násilné kriminality a k podpoře pozitivního sociálního vývoje dětí a mladistvých.

Z metodologického hlediska je práce založena na kombinaci kvantitativního a kvalitativního přístupu. Kvantitativní část vychází ze sekundární analýzy statistických údajů Policie České republiky za sledované období, které umožňují identifikovat vývojové trendy a strukturu násilné kriminality mládeže v regionu. Kvalitativní část je realizována formou polostrukturovaných rozhovorů s odborníky z praxe, jejichž cílem je získat hlubší vhled do příčin násilného chování, jeho kontextu a do fungování preventivních mechanismů. Kombinace těchto metod umožňuje komplexnější uchopení zkoumané problematiky a propojení statistických poznatků s praktickými zkušenostmi.

Bakalářská práce je strukturována do šesti logických celků, které na sebe vzájemně navazují a postupně rozvíjejí zkoumanou problematiku od teoretického ukotvení až po formulaci praktických doporučení. První kapitola se zaměřuje na vymezení cílů práce a základní přehled použitých přístupů, které jsou dále podrobně rozpracovány v navazujících částech práce.

Druhá kapitola se věnuje vymezení pojmu dítě a mladistvý v právním kontextu a jejich procesnímu postavení v trestním řízení. Pozornost je zaměřena zejména na specifika právní úpravy v oblasti soudnictví ve věcech mládeže a na odlišnosti oproti řízení vedenému proti dospělým pachatelům.

Třetí kapitola se zabývá teoretickým vymezením kriminality se zvláštním důrazem na kriminalitu mládeže a její násilnou formu. Představuje základní faktory ovlivňující vznik delikventního chování a poukazuje na širší souvislosti tohoto jevu v rámci společnosti.

Čtvrtá kapitola analyzuje systém prevence kriminality, a to jak v obecné rovině, tak ve vztahu ke Středočeskému kraji. Zaměřuje se na jednotlivé formy prevence a na roli institucí, které se na prevenci kriminality mládeže podílejí.

Stěžejní pátá kapitola představuje empirickou část práce, která se zaměřuje na analýzu násilné kriminality dětí a mladistvých ve Středočeském kraji a na zjištění souvisejících faktorů na základě dostupných dat a poznatků z praxe.

Na výsledky této kapitoly navazuje kapitola šestá, která formuluje konkrétní návrhy opatření zaměřených na snížení násilné kriminality dětí ve Středočeském kraji. Tato opatření vycházejí ze zjištění provedené analýzy a reflektují potřebu posílení preventivních mechanismů i efektivnějšího fungování systému prevence.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem předložené bakalářské práce je komplexní analýza a následné zhodnocení vývojových tendencí v oblasti násilné trestné činnosti páchané dětmi mladšími patnácti let a mladistvými ve Středočeském kraji. Práce se zaměřuje na kritické pětileté období let 2020 až 2024, přičemž prostřednictvím meziročního srovnání identifikuje dynamiku, strukturu a závažnost těchto deliktů. Souběžně s hlavním cílem spočívajícím v analýze kvantitativních dat je vedlejším cílem práce zhodnotit efektivitu stávajících preventivních opatření a intervenčních mechanismů, které jsou v rámci daného regionu uplatňovány. Vedlejší cíl je realizován hloubkovými rozhovory s odborníky z praxe a následným formulováním návrhů preventivních strategií, které by mohly přispět k účinnému předcházení násilného chování dětí a ke zmírnění jeho výskytu v celospolečenském měřítku.

Teoretická část bakalářské práce byla zpracována na základě literární rešerše a následné kritické analýzy a komparace odborných zdrojů. Cílem bylo vytvořit ucelený teoretický rámec, který slouží jako východisko pro následné empirické šetření.

Při zpracování byla využita relevantní monografická literatura, odborná periodika, platná legislativa (zejména zákon o soudnictví ve věcech mládeže a trestní zákoník) a oficiální metodické dokumenty Ministerstva vnitra ČR, Policie ČR a Středočeského kraje. Rešerše zahrnovala jak tuzemské autory zabývající se kriminologií a speciální pedagogikou, tak aktuální strategické dokumenty v oblasti prevence kriminality. Poznatky z literárních zdrojů byly propojeny tak, aby poskytly komplexní pohled na procesní postavení dítěte, specifika delikventního chování a systém prevence v České republice.

Pro naplnění definovaných cílů byl zvolen smíšený výzkumný design, který v sobě metodologicky kombinuje kvantitativní a kvalitativní přístup. Tato triangulace metod umožňuje nahlížet na problematiku násilné kriminality mládeže nejen skrze exaktní statistická data, ale i skrze hloubkové porozumění kauzálním souvislostem a praktickým zkušenostem expertů. První fáze empirické části práce je založena na analýze statistických údajů čerpaných z oficiálních výstupů Policie České republiky, respektive z podkladů poskytnutých od Krajského ředitelství Středočeského kraje. Výzkumný soubor tvoří registrované případy násilné trestné činnosti ve Středočeském kraji, přičemž data jsou pro účely práce agregována do ucelených kategorií, aby byla zajištěna vyšší statistická významnost vzorku a přehlednost při ověřování hypotézy o meziroční vzestupné tendenci kriminality.

Na kvantitativní analýzu plynule navazuje kvalitativní šetření realizované formou polostrukturovaných rozhovorů s vybranými experty. Výzkumný vzorek byl sestaven na základě záměrného výběru tak, aby pokryl klíčové články systému péče, prevence a represe. Do šetření jsou zahrnuti vyšetřovatel Služby kriminální policie a vyšetřování specializující se na kriminalitu mládeže, kurátor pro mládež z orgánu sociálně-právní ochrany dětí, pracovník výchovného ústavu pro mládež, preventista kriminality Středočeského kraje a pracovník Probační a mediační služby zaměřený na práci s mladistvými pachateli. Volba polostrukturovaného rozhovoru jako výzkumného nástroje umožňuje flexibilně reagovat na odpovědi odborných informantů a hlouběji analyzovat faktory, které statistiky zachytit nedokážou, jako jsou motivace pachatelů, rodinné zázemí či bariéry v meziresortní spolupráci.

Data získaná z těchto rozhovorů jsou následně podrobena tematické analýze a syntetizována s výsledky statistického zkoumání. Následná analýza statistických dat a polostrukturované rozhovory tak slouží k verifikaci, případně falzifikaci stanovených hypotéz, zejména ve vztahu k vývoji násilné trestné činnosti, změnám její brutality a účinnosti preventivních nástrojů.

Celý výzkumný proces je veden s důrazem na etické aspekty, zejména na anonymizaci informantů a citlivost dat týkajících se nezletilých osob. Výsledná syntéza všech zjištění pak slouží jako podklad pro závěrečnou část práce, která formuluje doporučení pro modifikaci preventivních strategií v rámci Středočeského kraje.

2 Dítě a jeho procesní postavení v trestním řízení

S ohledem na zaměření bakalářské práce je nejprve nutné vymezit základní pojem dítě. Podle mezinárodní Úmluvy o právech dítěte (Sdělení č. 104/1991 Sb.) je dítětem každá lidská bytost mladší osmnácti let. Tento mezinárodně uznávaný koncept je pro účely této práce určující a pojem dítěte je vykládán v souladu s uvedenou úmluvou. Shodné vymezení pojmu dítě je rovněž obsaženo v § 126 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen TZ).

Zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže (dále jen ZSVM), označuje osobu v tomto věkovém rozmezí souhrnným pojmem mládež, který zahrnuje jak děti mladší patnácti let, tak mladistvé.¹ Tyto pojmy jsou v právní terminologii používány odlišně a jejich rozlišení má zásadní význam pro posouzení trestní odpovědnosti, procesního postavení a volby odpovídajících opatření, což je klíčové i pro následnou analýzu násilné trestné činnosti páchané dětmi ve Středočeském kraji.

2.1 Vymezení pojmu mládež

Podle ZSVM se pojmem „mládež“ rozumějí děti a mladiství. Mládeží je tak ve smyslu tohoto zákona každá osoba od narození do dovršení osmnácti let věku. Označení „mládež“ je v právní terminologii ZSVM nadřazeno pojům dítě a mladistvý, přičemž toto pojetí se částečně odlišuje od mezinárodní terminologie vymezené Úmluvou o právech dítěte i od vymezení obsaženého v trestním zákoníku. Z důvodu zachování terminologické jednotnosti a přehlednosti bude proto v další části práce primárně užíván pojem mládež.

Soudnictví ve věcech mladistvých, kteří se dopustí provinění, a dětí mladších patnácti let, které se dopustí činů jinak trestných, vykonávají soudy pro mládež. Tento zvláštní systém soudnictví reflektuje specifika věku pachatelů a klade důraz na výchovný a preventivní charakter opatření, což má zásadní význam i pro posuzování a řešení násilné trestné činnosti mládeže.

2.2 Postavení mladistvého v trestním právu

Statut mladistvého náleží osobě, která se v době spáchání provinění nacházela ve věkovém rozmezí od patnácti do osmnácti let, tedy osobě, jež dovršila patnáctý rok věku, avšak nepřekročila osmnáctý rok života. Osoba se mladistvým stává dnem následujícím

---

¹ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní právo hmotné*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. s. 83.

po patnáctých narozeninách.² Za mladistvého lze podle ZSVM považovat také osobu, která v době spáchání činu již dovršila patnáctý rok věku, avšak nelze u ní bez důvodných pochybností prokázat, že v okamžiku spáchání provinění překročila osmnáct let.

Trestný čin spáchaný mladistvým je označován jako provinění. Mladistvým nejsou ukládány trestní sankce podle trestního zákoníku, nýbrž opatření stanovená zákonem o soudnictví ve věcech mládeže, a to opatření výchovná, ochranná nebo trestní. Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže má vůči trestnímu zákoníku postavení *lex specialis*, což se významně promítá do způsobu postihu a prevence násilné trestné činnosti mladistvých.

2.3 Postavení dítěte mladšího patnácti let

Za dítě mladší patnácti let je považována osoba, která v době spáchání činu, jenž by za jiných okolností naplňoval znaky trestného činu, nedovršila patnáctý rok věku. Taková osoba není trestně odpovědná a její jednání je označováno jako čin jinak trestný. Tato skutečnost má zásadní význam pro právní posouzení násilného jednání dětí a jeho následné řešení v rámci systému ochrany a prevence.

Dopustí-li se dítě mladší patnácti let činu jinak trestného, může mu soud pro mládež uložit odpovídající opatření. Uložení těchto opatření zpravidla předchází pedagogicko-psychologické vyšetření, jehož cílem je posoudit osobnost dítěte a příčiny jeho jednání. Mezi využívaná opatření patří zejména výchovná povinnost, výchovné omezení, zařazení do terapeutického, psychologického či jiného vhodného výchovného programu ve středisku odborné péče, dohled probačního úředníka, ochranná výchova nebo ochranné léčení.

2.4 Instituce systému soudnictví ve věcech mládeže

Systém soudnictví ve věcech mládeže je v České republice založen na spolupráci několika institucí, které se podílejí na prevenci, odhalování a řešení protiprávního jednání dětí a mladistvých. Jedná se zejména o Policii České republiky, státní zastupitelství, soudy pro mládež, orgány sociálně-právní ochrany dětí, Probační a mediační službu a v některých případech také o školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. Spolupráce těchto subjektů je nezbytná pro komplexní posouzení situace dítěte a volbu vhodných opatření s výchovným a preventivním charakterem.

---

² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vyd. Praha: Leges, 2022. s. 58

Policie České republiky patří mezi orgány činné ve věcech mládeže. Jak vyplývá z § 2 odst. 1 písm. c) ZSVM, orgány činnými ve věcech mládeže jsou policejní orgány, státní zástupci a soudy pro mládež. Policie v přípravném řízení objasňuje protiprávní činy spáchané mladistvými nebo dětmi mladšími patnácti let a shromažďuje důkazy potřebné pro rozhodování soudu pro mládež. Při řešení těchto případů spolupracuje zejména s orgány sociálně-právní ochrany dětí, které poskytují informace o rodinném a sociálním prostředí dítěte a podílejí se na návrhu vhodných výchovných opatření.

Státní zastupitelství a soudy pro mládež představují další klíčové orgány systému soudnictví ve věcech mládeže. V souladu se ZSVM státní zástupce vykonává dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení a rozhoduje o dalším procesním postupu v trestních věcech mladistvých, například podáním návrhu na potrestání nebo využitím některého z institutů odklonu. Soud pro mládež následně rozhoduje o vině a ukládá mladistvému výchovná, ochranná nebo trestní opatření. Při rozhodování přihlíží nejen k závažnosti protiprávního jednání, ale také k osobnosti mladistvého a jeho rodinnému a sociálnímu prostředí, přičemž cílem řízení je především výchovné působení a podpora jeho resocializace.

Orgány sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) představují významný článek systému práce s ohroženými dětmi a mladistvými. Jejich činnost je upravena zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen ZSPOD). Posláním sociálně-právní ochrany je ochrana práv dítěte a podpora jeho příznivého vývoje. Součástí této činnosti je sociální kuratela pro děti a mládež, kterou podle § 31 ZSPOD zajišťuje obecní úřad obce s rozšířenou působností. Sociální kuratelu vykonává kurátor pro děti a mládež, který je zaměstnancem tohoto úřadu. Kurátor se účastní přestupkového a trestního řízení vedeného proti mladistvým a také řízení o činech jinak trestných u dětí mladších patnácti let, spolupracuje s Probační a mediační službou a dalšími institucemi a podílí se na zajištění pomoci dětem, které se dostaly do konfliktu se zákonem. Sociální kuratela zahrnuje rovněž návštěvy dětí v zařízeních, kde vykonávají ochranná opatření nebo jsou ve vazbě či ve výkonu trestního opatření, a spolupráci s Policií České republiky při plnění jejích úkolů (§ 32 ZSPOD).

Probační a mediační služba (dále jen PMS) představuje důležitou součást systému trestní justice zaměřenou na práci s pachateli trestné činnosti i ochranu práv poškozených. Její činnost upravuje zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě. Posláním této služby je přispívat k účinnému a spravedlivému řešení trestních věcí, mimo jiné prostřednictvím mediace mezi pachatelem a poškozeným a prostřednictvím dohledu

nad plněním uložených povinností a omezení. PMS spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení, soudy i orgány sociálně-právní ochrany dětí a podílí se například na zjišťování poměrů mladistvého a na realizaci uložených opatření, čímž přispívá k prevenci opakování protiprávního jednání.

Školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy představují součást systému péče o děti a mladistvé, u nichž není možné zajistit řádnou výchovu v rodinném prostředí nebo u nichž bylo rozhodnutím soudu uloženo výchovné opatření. Jejich činnost je upravena zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních. Mezi tato zařízení patří diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy. Jejich cílem je zajistit dětem základní životní potřeby, vzdělávání a odbornou péči směřující k nápravě jejich chování a přípravě na návrat do běžného života.

Uvedené instituce představují základní články systému, které se podílejí na řešení protiprávního jednání dětí a mladistvých a současně realizují preventivní a resocializační opatření. Právě pracovníci těchto institucí – zejména Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, Probační a mediační služby a školských zařízení – budou v rámci empirické části této práce osloveni k polostrukturovaným rozhovorům, jejichž cílem je získat odborný pohled na problematiku násilné kriminality dětí ve Středočeském kraji a na účinnost současných preventivních opatření.

3 Kriminalita

Pro účely této práce je třeba stručně vymežit vztah mezi pojmy trestná činnost a kriminalita. Trestná činnost představuje souhrn jednání, která naplňují zákonné znaky trestného činu podle TZ, a je tedy pojmem ryze právním. Naproti tomu kriminalita je pojem širší. Z právního hlediska ji lze vymežit jako souhrn trestných činů spáchaných na určitém území v časově vymezeném období. Toto vymezení však postihuje pouze právní rovinu daného jevu, a proto je na kriminalitu vhodné nahlížet také z kriminologického a sociologického hlediska, které zohledňuje širší společenské, ekonomické a kulturní podmínky jejího vzniku.³ Kriminalitu lze vymežit rovněž jako sociálně patologický či deviantní jev, avšak pro účely této bakalářské práce je rozhodující legální, tedy trestněprávní pojetí kriminality, vycházející z právní kvalifikace jednání jako trestného činu.⁴ V práci jsou pojmy trestná činnost a kriminalita užívány v návaznosti na jejich význam, přičemž pojem kriminalita je používán zejména v teoretické a analytické rovině jako zastřešující označení zkoumaného jevu.

Kriminalita není jediným pojmem, se kterým tato práce pracuje, a proto je vhodné vymežit i další související termíny. Delikvence představuje širší pojem než kriminalita, neboť zahrnuje nejen trestné činy, ale také přestupky a činy jinak trestné, tedy jednání spáchaná osobami mladšími patnácti let nebo osobami jednajícími ve stavu nepřičetnosti. Nadřazeným pojmem k pojmu delikvence je pak označení negativní společenský jev. Negativní společenské jevy lze chápat jako jednání či projevy, které se odchyľují od základních společenských norem a hodnot, přičemž jejich hodnocení se může lišit v závislosti na čase a prostředí. Tato jednání nejsou zpravidla trestně postihována, avšak mohou mít významný negativní dopad na společnost. Nejširším pojmem je protispoločenské jednání, které zahrnuje kriminalitu, delikvenci i negativní společenské jevy a vytváří tak širší rámec pro posuzování rizikového chování, zejména u dětí a mládeže.⁵

Kriminalita představuje významný a citlivý jev společenského života, jehož vznik a vývoj jsou úzce provázány se sociálními, ekonomickými a kulturními podmínkami společnosti. Protiprávní jednání negativně ovlivňuje pocit bezpečí jednotlivců i celých skupin, narušuje stabilitu institucí, ekonomických subjektů a dalších společenských

---

³ ŠTEFUNKOVÁ, M., ŠEJVL, J. *Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky*. 1. vyd. Praha: TOGGA, 2012. s. 12–13.

⁴ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. s. 15.

⁵ tamtéž.

struktur a současně přináší jak materiální škody, tak i závažné nemateriální újmy s dlouhodobými společenskými dopady.⁶

V kriminologii se trestná činnost člení do několika základních kategorií, přičemž nejčastěji se rozlišuje kriminalita násilná, majetková, mravnostní, drogová či hospodářská. Jednotná typologie kriminality však neexistuje, neboť jednotlivé kategorie vycházejí z rozdílných kritérií, jako je způsob provedení činu, motivace pachatele či chráněný zájem. Z tohoto důvodu mohou některé trestné činy spadat současně do více kategorií, typicky například loupež nebo znásilnění.⁷ Z hlediska možnosti poznání kriminality se dále rozlišuje kriminalita zjevná, tedy registrovaná orgány činnými v trestním řízení, a kriminalita skrytá neboli latentní, která zahrnuje jak kriminalitu zcela neodhalenou, tak jednání, jež nejsou statisticky evidována. Skutečná kriminalita je pak tvořena souhrnem kriminality zjevné i skryté, což je zásadní zejména při interpretaci statistických údajů využívaných v empirické části práce.⁸

3.1 Násilná kriminalita

Násilná kriminalita představuje jednu z nejzávažnějších forem trestné činnosti, neboť bezprostředně ohrožuje život, zdraví a osobní integritu jednotlivců. Závažnost těchto deliktů se odráží ve zvýšené pozornosti orgánů činných v trestním řízení, které jim věnují systematické vyšetřovací úsilí, což se promítá do relativně vysoké míry jejich objasněnosti.⁹

Pojem násilí není v odborné literatuře vymezen jednotně a jeho definice se liší zejména rozsahem zahrnutých projevů. Vedle užšího pojetí, které spojuje násilí výhradně s fyzickým útokem, se uplatňuje širší pojetí zahrnující také hrozby, zastrašování či psychické a emocionální týrání. Toto širší chápání je v kriminologii a kriminalistice často preferováno, neboť reflektuje skutečnost, že i nefyzické formy násilí mohou mít pro oběť závažné následky.¹⁰

Násilné trestné činy lze z kriminologického hlediska rozlišovat podle způsobu provedení, funkce násilí a intenzity jeho použití. V některých případech vystupuje násilí jako prostředek k dosažení určitého cíle, například při loupeži, vydírání či znásilnění,

---

⁶ JELÍNEK, J. *Kriminologické teorie*. 1. vyd. Praha: Leges, 2025. s. 15–16.

⁷ STAŇKOVÁ, L., ŠČERBA, F., VICHLENDÁ, M. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014. s. 22–23.

⁸ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. s. 15.

⁹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 113.

¹⁰ HULMÁKOVÁ, J. a kol. *Násilná kriminalita dětí mladších patnácti let*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2023. s. 16.

zatímco u jiných deliktů je samotné násilné působení primárním účelem jednání. Do skupiny násilné kriminality lze zahrnout rovněž trestné činy, u nichž sice nemusí být násilí explicitním znakem skutkové podstaty, avšak v důsledku jednání dochází k závažné újmě na životě či zdraví poškozeného. Násilné trestné činy nejsou v trestním zákoníku systematicky soustředěny do jediné části, a jejich posouzení proto vyžaduje individuální zohlednění konkrétních znaků skutkové podstaty i okolností spáchání činu.¹¹

V rámci statistického sledování násilné kriminality Policie České republiky jsou jednotlivé trestné činy evidovány prostřednictvím interních statistických kódů, tzv. takticko-statistických kvalifikací (dále jen TSK), které jsou v oblasti násilné trestné činnosti vymezeny v rozsahu kódů TSK 101–190. Tyto kódy zahrnují široké spektrum násilných deliktů lišících se jak závažností, tak povahou násilného jednání.¹² Pro účely této bakalářské práce jsou jednotlivé evidované skutky v empirické části sdružovány do širších analytických skupin, zejména podle charakteru násilí a chráněného zájmu, například na násilí směřující proti životu a zdraví, násilí s majetkovým motivem a další formy násilné trestné činnosti. Takové členění umožňuje přehlednější interpretaci statistických údajů a lépe odpovídá zaměření práce na násilnou trestnou činnost páchanou dětmi ve Středočeském kraji.

3.2 Kriminalita mládeže

Sledování kriminality z hlediska věkových kategorií představuje významný nástroj pro pochopení specifik trestné činnosti dětí a mládeže, u nichž lze identifikovat charakteristické formy deliktů i způsoby jejich páchaní. Mladiství se často dopouštějí trestné činnosti ve skupinách, využívají fyzickou převahu a častěji volí násilné postupy, přičemž jejich delikvence bývá spojena zejména s majetkovou kriminalitou a v některých případech také s užíváním návykových látek.¹³

Kriminalita mládeže představuje dlouhodobě sledovaný společenský fenomén, a to zejména z důvodu rizika pokračování protiprávního jednání do dospělosti. Jedinci, kteří se dopouštějí delikventního chování již v raném věku, mohou vykazovat zvýšenou tendenci k recidivě, což představuje významné riziko pro jejich další vývoj i pro společnost jako celek.¹⁴

---

¹¹ STAŇKOVÁ, L., ŠČERBA, F., VICHLENDÁ, M. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014. s. 20–23.

¹² tamtéž, s. 20–26.

¹³ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 45–46.

¹⁴ MIFEK, J. *Mravnostní kriminalita páchaná mladistvými pachatelí*. 1. vyd. Plzeň: Polypress, 2023. s. 46.

Vzhledem ke své společenské závažnosti představuje kriminalita mládeže dlouhodobě aktuální a intenzivně sledovanou problematiku. Protiprávní jednání dětí a mladistvých je na jedné straně vnímáno s určitou mírou tolerance, která vychází z jejich nedostatečné psychosociální vyspělosti. Současně však ve společnosti přetrvávají obavy z kriminality této věkové skupiny, což se promítá do přístupů k jejímu řešení, často s tendencí k posilování represivních opatření.¹⁵

3.2.1 Specifika kriminality mládeže

Odborné výzkumy, včetně studií realizovaných Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, poukazují na skutečnost, že násilné chování dětí a dospívajících je podmíněno souborem rizikových faktorů, které se koncentrují v několika základních oblastech. Mezi individuální faktory patří zejména impulzivita, nízká sebekontrola, agrese a časný nástup antisociálního chování. Významnou roli sehrávají rovněž faktory rodinné, zejména zanedbávání, konfliktní rodinné prostředí, či kriminalita rodičů, dále školní neúspěšnost, slabá vazba na školu a záškoláctví. Neopominutelný je také vliv vrstevníků a širšího sociálního prostředí, především kontakt s delikventními vrstevníky, jakož i komunitní faktory související se socioekonomickým znevýhodněním a vystavením násilí.¹⁶

V souvislosti s násilným chováním dětí a mladistvých jsou v odborné literatuře rozlišovány pojmy agrese, agresivita a hostilita, které označují odlišné roviny tohoto jevu. Agrese představuje konkrétní formu chování, jejímž prostřednictvím jedinec reaguje na podněty způsobem směřujícím k ublížení jiné osobě či sobě samému. Agresivita je naproti tomu chápána jako relativně stabilní osobnostní predispozice, která zvyšuje pravděpodobnost agresivních reakcí v různých situacích. Hostilita vyjadřuje spíše dlouhodobý postoj charakterizovaný nepřátelským naladěním, negativním vnímáním okolí a zvýšenou tendencí k odmítavému či konfliktnímu chování. Tyto charakteristiky mohou u dětí a dospívajících významně přispívat ke vzniku a rozvoji násilného a delikventního jednání, zejména pokud se kumulují s dalšími rizikovými faktory.¹⁷

Delikvence mládeže zahrnuje široké spektrum jednání porušujících společenské normy, a to jak jednání právně postihnutelné, tak i chování, které není trestné z důvodu věku pachatele. V odborné literatuře se rozlišují pojmy prekriminalita a predelikvence,

---

¹⁵ tamtéž

¹⁶ *Predictors of Youth Violence* [online]. In: Juvenile Justice, 2000. Dostupné z WWW: <<https://www.ojp.gov/pdffiles1/ojjdp/179065.pdf>>.

¹⁷ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 114–115.

jimiž se označují formy rizikového chování, jež mohou představovat vývojové stadium směřující k pozdější trestné činnosti. Tato jednání, která někdy bývají označovaná jako podhoubí kriminality, zahrnují například šikanu, záškoláctví, či útěky z domova a vyžadují včasnou preventivní a intervenční reakci.¹⁸ Včasná identifikace těchto projevů chování je zásadní pro účinnou prevenci násilné trestné činnosti u dětí.

Ve vztahu k predelikventnímu chování lze konstatovat, že tyto projevy často souvisejí s poruchami chování, tedy s jednáním, které se významně odchyluje od běžných vzorců chování odpovídajících danému věku a sociokulturnímu prostředí. Pokud nejsou tyto poruchy včas rozpoznány a adekvátně řešeny, mohou v průběhu dospívání přerůst v závažnější formy delikventního jednání a v dlouhodobém horizontu představovat rizikový faktor pro rozvoj kriminality v dospělosti.¹⁹

Poruchy chování mládeže

Poruchy chování mládeže představují heterogenní skupinu projevů, které lze interpretovat z různých odborných perspektiv, zejména sociologické, pedagogické a psychologické. Z hlediska společenské závažnosti se rozlišuje chování disociální, asociální a antisociální. Disociální chování se zpravidla projevuje méně závažnými excesy a lze je korigovat běžnými výchovnými postupy, zatímco asociální chování již signalizuje hlubší narušení vztahu jedince ke společnosti a často vyžaduje odbornou intervenci. Antisociální chování představuje nejzávažnější formu poruch chování, při níž dochází k vědomému porušování sociálních a právních norem, přičemž do této kategorie lze zahrnout i kriminalitu mládeže.²⁰

Poruchy chování lze dále členit podle míry narušení sociálních vztahů na poruchy socializované a nesocializované. U socializovaných poruch se agresivní či disociální jednání objevuje zejména v rámci vrstevnických skupin, často tzv. závadových part, což odpovídá typické skupinovitosti kriminality mládeže. Naproti tomu nesocializované poruchy chování jsou charakteristické sociální izolací jedince a absencí stabilních vztahů, přičemž delikventní jednání má spíše individuální charakter. V odborné diagnostice se rovněž uplatňuje pojem specifických vývojových poruch chování, které mají vrozený či vývojově podmíněný základ a mohou se projevovat zvýšenou impulzivitou, poruchami pozornosti a sníženou schopností sebekontroly, což může zvyšovat riziko násilného

---

¹⁸ FIRSTOVÁ, J. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. s. 15.

¹⁹ tamtéž, s. 18.

²⁰ tamtéž, s. 16–17.

a delikventního jednání. Tyto poruchy chování, zejména pokud nejsou včas rozpoznány a řešeny, mohou významně přispívat ke vzniku násilné trestné činnosti v období dětství a dospívání.²¹

V odborné literatuře je poukazováno na skutečnost, že vnímání kriminality mládeže je do značné míry formováno mediálním obrazem, který může u veřejnosti posilovat pocit její závažnosti a četnosti, aniž by vždy odpovídal skutečnému rozsahu tohoto jevu.²² Zároveň je zdůrazňován význam rodinného prostředí, zejména kvalita rodičovské péče, stabilita rodinných vztahů a přítomnost autorit, které významně ovlivňují psychosociální vývoj dítěte a jeho náchylnost k delikventnímu a násilnému jednání.²³ Tyto faktory se v praxi často vzájemně prolínají a doplňují.

3.2.2 Dětský pachatel (dítě mladší patnácti let)

Pro účely této práce je pojmem dětský pachatel označována osoba mladší patnácti let, která se dopustila činu jinak trestného. Podle ZSVM se jedná o dítě, jež není pro svůj věk trestně odpovědné. Toto vymezení je klíčové nejen pro právní posouzení jednání dítěte, ale především pro volbu preventivních a výchovných opatření, která jsou u této věkové skupiny uplatňována namísto trestních sankcí.

Za dětského pachatele lze v určitém smyslu považovat i dítě mladší patnácti let, které bylo úmyslně zapojeno do spáchání trestného činu v postavení nepřímého pachatele.²⁴ V takovém případě však dítě vystupuje pouze jako nástroj jednání nepřímého pachatele, který využívá jeho nedostatek trestní odpovědnosti, a trestní odpovědnost proto nese osoba, která dítě k jednání zneužila. Tato práce se však zaměřuje primárně na případy, kdy se děti dopouštějí násilného jednání z vlastní iniciativy, a problematika zneužití dítěte jako nástroje nepřímého pachatele proto není předmětem další analýzy.

U dětí mladších patnácti let převažuje zejména majetková kriminalita, přičemž značná část těchto jednání zůstává mimo oficiální statistiky z důvodu nenaplnění zákonných znaků skutkové podstaty. Typické jsou zejména jednodušší formy krádeží a poškozovacích deliktů, nelze však opomenout ani výskyt násilných jednání, jako jsou loupeže, vydírání či ublížení na zdraví, které bývají často spojeny s projevy šikany. Kriminologické výzkumy přitom situují počátky kriminální dráhy nejčastěji do období

---

²¹ FIRSTOVÁ, J. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 16–17.

²² TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, s. 40.

²³ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 3. aktual. vyd. Praha: Portál, 2011, s. 43–48

²⁴ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní právo hmotné*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 91.

mezi dvanáctým a patnáctým rokem života, kdy dochází ke zvýšené impulzivité a oslabování respektu k sociálním a právním normám.²⁵ Tato věková hranice má význam i z hlediska právní úpravy, neboť podle § 93 odst. 2 ZSVM může soud pro mládež uložit ochrannou výchovu dítěti, které v době spáchání činu jinak trestného již dovršilo dvanáctý rok věku, pokud to odůvodňuje povaha činu a nepostačuje uložení mírnějšího opatření.

Právní reakce na jednání dětského pachatele je v českém právním řádu založena převážně na sociálně-opatrovnickém modelu, jehož cílem je ochrana a výchova dítěte, nikoli jeho potrestání. Opatření ukládaná soudem pro mládež sice nemají povahu trestních sankcí, mohou však představovat výrazný zásah do práv dítěte. Odborná literatura proto upozorňuje na rizika předčasné a formalizované intervence, zejména na možnost nálepkování a zvýšení pravděpodobnosti další delikvence.²⁶

Zatímco u dětí mladších patnácti let je reakce společnosti založena především na výchovných a ochranných opatřeních, kriminalita mladistvých představuje již specifickou oblast trestní odpovědnosti, která bude rozebrána v následujícím oddíle.

3.2.3 Kriminalita mladistvých

Mladistvým se rozumí osoba, která v době spáchání provinění dovršila patnáctý rok věku, avšak ještě nedosáhla osmnácti let. Toto vymezení je pevně stanoveno právními předpisy. Z kriminologického hlediska je však někdy poukazováno i na širší kategorii tzv. mladých dospělých, tedy pachatelů blízkých věku mladistvých, u nichž mohou přetrvávat psychosociální charakteristiky typické pro období dospívání. Přestože jsou tyto osoby z hlediska trestního práva již posuzovány podle obecné úpravy trestní odpovědnosti, může být jejich věk v některých případech zohledněn při ukládání sankce, která pak může nabývat spíše výchovného než ryze represivního charakteru.²⁷

V přístupech k řešení kriminality mladistvých se v odborné literatuře rozlišují dva základní modely. Justiční model vychází z předpokladu, že mladistvý jedná na základě vlastního rozhodnutí, a klade důraz na jeho odpovědnost a uplatnění trestněprávních prostředků. Naproti tomu sociálně-opatrovnický model vychází ze zásady nejlepšího zájmu dítěte a akcentuje vliv sociálních, rodinných a psychologických faktorů na vznik

---

²⁵ FIRSTOVÁ, J. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. s. 34.

²⁶ HULMÁKOVÁ, J. a kol. *Děti mladší patnácti let v systému soudnictví ve věcech mládeže*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2024. s. 17–19.

²⁷ FIRSTOVÁ, J. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. s. 10.

delikventního jednání. Cílem tohoto přístupu není primárně potrestání, ale identifikace příčin chování a jejich náprava prostřednictvím výchovných a ochranných opatření.²⁸

Vývojová kriminologie rozlišuje dva základní typy mladistvých pachatelů. Chronický pachatel vykazuje závažné poruchy chování již v raném dětství, často se dopouští násilných deliktů a jeho kriminalita má dlouhodobý charakter s tendencí přechodu do dospělé recidivy. Naproti tomu mladistvý delikvent zpravidla začíná s protiprávním jednáním v období dospívání, jeho chování bývá ovlivněno situačními faktory a vrstevnickým tlakem a s postupným přechodem do dospělosti má tendenci slábnout či zanikat.²⁹

Uvedené typologické a vývojové charakteristiky kriminality mladistvých vytvářejí teoretický rámec pro analýzu konkrétních dat o násilné trestné činnosti dětí a mladistvých ve Středočeském kraji, která je předmětem následující empirické části práce.

---

²⁸ MIFEK, J. *Mravnostní kriminalita páchaná mladistvými pachateli*. 1. vyd. Plzeň: Polypress, 2023. s. 47.

²⁹ tamtéž s. 54–56.

4 Prevence kriminality

Prevence kriminality představuje odborně řízenou a systematickou činnost, která je zaměřena na cílené a koordinované působení na příčiny a podmínky kriminality s cílem jejich odstranění nebo alespoň omezení prostřednictvím vhodných preventivních opatření. Současně směřuje k minimalizaci negativních důsledků kriminality a k podpoře vytváření a rozvoje antikriminogenních podmínek.³⁰

Někteří autoři vymezují prevenci kriminality jako soubor společenských opatření zaměřených na předcházení sociálně patologickým jevům, zejména kriminalitě. V širším pojetí však prevence kriminality zahrnuje veškeré systematické postupy a mechanismy směřující ke snižování rozsahu a závažnosti trestné činnosti, a to jak omezováním příležitostí k jejímu páčání, tak působením na potenciální pachatele i širší veřejnost.³¹

Zjednodušeně lze v oblasti prevence kriminality rozlišit dva základní přístupy, a to přístup represivní a preventivní. Represivní strategie reagují na již spáchanou trestnou činnost a mají převážně trestněprávní charakter. Naproti tomu preventivní strategie jsou zaměřeny na systematické a aktivní předcházení vzniku kriminality ještě před jejím uskutečněním a zahrnují soubor mimotrestních opatření směřujících k odstraňování, oslabování či neutralizaci kriminogenních faktorů. Preventivní intervence se uplatňují jak ve vztahu k příčinám a podmínkám kriminality, tak k příležitostem k jejímu páčání, přičemž současně směřují k ovlivňování potenciálních pachatelů i ochraně potenciálních obětí a k posilování celkové bezpečnosti ve společnosti.³²

4.1 Členění prevence kriminality

Prevenci kriminality lze členit podle různých hledisek, přičemž v odborné literatuře se nejčastěji uplatňuje členění podle obsahového zaměření preventivních opatření a podle okruhu jejich adresátů. Obsahové členění vychází z charakteru jednotlivých preventivních strategií, zatímco členění podle adresátů zohledňuje, na které skupiny je preventivní působení cíleno. Toto rozlišení umožňuje systematické uchopení prevence kriminality a volbu odpovídajících nástrojů a opatření.³³

---

³⁰ HOLCR, K. a kol. *Kriminologie*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009. s. 171.

³¹ SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. 2. aktual. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016. s. 13–14.

³² SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 87.

³³ tamtéž, s. 88–91.

4.1.1 Třídění prevence kriminality podle okruhu adresátů

Preventivní opatření lze v České republice z hlediska okruhu adresátů rozdělit do tří základních skupin, jimiž jsou primární, sekundární a terciální prevence.

- **Primární prevence** je zaměřena na snižování celkového objemu trestné činnosti plošným působením na celou populaci, aniž by se soustředila na vymezení konkrétních rizikových skupin z hlediska role pachatele či oběti. Uplatňuje se zejména prostřednictvím nepřímých opatření, u nichž je omezení kriminality očekáváno jako jeden z vedlejších efektů širší sociální, ekonomické, vzdělávací nebo jiné veřejné politiky.³⁴ Do oblasti primární prevence náleží především výchovná, edukační, volnočasová, osvětová a poradenská opatření určená nejširšímu okruhu obyvatelstva. Zvláštní důraz je přitom kladen na pozitivní působení na děti a mládež, zejména podporou smysluplného trávení volného času a zapojení do sportovních či zájmových aktivit. Součástí primární prevence mohou být rovněž opatření posilující neformální sociální kontrolu, jako jsou sousedské hlídky, preventivní přítomnost obecní policie nebo Policie České republiky, případně mediální kampaně zaměřené na prevenci kriminality.³⁵

- **Sekundární prevence** vychází z předpokladu, že určité osoby a životní situace lze z hlediska kriminality označit za rizikové. Preventivní intervence se proto cíleně zaměřují na tyto jedince a okolnosti, přičemž identifikace relevantních rizikových faktorů vychází z poznatků kriminologických výzkumů.³⁶

Preventivní opatření sekundární prevence jsou zaměřena jak na skupiny obyvatel ohrožené viktimizací, například seniory, děti či jiné zranitelné osoby, tak na jedince se zvýšenou pravděpodobností páčání trestné činnosti, zejména mladistvé, osoby závislé na návykových látkách nebo sociálně vyloučené osoby. Součástí sekundární prevence je rovněž prostorové zaměření na lokality s kumulovaným výskytem kriminality, například dopravní uzly, veřejná prostranství či oblasti s vysokou koncentrací rizikového sociálního prostředí.³⁷

- **Terciální prevence** se zaměřuje na situace, kdy již došlo ke spáchání trestného činu. Její pozornost směřuje na osoby přímo dotčené trestnou činností, a to jak na pachatele, tak na oběti. Hlavním cílem těchto opatření je snížení rizika opakování protiprávního jednání, podpora resocializace pachatelů a zmírnění negativních dopadů

---

³⁴ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. s. 184.

³⁵ ŠTEFUNKOVÁ, M., ŠEJVL, J. *Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky*. 1. vyd. Praha: TOGGA, 2012. s. 15–16.

³⁶ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. s. 184.

³⁷ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 90.

trestné činnosti, čímž se přispívá k prevenci recidivy a posilování bezpečnosti společnosti.³⁸

Z hlediska pachatele zahrnuje terciální prevence především resocializační opatření zaměřená na osoby s kriminálně narušeným chováním. Jedná se zejména o podporu pracovního uplatnění a rekvalifikace, sociální a rodinné poradenství či pomoc při zajištění bydlení, jejichž cílem je stabilizace životní situace a obnova narušeného sociálního prostředí. Součástí terciální prevence mohou být rovněž trestněprávní a ochranná opatření, postpenitenciární péče a probační péče, včetně dohledu orgánů sociálně-právní ochrany dětí a mládeže.³⁹

4.1.2 Třídění prevence kriminality podle obsahového zaměření

Prevenci kriminality lze z hlediska obsahového zaměření členit podle toho, na který prvek trestné činnosti je preventivní působení zaměřeno. Vychází se přitom z předpokladu, že ke spáchání trestného činu je nezbytná součinnost pachatele, oběti a místa činu. Účinné prevence lze dosáhnout oslabením nebo eliminací alespoň jednoho z těchto prvků. Na tomto základě se rozlišuje prevence zaměřená na prostředí a podmínky páchaní trestné činnosti (situační prevence), prevence působící na pachatele a kriminogenní faktory jeho chování (sociální prevence) a prevence orientovaná na ochranu potenciálních obětí (viktimologická prevence).⁴⁰

- **Situační prevence** vychází z poznatku, že kriminalita se koncentruje v určitých časových a prostorových souvislostech a vzniká za specifických okolností. Prostřednictvím režimových, fyzických a technických opatření usiluje o redukci kriminogenních podmínek, přičemž nejvyšší efektivitu dosahuje zejména v oblasti majetkové trestné činnosti, avšak uplatnění nachází rovněž u některých forem násilné kriminality, zejména v prostředí škol, veřejných prostranství a dalších rizikových lokalit. Odpovědnost za realizaci opatření situační prevence nesou především obce a občané, v rámci svých kompetencí též Policie České republiky. Účinnost situační prevence je však limitována rizikem přesunu kriminality v čase, prostoru nebo formě jejího páchaní.⁴¹

Opatření situační prevence jsou zaměřena na omezení příležitostí k páchaní trestné činnosti prostřednictvím zásahů do prostředí a podmínek, v nichž ke kriminalitě dochází.

³⁸ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. s. 184.

³⁹ SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. 2. aktual. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016. s. 17–18.

⁴⁰ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. s. 184–185.

⁴¹ SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. 2. aktual. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016. s. 16.

Spočívají zejména ve ztížení přístupu k vhodným cílům a prostředkům trestné činnosti pomocí fyzických, technických a režimových opatření, jako jsou zabezpečovací systémy, regulace vstupů nebo omezení hotovostních operací. Významným prvkem je rovněž zvyšování rizika odhalení pachatele posílením formálního i neformálního dohledu, včetně přítomnosti bezpečnostních složek a využívání kamerových systémů.⁴²

- **Sociální prevence** zahrnuje soubor opatření zaměřených na ovlivňování procesů socializace a sociální integrace jednotlivců, zejména dětí a mládeže, a na zmírňování či odstraňování nepříznivých sociálních a ekonomických faktorů, které jsou považovány za významné determinanty kriminality. Tento typ prevence je nedílnou součástí sociální politiky státu a dlouhodobě směřuje k posilování ochranných faktorů v přirozeném sociálním prostředí dítěte. Účinnost sociální prevence je obtížně kvantifikovatelná pomocí statistických ukazatelů, její přínos se proto hodnotí především nepřímo, zejména ve vztahu k budoucím životním perspektivám osob, na něž preventivní působení cílí.⁴³

V kontextu kriminality dětí a mládeže se sociální prevence uplatňuje zejména prostřednictvím opatření v oblasti vzdělávání, podpory rodiny, sociálních služeb a volnočasových aktivit. Významnou roli hrají programy zaměřené na posilování rodičovských kompetencí, prevenci školního neúspěchu, podporu sociálních dovedností dětí a vytváření dostupných a bezpečných možností trávení volného času. Tato opatření směřují k omezení rizikových faktorů, jako jsou sociální vyloučení, nestabilní rodinné prostředí či dlouhodobá absence pozitivních autorit.⁴⁴

- **Viktimologická prevence** vychází z poznatků viktimologie a je zaměřena především na snižování rizika viktimizace a zmírňování následků trestné činnosti. Spočívá zejména v edukaci potenciálních obětí, posilování jejich schopnosti rozpoznat rizikové situace a vhodně na ně reagovat, a dále v poskytování odborné podpory obětem trestných činů. V kontextu kriminality dětí a mladistvých má viktimologická prevence spíše doplňkový charakter, neboť nepůsobí přímo na příčiny násilného jednání ani na chování pachatelů, její význam však spočívá v ochraně ohrožených skupin a v omezení negativních důsledků trestné činnosti.⁴⁵

---

⁴² SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 88.

⁴³ SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. 2. aktual. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016. s. 16.

⁴⁴ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 88.

⁴⁵ SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. 2. aktual. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016. s. 16.

4.1.3 Další kvalifikace prevence kriminality

Prevence kriminality může být dále členěna podle různých hledisek, která vymezují její zaměření a způsob realizace. Z hlediska strategie se rozlišuje prevence přímá, zaměřená na konkrétní místo a čas, a prevence nepřímá, spočívající zejména v preventivní přítomnosti bezpečnostních složek. Podle časového hlediska se uplatňuje prevence predeliktní, směřující k předcházení trestné činnosti, a prevence postdeliktní, jejímž cílem je zabránit jejímu opakování. Prevence kriminality může mít rovněž místní, regionální či celostátní charakter a využívá kombinaci právních i mimoprávních nástrojů, které se v praxi vzájemně doplňují.⁴⁶

4.2 Prevence násilné kriminality

Základním východiskem prevence násilné kriminality je identifikace a analýza jejích příčin a podmínek, neboť jejich poznání umožňuje volbu adekvátních preventivních opatření a efektivní nastavení preventivní i sankční politiky. Kriminologické teorie vysvětlující násilné jednání lze obecně rozdělit na přístupy akcentující vnitřní a vnější faktory. Biologické a psychologické teorie zdůrazňují význam osobnostních charakteristik, impulzivity či procesu učení agresivnímu chování, zatímco sociálně orientované přístupy kladou důraz na vliv rodiny, vrstevnických skupin a širšího sociálního prostředí. Tyto faktory mají zásadní význam zejména v období dětství a dospívání, kdy se formují základní vzorce chování a vztah k sociálním normám.⁴⁷

Prevence násilné kriminality se vyznačuje značnou komplexností, která vyplývá z rozdílných motivů, forem násilného jednání a typů pachatelů, což omezuje možnost uplatnění jednotných preventivních postupů. Empirické výzkumy však umožňují identifikovat kriminogenní faktory, na jejichž omezení by měly být preventivní strategie cíleny. Preventivní opatření se obdobně jako v rámci obecné prevence kriminality uplatňují na primární, sekundární a terciární úrovni a zahrnují prvky sociální, situační i viktimologické prevence. Klíčovou roli přitom sehrává posilování ochranných faktorů u jednotlivců a komunit, zejména v raných fázích vývoje dítěte.⁴⁸

---

⁴⁶ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 91–92.

⁴⁷ STAŇKOVÁ, L., ŠČERBA, F., VICHLENDÁ, M. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014. s. 44–45.

⁴⁸ tamtéž, s. 49.

4.3 Prevence kriminality mládeže

Prevence kriminality mládeže nemůže být realizována izolovaně, ale musí být součástí širší a dlouhodobě koncipované politiky prevence kriminality. Účinné preventivní strategie vycházejí z mezioborové spolupráce mezi místní samosprávou, školami, rodinou, komunitními a neziskovými organizacemi a dalšími aktéry působícími v oblasti práce s dětmi a mládeží. Tento přístup reflektuje komplexní soubor sociálních, ekonomických a environmentálních faktorů, které zvyšují riziko delikventního chování, zejména sociální vyloučení, chudobu, oslabené rodinné vazby či život v prostředí s vyšší mírou násilí. Odborné poznatky přitom dlouhodobě poukazují na omezenou účinnost čistě represivních přístupů a naopak zdůrazňují význam včasné intervence, dostupného vzdělávání a smysluplných volnočasových aktivit při snižování rizika zapojení mládeže do trestné činnosti.⁴⁹

Významným prvkem prevence kriminality mládeže je aktivní zapojení samotných mladých lidí do preventivních programů a důraz na spolupráci více aktérů, zejména škol, sociálních služeb, policie, neziskových organizací a místní samosprávy. Efektivní preventivní programy jsou zpravidla realizovány přímo v komunitním prostředí a směřují k posilování sociálních dovedností, odpovědnosti a vztahu mládeže k místu, kde žije. Pro dosažení dlouhodobého účinku je nezbytné, aby byly tyto programy přizpůsobeny místním specifikům a systematicky začleněny do širší strategie prevence kriminality.⁵⁰

Právní úprava odpovědnosti mladistvých v České republice vychází z odlišného přístupu než režim aplikovaný na dospělé pachatele, přičemž jedním z jejích klíčových cílů je prevence opakovaného páchání protiprávní činnosti. Tento preventivní akcent je nedílnou součástí zákona o soudnictví ve věcech mládeže, který klade důraz na výchovně-resocializační hledisko při projednávání činů spáchaných dětmi mladšími patnácti let a mladistvými. Smyslem řízení je volba takových opatření, jež podporují dlouhodobé zdržení se další protiprávní činnosti, napomáhají sociálnímu začlenění mladistvého s ohledem na jeho individuální schopnosti a rozumovou vyspělost a současně vedou k přiměřené odpovědnosti za způsobenou újmu. Preventivní funkce se tak promítá nejen do samotného vedení řízení, ale i do systematiky zásad a institutů ZSVM, zejména do

---

⁴⁹ *Urban Crime Prevention And Youth At Risk* [online]. Montréal: International Centre for the Prevention of Crime, 2005. s. 3–18.

⁵⁰ tamtéž, s. 32–56.

preferenci netrestních opatření a zvláštních procesních postupů před ukládáním trestních opatření jako prostředku krajní povahy.⁵¹

4.4 Prevence kriminality ve Středočeském kraji

Ve Středočeském kraji je oblast prevence kriminality systémově zajišťována prostřednictvím odboru bezpečnosti a krizového řízení Krajského úřadu Středočeského kraje. Tento odbor v rámci samostatné i přenesené působnosti kraje spoluzajišťuje úkoly v oblasti vnitřní bezpečnosti, krizového řízení a prevence kriminality. Jeho součástí je oddělení prevence kriminality, které plní především koordinační, metodickou a koncepční funkci v oblasti prevence kriminality a prevence závislostního chování na území kraje. Oddělení současně zabezpečuje činnost poradních orgánů hejtmanky kraje a administruje Středočeský Fond prevence, jehož prostřednictvím jsou podporovány preventivní projekty obcí a dalších subjektů.⁵²

Prevence kriminality ve Středočeském kraji je realizována v souladu s Konceptí prevence kriminality Středočeského kraje na léta 2023–2027⁵³, na niž navazuje každoročně aktualizovaný Program prevence kriminality. Tyto dokumenty vymezují základní priority, cílové skupiny a nástroje prevence kriminality na regionální úrovni. Mezi hlavní oblasti podpory patří zejména snižování recidivy, prevence násilné kriminality, prevence závislostního chování, kybernetická bezpečnost a podpora činnosti obecních policí. V oblasti násilné kriminality je kladen důraz především na prevenci domácího a sexuálního násilí, ochranu a podporu obětí trestné činnosti a preventivní působení na děti a mládež, zejména prostřednictvím vzdělávacích a osvětových aktivit zaměřených na prevenci násilí ve vztazích.⁵⁴

Program prevence kriminality současně podporuje rozvoj spolupráce mezi krajem, obcemi, Policií České republiky, obecními policiemi a dalšími aktéry působícími v oblasti bezpečnosti a sociální prevence. V aplikační rovině jsou realizována zejména situační a sociální preventivní opatření, mezi něž patří například rozvoj kamerových

---

⁵¹ VEČERKA, K., HULMÁKOVÁ, J., ŠTĚCHOVÁ, M. *Mladiství v procesu poruchové socializace*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. s. 43–44.

⁵² STŘEDOČESKÝ KRAJ. *Odbor bezpečnosti a krizové řízení* [online]. Praha: Středočeský kraj. 2025 [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: <<https://stredoceskykraj.cz/web/odbor-bezpecnosti-a-krizoveho-rizeni>>.

⁵³ GUNDZA, F. *Koncepce prevence kriminality Středočeského kraje na léta 2023–2027* [online]. Praha: Středočeský kraj, 2022. [cit. 2026-01-10]. Dostupné na WWW: <https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/koncepce_prevence_kriminality_stredoceskeho_kraje_2023_-_2027.pdf>.

⁵⁴ STŘEDOČESKÝ KRAJ. *Program prevence kriminality Středočeského kraje 2025* [online]. Praha: Středočeský kraj. 2025 [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: <<https://stredoceskykraj.cz/web/odbor-bezpecnosti-a-krizoveho-rizeni/prevence-kriminality1>>.

systemů v obcích, posilování bezpečnostních opatření ve školách, školských zařízeních a zdravotnických institucích, podpora místních preventistů kriminality a realizace osvětových a resocializačních projektů. Cílem těchto aktivit je snižování příležitostí k páchání násilné i majetkové trestné činnosti a posilování subjektivního i objektivního pocitu bezpečí obyvatel kraje.^{55,56}

Významným praktickým nástrojem prevence kriminality ve Středočeském kraji je projekt „Bezpečné město (obec)“, který je koordinován Krajským ředitelstvím Policie České republiky ve spolupráci s krajem a zapojenými obcemi. Cílem projektu je zvyšování úrovně bezpečnosti a pocitu bezpečí obyvatel prostřednictvím systematické spolupráce všech relevantních subjektů na místní úrovni, zejména obcí, Policie ČR, obecních policií, sociálních služeb a Probační a mediační služby. Do projektu je dlouhodobě zapojeno více než 30 měst a obcí Středočeského kraje, přičemž jeho principy a metodické postupy jsou součástí krajské koncepce prevence kriminality.^{57,58}

K podpoře realizace projektu „Bezpečné město (obec)“ byl v roce 2017 vytvořen metodický materiál „Jak vytvořit Bezpečné město (obec)“, který poskytuje obcím praktický návod k analýze bezpečnostní situace, plánování preventivních opatření a koordinaci jednotlivých aktérů. Tento metodický rámec přispívá k systematickému a dlouhodobému přístupu k prevenci kriminality na místní úrovni a umožňuje obcím efektivně reagovat na specifické formy kriminality, včetně násilné trestné činnosti a rizikového chování mládeže.⁵⁹

Uvedený přehled preventivních přístupů vytváří institucionální rámec pro opatření zaměřená na násilnou kriminalitu mládeže. Na tento základ navazuje empirická část práce, která na základě statistických dat analyzuje vývoj a strukturu tohoto jevu v podmínkách Středočeského kraje.

---

⁵⁵ STŘEDOČESKÝ KRAJ. *Program prevence kriminality Středočeského kraje 2025* [online]. Praha: Středočeský kraj, 2025 [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: < <https://stredoceskykraj.cz/web/odbor-bezpecnosti-a-krizoveho-rizeni/prevence-kriminality1>>.

⁵⁶ GUNDZA, F. *Koncepce prevence kriminality Středočeského kraje na léta 2023–2027* [online]. Praha: Středočeský kraj, 2022. [cit. 2026-01-10]. Dostupné na WWW: < https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/koncepce_prevence_kriminality_stredoceskeho_kraje_2023_-_2027.pdf>.

⁵⁷ JOHNOVÁ, M. *Projekt „Bezpečné město“* [online]. Policie České republiky – KŘP Středočeského kraje, 2017. [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: < <https://policie.gov.cz/clanek/projekt-bezpecne-mesto-207655.aspx>>.

⁵⁸ GUNDZA, F. *Koncepce prevence kriminality Středočeského kraje na léta 2023–2027* [online]. Praha: Středočeský kraj, 2022. [cit. 2026-01-10]. Dostupné na WWW: < https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/koncepce_prevence_kriminality_stredoceskeho_kraje_2023_-_2027.pdf>.

⁵⁹ JOHNOVÁ, M. *Projekt „Bezpečné město“* [online]. Policie České republiky – KŘP Středočeského kraje, 2017. [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: < <https://policie.gov.cz/clanek/projekt-bezpecne-mesto-207655.aspx>>.

5 Empirická část

Empirická část bakalářské práce představuje klíčový oddíl, jehož cílem je prostřednictvím zvolených vědeckých metod prověřit teoretická východiska v podmínkách reálné praxe. Předchozí kapitoly se věnovaly teoretickému vymezení juvenilní kriminality, její prevenci a právním aspektům, zatímco následující text se zaměřuje na faktický stav a vývoj násilné trestné činnosti dětí a mladistvých ve Středočeském kraji. Celý výzkumný proces je rozdělen do několika logických fází. Nejprve je vymezen metodologický rámec a hypotézy. Následně je provedena kvantitativní analýza statistických dat z let 2020–2024, na kterou navazuje kvalitativní šetření realizované formou expertních rozhovorů. Závěr empirické části je věnován syntéze zjištěných poznatků a formulaci návrhů pro preventivní praxi.

5.1 Výzkumný rámec

Empirická část této bakalářské práce je koncipována jako kombinovaný výzkum, který integruje kvantitativní i kvalitativní metody sběru a analýzy dat. Hlavním záměrem tohoto metodologického postupu je dosáhnout komplexního pohledu na problematiku násilné trestné činnosti páchané dětmi a mladistvými ve Středočeském kraji. Kvantitativní složka se zaměřuje na deskripci a analýzu objektivních statistických dat, zatímco kvalitativní složka umožňuje hlubší interpretaci těchto čísel skrze subjektivní zkušenosti a odborné vhledy expertů, kteří se v daném regionu s touto specifickou formou delikvence denně setkávají.

Kvantitativní část výzkumu staví na sekundární analýze dat z oficiálních statistik Policie České republiky za období let 2020 až 2024. Výzkumný rámec je zde vymezen teritoriálně na území Středočeského kraje a věkově na kategorie dětí do patnácti let a mladistvých. Tato část výzkumu má za cíl analyzovat vývojové trendy násilné kriminality v regionu, zejména pak předpokládaný nárůst počtu skutků násilných deliktů. Tyto předpoklady jsou dále rozpracovány do konkrétních výzkumných hypotéz, které jsou formulovány v podkapitole 5.1.1. Současně je kladen důraz na strukturu této kriminality, aby bylo možné identifikovat, které typy násilných trestných činů v populaci mládeže dominují.

Kvalitativní část výzkumu je reprezentována polostrukturovanými rozhovory s vybranými informanty z řad odborné veřejnosti. Výzkumný rámec zde zahrnuje klíčové instituce participující na prevenci a represii juvenilní kriminality, konkrétně Službu kriminální policie a vyšetřování, orgán sociálně-právní ochrany dětí, školské zařízení pro

výkon ústavní výchovy, oddělení prevence kriminality Středočeského kraje a Probační a mediační službu. Tento přístup umožňuje zasadit statistická data do širšího sociálního kontextu a identifikovat faktory, jako jsou rodinná dysfunkce, vliv vrstevnických skupin či dopady moderních technologií, které nejsou z pouhých číselných řad plně zřejmé. Syntéza obou těchto přístupů tvoří ucelený rámec, na jehož základě budou v závěru práce formulovány návrhy preventivních strategií.

5.1.1 Formulace hypotéz

Pro účely empirického šetření a následné verifikace předpokladů byly stanoveny tři pracovní hypotézy, které reflektují jak kvantitativní vývoj sledovaného jevu, tak kvalitativní vzhled do jeho příčin a systémových řešení:

- H1: Počet registrovaných násilných trestných činů spáchaných dětmi a mladistvými ve Středočeském kraji vykazuje ve sledovaném období celkovou vzestupnou tendenci.
- H2: Odborníci z praxe považují za významný faktor nárůstu násilí u mládeže vliv sociálních sítí a nedostatečnou primární prevenci v rodinném prostředí.
- H3: Odborníci z praxe poukazují na nedostatky ve stávajícím systému prevence kriminality mládeže, zejména v oblasti primární prevence.

5.1.2 Metody sběru dat

- **Kvantitativní analýza statistik**

Základním východiskem pro provedení kvantitativní analýzy násilné trestné činnosti páchané dětmi a mladistvými jsou oficiální statistické výstupy Policie České republiky. V úvodní fázi výzkumu byla pozornost zaměřena na veřejně dostupné statistiky zveřejňované na oficiálním informačním portálu Policie ČR. S ohledem na regionální zaměření bakalářské práce byla následná analýza selektivně omezena výhradně na údaje vztahující se ke Středočeskému kraji, což umožňuje detailnější zhodnocení vývoje násilné kriminality mládeže v rámci specifického sociodemografického prostředí nejlidnatějšího kraje České republiky.

Podrobnějším studiem veřejně dostupných statistických výstupů však byla identifikována metodická nuance související s vykazováním objasněnosti trestných činů.

Veřejné statistiky pracují s údaji o trestných činech registrovaných a objasněných v daném kalendářním roce, přičemž nezohledňují skutečnost, že část skutků může být objasněna až s časovým odstupem v následujících letech. V případě započítání dodatečně objasněných skutků by nebylo jednoznačně zřejmé, ke kterému období byl daný skutek původně evidován, což by mohlo vést ke zkreslení meziročních srovnání a vývojových trendů.

Z důvodu zajištění co nejvyšší možné přesnosti a validity analyzovaných dat bylo proto přistoupeno k získání podrobnějších statistických podkladů přímo od Krajského ředitelství Policie České republiky Středočeského kraje. Data byla poskytnuta na základě žádosti podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a obsahují přesně strukturované údaje o násilné trestné činnosti rozčleněné podle jednotlivých skupin trestných činů, věkových kategorií pachatelů (děti, mladiství, mládež) a jednotlivých kalendářních let.

Tyto oficiální statistické podklady tvoří primární datový zdroj pro kvantitativní část empirického výzkumu a jsou dále využity v analytických podkapitolách 5.2.1 až 5.2.3. Jejich použití umožňuje provést přesnější meziroční srovnání a eliminovat riziko zkreslení způsobené dodatečnou objasněností trestných činů.

- **Polostrukturované rozhovory s odborníky**

Druhým pilířem sběru dat je kvalitativní šetření realizované formou polostrukturovaných rozhovorů s experty. Tato metoda byla zvolena pro svou schopnost postihnout hlubší souvislosti a subjektivní zkušenosti odborníků, které samotná statistická data nemohou reflektovat. Výběr odborných informantů byl proveden záměrně tak, aby pokryl klíčové instituce participující na řešení juvenilní delikvence ve Středočeském kraji. Konkrétně se jedná o vyšetřovatele Služby kriminální policie a vyšetřování, kurátora pro mládež z orgánu sociálně-právní ochrany dětí, odborného pracovníka výchovného ústavu, preventistu Středočeského kraje a úředníka Probační a mediační služby. Rozhovory probíhaly na základě předem připraveného scénáře, přičemž informanti v rámci odpovědí jednotlivé otázky dále rozvíjeli s ohledem na své odborné zaměření a profesní zkušenosti.

5.1.3 Popis datových zdrojů a jejich limitace

- **Kvantitativní analýza statistik**

Při interpretaci předkládaných statistických údajů je nezbytné zohlednit určité metodologické limity, které jsou s kvantitativním výzkumem kriminality nerozlučně spjaty. Předně je třeba zdůraznit, že statistiky Policie ČR, potažmo i podklady doložené od Policie ČR zachycují pouze tzv. registrovanou kriminalitu, tedy skutky, které byly orgány činnými v trestním řízení (dále jen OČTŘ) odhaleny a zaevidovány. Stranou těchto statistik tak zůstává latentní kriminalita, představující skutky, které nebyly policií nahlášeny ani jinak zjištěny. U násilné trestné činnosti dětí a mladistvých může být tato latence ovlivněna specifickými faktory, jako je strach obětí z odvety či řešení incidentů v rámci školských zařízení bez součinnosti s policií. Dalším významným omezením je skutečnost, že statisticky lze věkovou kategorii pachatele (dítě či mladistvý) určit a následně analyzovat pouze u objasněných trestných činů. U skutků, kde pachatel zůstává neznámý, nelze logicky do statistik věkové složení promítnout. Výsledná data tedy nereflektují celkový objem spáchané násilné činnosti v regionu, nýbrž její objasněnou část připisovanou konkrétním věkovým skupinám.

Další potenciální zkreslení statistických dat vyplývá ze specifické úpravy místní příslušnosti u trestních věcí mládeže. Dle ZSVM se místní příslušnost primárně neřídí místem spáchaní činu (princip *forum delicti commissi*), ale místem bydliště mladistvého, případně místem, kde se zdržuje nebo pracuje, což vyplývá z § 37 a § 39 ZSVM. Tato skutečnost se následně propisuje i do způsobu vedení policejních statistik, které jsou často generovány na základě místa věcného projednávání skutku příslušným útvarem. V praxi tak může dojít k situaci, kdy statistické údaje plně neodpovídají reálné intenzitě kriminality přímo v daném regionu. Typickým příkladem je situace, kdy se mladistvý s trvalým bydlištěm v Mladé Boleslavi dopustí násilného deliktu (např. loupeže) na území Brna. Vzhledem k dikci ZSVM bude tento skutek projednáván a následně statisticky vykázán ve Středočeském kraji, ačkoliv k samotnému aktu násilí došlo v kraji Jihomoravském. Při studiu regionální kriminality mládeže je tedy nutné mít na paměti, že data vypovídají spíše o výskytu pachatelů s vazbou na daný kraj než o absolutním počtu incidentů, které se na jeho území fyzicky odehrály.

- **Polostrukturované rozhovory s odborníky**

V případě kvalitativního šetření je nutné reflektovat specifické metodologické limitace. Hlavním limitem je omezený počet informantů, který neumožňuje širokou

generalizaci výsledků na celou populaci odborníků, ale poskytuje hloubkovou sondu do konkrétní aplikační praxe v regionu. Odpovědi mohou být ovlivněny subjektivním vnímáním informantů a jejich aktuální pracovní zkušeností. Další limitaci představuje etické hledisko a ochrana osobních údajů, kvůli nimž jsou některé detaily konkrétních kauz v rozhovorech zobrazeny. Pro eliminaci těchto rizik byla zajištěna plná anonymita informantů a data z rozhovorů jsou interpretována v komparaci s objektivními statistickými údaji, což zvyšuje validitu celkových závěrů práce.

5.2 Statistická analýza násilné trestné činnosti mládeže ve Středočeském kraji

Při analýze statistických dat je nezbytné zohlednit skutečnost, že oficiální statistické výstupy Policie České republiky pracují s vysokou mírou granularity, kdy jsou jednotlivé trestné činy evidovány prostřednictvím specifických TSK kódů odpovídajících jejich bližšímu vymezení, motivaci či způsobu provedení. Pro potřeby této bakalářské práce byla proto zvolena metodika agregace dat, jejímž cílem je zvýšení přehlednosti a statistické vypovídací hodnoty analyzovaného souboru. Jednotlivé kódy byly sloučeny do širších typových skupin násilných trestných činů, které v následujících tabulkách a grafech představují souhrnnou statistiku daného deliktního okruhu. V praxi to znamená, že například do kategorie „vražda“ jsou zahrnuty všechny její podskupiny, včetně vražd loupežných, sexuálně motivovaných, motivovaných osobními vztahy, vražd na objednávku i ostatních forem. Obdobně bylo postupováno u trestného činu násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci, kde byly do výsledného součtu zahrnuty všechny evidované podskupiny násilí proti příslušníkům Policie ČR i obecní policie.

Na základě této agregace byly identifikovány skupiny násilných trestných činů, u nichž veřejně dostupné statistiky vykazovaly výskyt kriminality páchané dětmi, mladistvými a statistické podklady k těmto skupinám byly vyžádány v rámci žádosti podané v souladu se zákonem 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů od Krajského ředitelství Policie České republiky Středočeského kraje. Obdržené statistické informace obsahují přesné údaje o registrovaných násilných trestných činech rozdělené dle jednotlivých let, věkových kategorií a skupin trestných činů. Právě tato data tvoří primární empirický základ pro následující analýzu a umožňují provést detailní meziroční komparaci bez rizika metodického zkreslení.

Provedená agregace dat a následná časová komparace získaných statistik tvoří nezbytný empirický základ pro zhodnocení stanovené hypotézy H1. Ta předpokládá, že počet registrovaných násilných trestných činů páchaných dětmi a mladistvými ve Středočeském kraji vykazuje v sledovaném období let 2020–2024 meziroční vzestupnou tendenci. Časový rámeček analýzy je tedy striktně vymezen tímto pětiletím, přičemž důraz je kladen na dynamiku vývoje mezi jednotlivými roky. Právě díky sloučení specifických kódů do ucelených kategorií získáme dostatečně robustní datový soubor, který umožní identifikovat, zda dochází k plynulému nárůstu kriminality v daném regionu, či zda jsou v datech patrné výkyvy, které by tuto hypotézu vyvracely.

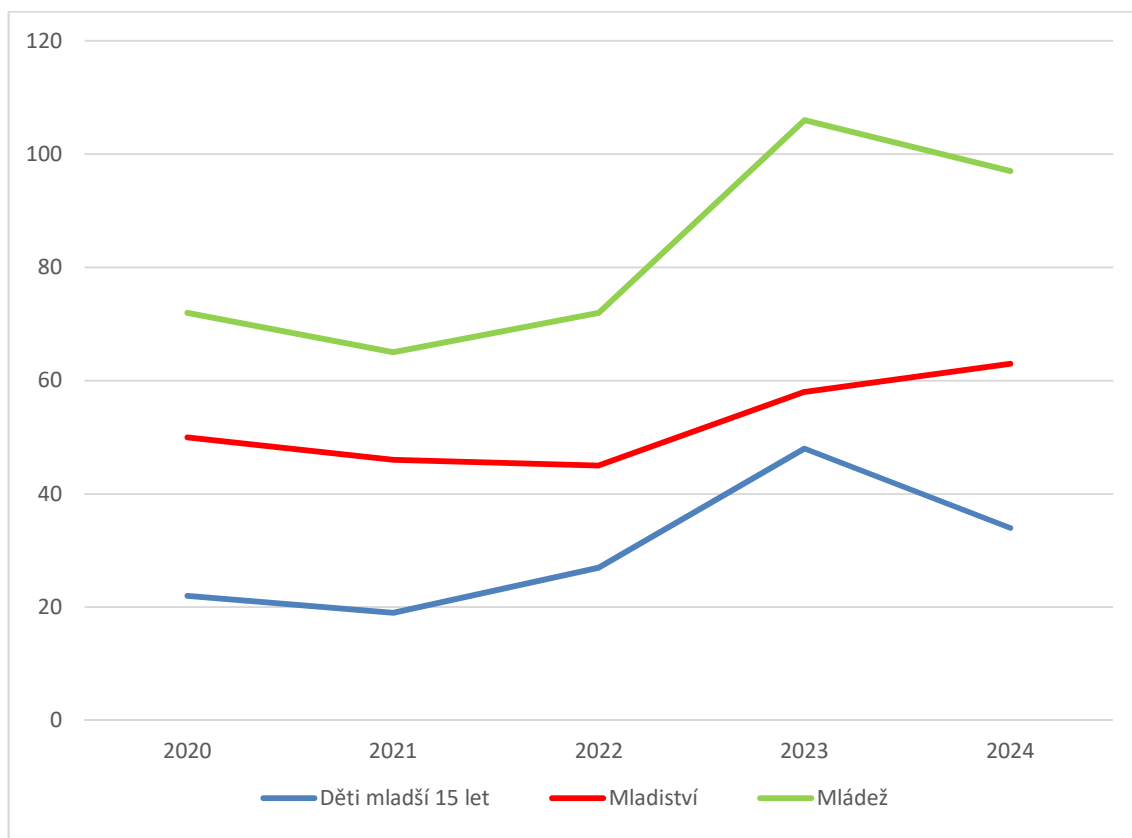
5.2.1 Celkový vývoj všech násilných trestných činů v období 2020–2024

Tento oddíl se zaměřuje na analýzu celkového vývoje násilné trestné činnosti dětí, mladistvých a mládeže ve Středočeském kraji v období let 2020–2024. Jejím cílem je zachytit meziroční vývojový trend této formy kriminality a identifikovat případné změny v její dynamice napříč jednotlivými věkovými kategoriemi. Analýza vychází z evidovaných skutků násilné trestné činnosti registrovaných Policií České republiky, přičemž jsou využita zpřesněná statistická data poskytnutá Krajským ředitelstvím Policie České republiky Středočeského kraje.

Do sledovaného souboru jsou zahrnuty všechny násilné trestné činy vymezené v interní statistické klasifikaci Policie České republiky v rozsahu kódů TSK 100–190. Toto vymezení odpovídá teoretickému pojetí násilné kriminality vymezenému v teoretické části práce a umožňuje komplexní zachycení násilného jednání bez ohledu na konkrétní právní kvalifikaci jednotlivých skutků.

Celkový vývoj násilné trestné činnosti je znázorněn pomocí spojnicového grafu, který zobrazuje meziroční srovnání celkového počtu násilných skutků ve třech věkových kategoriích – děti, mladiství a mládež. Grafické zpracování umožňuje přehledné porovnání trendů v jednotlivých skupinách a vytváří základ pro následnou podrobnější analýzu vybraných skupin trestných činů a jejich struktury.

Graf 1: Meziroční vývoj všech násilných trestných činů dětí, mladistvých a mládeže ve Středočeském kraji v letech 2020–2024⁶⁰

Z provedené analýzy meziročního vývoje násilné trestné činnosti dětí, mladistvých a mládeže ve Středočeském kraji vyplývá, že sledovaný trend nepůsobí zcela lineárně, nýbrž vykazuje určité kolísání v jednotlivých letech. Přesto je patrná postupná vzestupná tendence, zejména v druhé polovině sledovaného období. Počáteční nižší hodnoty zaznamenané v prvních sledovaných letech mohou být do určité míry ovlivněny mimořádnou společenskou situací v období pandemie onemocnění COVID-19, kdy byla v České republice výrazně omezena mobilita obyvatelstva, prezenční školní docházka i volnočasové aktivity. Tyto okolnosti se dle obecného povědomí o tématu promítly do dočasného snížení celkové kriminality.

Z dostupných statistických údajů však vyplývá, že ve Středočeském kraji u násilné trestné činnosti jako celku nedošlo v tomto období k výrazným výkyvům a její roční objem zůstával relativně stabilní. Lze proto usuzovat, že pandemická opatření neměla zásadní vliv na dlouhodobý vývoj násilné kriminality a že pozorovaný nárůst násilné trestné činnosti u mládeže je spíše výsledkem jiných, dlouhodobějších sociálních

⁶⁰ vlastní zpracování s využitím dat poskytnutých Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje

a behaviorálních faktorů. Celkově lze konstatovat, že i přes dílčí výkyvy data podporují předpoklad postupného zvyšování výskytu násilné trestné činnosti u sledovaných věkových kategorií.

5.2.2 Analýza vybraných skupin trestných činů dle věkových kategorií

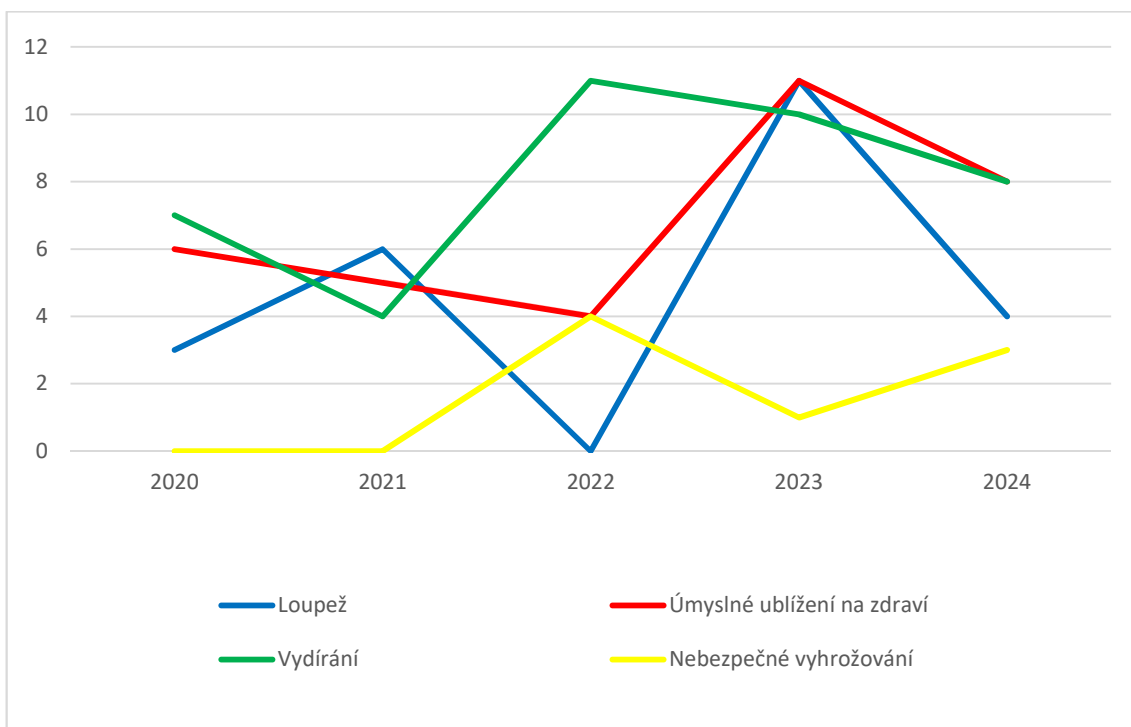
Celý tento oddíl se zaměřuje na analýzu vybraných druhů násilné trestné činnosti ve vztahu k jednotlivým věkovým kategoriím mládeže, tedy k dětem, mladistvým a mládeži jako celku, a to v období let 2020–2024. Cílem je zachytit meziroční vývoj a možné změny v dynamice jednotlivých skutkových podstat, které se dlouhodobě podílejí na struktuře násilné kriminality této věkové skupiny ve Středočeském kraji.

Pro účely analýzy byly vybrány trestné činy loupeže a vydírání a dále skupina násilných trestných činů označovaná jako úmyslné ublížení na zdraví, která zahrnuje skutkové podstaty upravené v § 145, § 146 a § 146a trestního zákoníku. Tyto formy násilné trestné činnosti vykazují opakovaný výskyt ve všech sledovaných letech a současně patří k nejčastěji zastoupeným kategoriím násilné kriminality mládeže. Zvolený výběr tak umožňuje spolehlivé sledování dlouhodobých trendů a poskytuje reprezentativní obraz vývoje násilné kriminality v analyzovaném období.

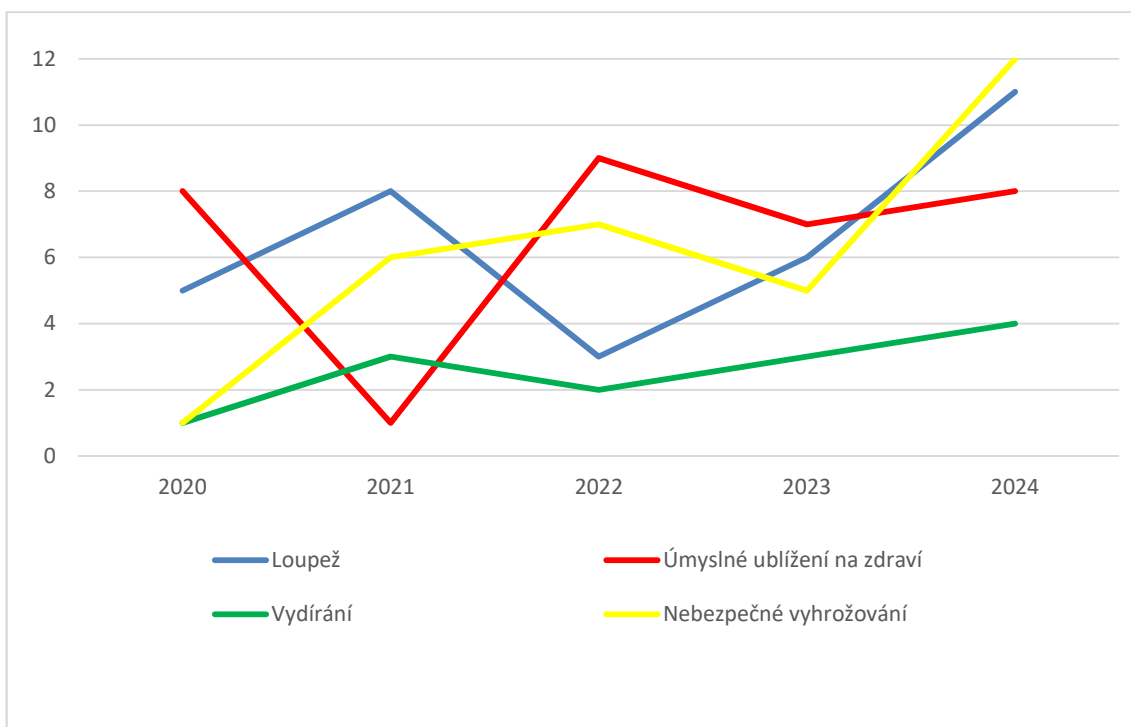
Do analýzy byl dále zahrnut trestný čin nebezpečného vyhrožování. Důvodem jeho zařazení je skutečnost, že u tohoto skutku lze pozorovat výraznější meziroční posun, který naznačuje částečně rostoucí trend. Tento vývoj může odrážet změny ve způsobech násilného jednání, rostoucí význam psychických forem násilí nebo zvýšenou citlivost orgánů činných v trestním řízení k této problematice.

Analýza vybraných skutků je v následující části znázorněna prostřednictvím spojnicových grafů, které umožňují přehledné porovnání meziročního vývoje jednotlivých skupin trestných činů (resp. činů jinak trestných) samostatně pro děti, mladistvé a mládež jako celek.

Graf 2: Meziroční vývoj vybraných násilných činů páchaných dětmi mladšími 15 let v letech 2020–2024⁶¹

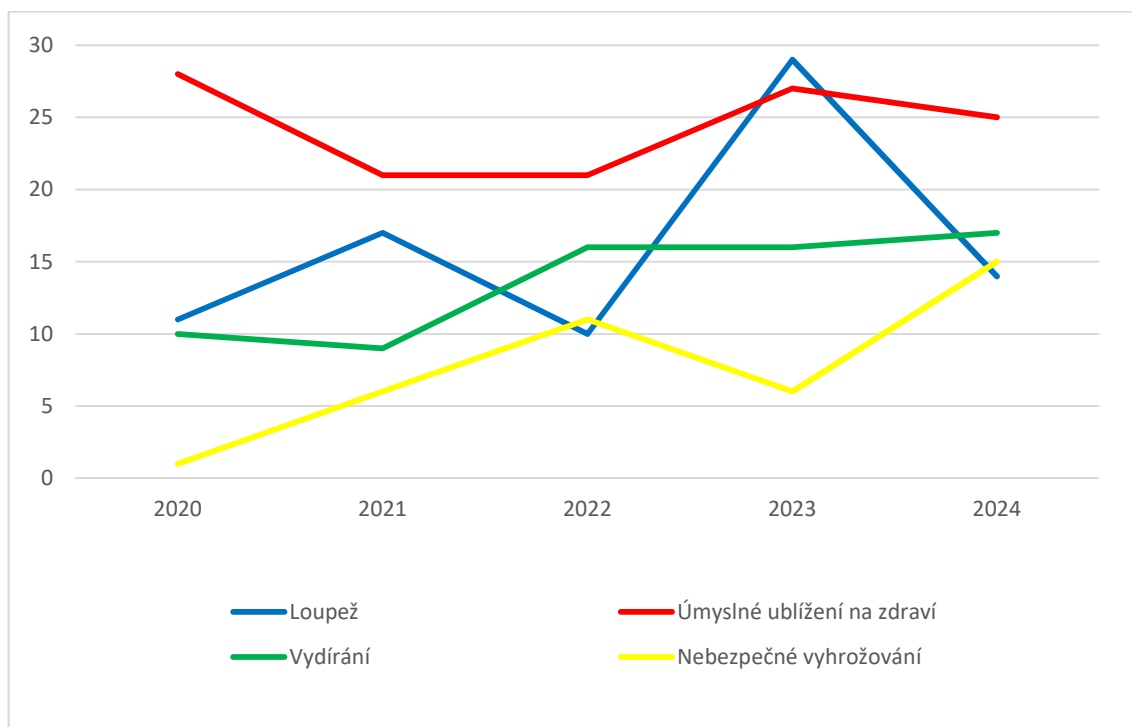
Graf 3: Meziroční vývoj vybraných násilných činů páchaných mladistvými v letech 2020–2024⁶²

⁶¹ vlastní zpracování s využitím dat poskytnutých Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje

⁶² vlastní zpracování s využitím dat poskytnutých Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje

Graf 4: Meziroční vývoj vybraných násilných činů páchaných mládeží v letech 2020–2024⁶³

Z porovnání meziročního vývoje vybraných skupin násilných činů u dětí mladších 15 let, mladistvých a mládeže jako celku vyplývá, že dynamika násilné trestné činnosti se mezi jednotlivými věkovými kategoriemi výrazně liší, a to jak z hlediska absolutních počtů skutků, tak z hlediska stability vývoje v čase. U dětí mladších 15 let je patrná výraznější kolísavost hodnot, což může souviset s nižší četností skutků a vyšší citlivostí této skupiny na jednotlivé případy. Zároveň zde nelze identifikovat jednoznačný dlouhodobý vzestupný trend, nýbrž spíše epizodické výkyvy, typicky výraznější nárůst v roce 2023 následovaný poklesem v roce následujícím.

U mladistvých se již projevuje stabilnější struktura násilné trestné činnosti, přičemž u vybraných skupin skutků, zejména loupeží a nebezpečného vyhrožování, je patrný pozvolný nárůst v závěru sledovaného období. Vývoj u této věkové kategorie naznačuje postupné posilování intenzity násilného jednání, a to i přes dílčí meziroční výkyvy. Ve srovnání s dětmi mladšími 15 let jsou hodnoty u mladistvých méně proměnlivé a vykazují čitelnější trendovou linii.

Nejvýraznější a současně nejstabilnější výskyt násilných činů je dlouhodobě zaznamenáván u skupiny mládeže jako celku. Zde jsou patrné vyšší absolutní hodnoty

⁶³ vlastní zpracování s využitím dat poskytnutých Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje

u všech sledovaných skupin skutků, přičemž zejména u úmyslného ublížení na zdraví a loupeží se opakovaně objevují výrazné hodnoty napříč celým sledovaným obdobím. Přestože i u této skupiny dochází k určitým výkyvům, celkový obraz svědčí o relativně stabilním výskytu násilné trestné činnosti s tendencí mírného nárůstu v posledních letech.

Celkově lze konstatovat, že zatímco u dětí mladších 15 let převažuje spíše nahodilý charakter výskytu násilných činů, u mladistvých a mládeže již násilná trestná činnost vykazuje strukturálnější a stabilnější rysy. Zjištěné skutečnosti podporují předpoklad, že s rostoucím věkem dochází nejen ke zvýšení absolutního počtu násilných skutků, ale také k jejich větší stabilitě v čase, což má významné důsledky pro nastavení preventivních a intervenčních opatření.

5.2.3 Struktura skupin násilných trestných činů dle věkových kategorií v období 2020–2024

Tento oddíl se zaměřuje na analýzu struktury násilných skutků páchaných dětmi mladšími 15 let a mladistvými ve Středočeském kraji v souhrnném období let 2020–2024. Jejím cílem je zachytit, jaké skupiny násilného jednání se v jednotlivých věkových kategoriích vyskytují nejčastěji a jaký je jejich relativní význam v rámci celkového objemu násilné trestné činnosti mládeže.

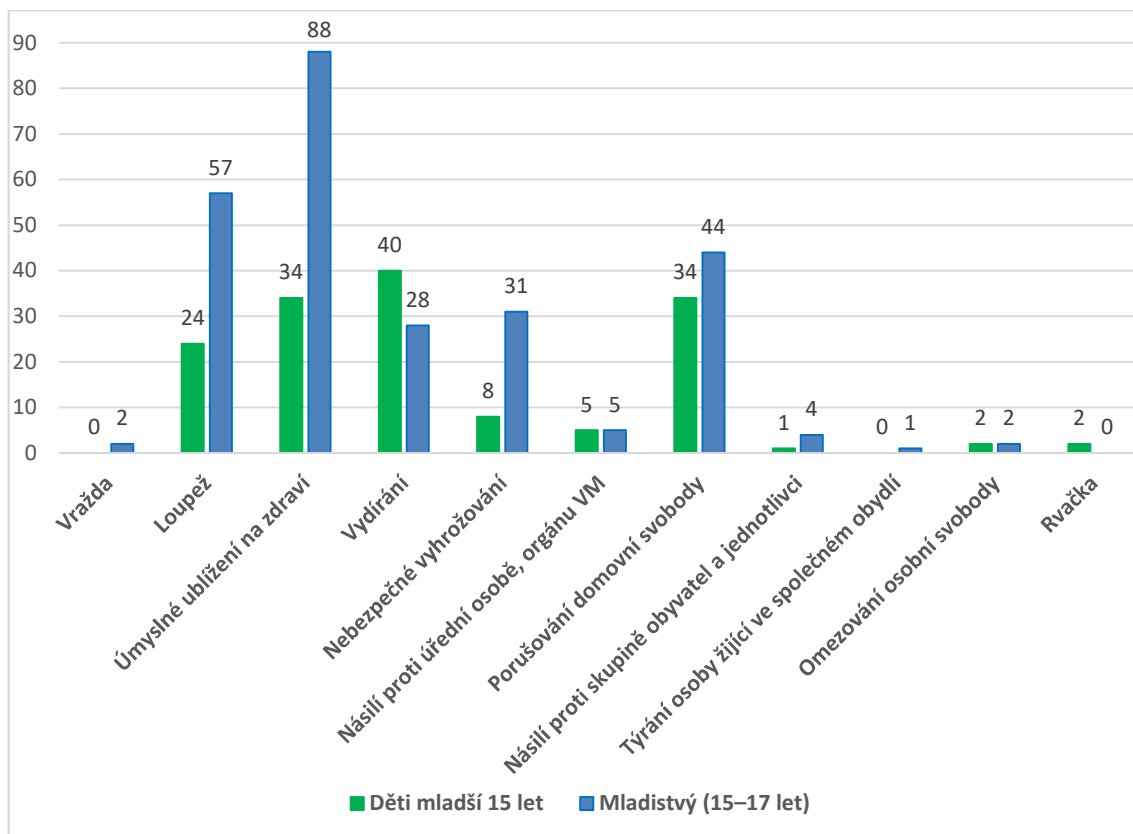
Analýza pracuje s širšími skupinami násilných skutků, které v policejní statistice sdružují více trestných činů obdobného charakteru. Nejde tedy o rozbor jednotlivých skutkových podstat v úzkém trestněprávním smyslu, ale o přehledné členění násilného jednání podle jeho povahy. Tento přístup umožňuje srozumitelnější interpretaci dat a odpovídá zaměření práce, která se soustředí na strukturální charakteristiky násilné kriminality dětí a mladistvých, nikoli na detailní právní kvalifikaci jednotlivých činů.

Do hodnocení jsou zahrnuty všechny násilné skutky evidované Policií České republiky v rámci statistických kódů TSK 100–190, čímž je zachována návaznost na teoretické vymezení násilné kriminality uvedené v teoretické části práce. Struktura násilné trestné činnosti je posuzována na základě souhrnných hodnot za celé sledované období, což umožňuje eliminovat krátkodobé meziroční výkyvy a zaměřit se na dlouhodobější rozložení jednotlivých skupin násilných skutků.

Výsledky jsou znázorněny pomocí jednoho sloupcového grafu, který přehledně porovnává zastoupení jednotlivých skupin násilných skutků u dětí mladších 15 let a mladistvých. Skupiny, které u některé z věkových kategorií vykazují nulové hodnoty

v celém sledovaném období, nejsou z důvodu přehlednosti grafického zpracování znázorněny.

Graf 5: Struktura násilných činů spáchaných dětmi a mladistvými ve Středočeském kraji (2020–2024)⁶⁴

Z grafického znázornění struktury násilných skutků páchaných dětmi mladšími 15 let a mladistvými ve Středočeském kraji v období let 2020–2024 vyplývá, že skladba násilné kriminality se mezi oběma věkovými kategoriemi liší především v míře zastoupení jednotlivých skupin skutků a v jejich celkovém objemu.

U dětí mladších 15 let se nejčastěji vyskytují skutky spadající do skupiny úmyslného ublížení na zdraví, vydírání a porušování domovní svobody. Tyto formy násilného jednání mají zpravidla charakter impulzivního či situačního chování a často se odehrávají v prostředí vrstevnických skupin, školy nebo rodiny. Porušování domovní svobody je zde sice evidováno jako násilný skutek, avšak jeho povaha má v řadě případů spíše majetkový charakter, což je třeba zohlednit při interpretaci výsledků.

⁶⁴ vlastní zpracování s využitím dat poskytnutých Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje

U mladistvých se skladba násilných skutků částečně překrývá s kategorií dětí, avšak současně dochází k posunu v intenzitě a závažnosti jednotlivých forem jednání. Dominantní postavení zde nadále zaujímá úmyslné ublížení na zdraví a porušování domovní svobody, přičemž výrazně narůstá také výskyt loupežných skutků. Právě loupež představuje formu násilné kriminality, která je typická vyšší mírou agrese, rizika a cíleného jednání, a její zvýšené zastoupení u mladistvých lze chápat jako projev vývojového posunu směrem k závažnějším formám násilného chování.

Zastoupení skutků, jako je násilí proti úřední osobě, násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci či týrání osoby žijící ve společném obydlí, zůstává v obou věkových kategoriích relativně nízké. Tyto formy násilí však nelze podceňovat, neboť jejich výskyt, byť omezený, může signalizovat přítomnost hlubších sociálních, rodinných nebo psychosociálních problémů.

Celkově lze konstatovat, že s rostoucím věkem dochází u mládeže k postupnému posunu od méně závažných a situačních forem násilného jednání k činům s vyšší mírou agrese a cílenosti. Tento vývoj podtrhuje význam včasné prevence zaměřené zejména na děti mladšího a staršího školního věku, kdy lze rizikové chování ještě efektivně ovlivňovat.

5.3 Kvalitativní výzkum: Rozhovory s odborníky

Kvalitativní část výzkumu je v této bakalářské práci pojímána jako komplementární součást ke statistické analýze zaměřené na kvantitativní vyhodnocení násilné trestné činnosti dětí ve Středočeském kraji. Jejím hlavním cílem je hlubší porozumění vnitřním souvislostem a dynamice tohoto fenoménu, které nelze plně zachytit prostřednictvím samotných číselných údajů. Zatímco kvantitativní analýza poskytuje odpovědi na otázky týkající se rozsahu, struktury a vývoje kriminality, kvalitativní šetření se zaměřuje na interpretaci příčin, souvislostí a dopadů násilného jednání dětí z pohledu odborníků působících v praxi. Tato část výzkumu tak umožňuje komplexnější uchopení zkoumané problematiky a slouží k ověření hypotéz týkajících se změn v charakteru násilné trestné činnosti i efektivitě preventivních opatření.

5.3.1 Metodologie rozhovorů

Pro účely kvalitativního výzkumu byla zvolena metoda polostrukturovaného rozhovoru. Tato metoda umožňuje kombinovat předem stanovené tematické okruhy s dostatečným prostorem pro spontánní rozvíjení odpovědí informantů, což je nezbytné

pro zachycení komplexních souvislostí násilné trestné činnosti dětí. Volba polostrukturovaného rozhovoru reflektuje potřebu získat hlubší vhled do příčin násilného jednání, jeho proměn v čase a praktické efektivity preventivních opatření, tedy oblastí, které nelze plně postihnout prostřednictvím statistických dat.

Vzhledem k tomu, že se jedná o expertní rozhovory s odborníky z praxe, je v této práci používán pojem „informant“, nikoli „respondent“, neboť cílem není realizace reprezentativního výzkumu populace, ale získání kvalifikovaného odborného pohledu na zkoumanou problematiku.

Rozhovory byly realizovány na základě informovaného souhlasu informantů, kteří souhlasili s nahráváním rozhovoru a jeho anonymizovaným zpracováním pro akademické účely. Byly vedeny s odborníky, kteří se ve své profesní praxi dlouhodobě setkávají s násilnou trestnou činností dětí a mladistvých, a to z různých perspektiv fungování systému prevence a kontroly kriminality. Zastoupeny jsou zejména pohledy trestněprávní represe, sociálně-právní ochrany dětí a resocializační či nápravné péče. Současně je do výzkumu zahrnut také odborník působící v oblasti prevence kriminality, jehož úkolem je koncepční, koordinační a metodické působení na rizikové faktory kriminality v regionálním kontextu.

Zařazení preventisty umožňuje nahlížet problematiku násilné kriminality dětí nejen z pohledu následné reakce na již spáchané jednání, ale rovněž z hlediska včasné intervence, systémových opatření a dlouhodobých preventivních strategií realizovaných na úrovni kraje či obcí.

Pro všechny informanty byla vytvořena jednotná sada tematických otázek, která umožnila komparaci jejich odpovědí napříč jednotlivými profesními perspektivami. V rámci polostrukturovaného rozhovoru byly podle potřeby kladeny doplňující otázky směřující k upřesnění či rozvinutí odpovědí, přičemž základní tematická struktura rozhovoru zůstala shodná.

Cílem kvalitativní části výzkumu je konfrontovat teoretická východiska a kvantitativní zjištění se zkušenostmi odborníků z praxe a získat jejich expertní pohled na vývojové trendy násilné kriminality dětí, míru brutality jednotlivých činů a efektivitu současných preventivních nástrojů. Zvolený metodologický přístup tak umožňuje komplexnější interpretaci zkoumaného jevu a přispívá k naplnění cílů empirické části práce.

5.3.2 Výběr informantů

Výběr informantů pro kvalitativní část výzkumu byl proveden záměrně s cílem zachytit problematiku násilné kriminality dětí z různých profesních perspektiv. Do výzkumu byli zařazeni odborníci, kteří se ve své praxi dlouhodobě setkávají s násilným chováním dětí a mladistvých, a to jak v rovině represivní, tak preventivní, výchovné a sociální. Tento přístup umožňuje komplexnější porozumění sledovanému jevu a konfrontaci teoretických poznatků s praktickou zkušeností jednotlivých složek systému.

Informanti byli z důvodu ochrany jejich identity a citlivosti sdělovaných informací anonymizováni a v textu práce jsou označováni jako Informant 1 až Informant 5. Jejich profesní zařazení je však uvedeno tak, aby byla zachována vypovídací hodnota rozhovorů a zároveň umožněna interpretace jejich odpovědí v kontextu vykonávané odborné činnosti.

- **Informant 1** působí jako vyšetřovatel oddělení obecné kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování, Územní odbor Příbram, se zaměřením na násilnou trestnou činnost a kriminalitu mládeže. Jeho perspektiva přináší pohled na násilné jednání dětí z hlediska trestněprávní represe, dynamiky páchaní trestné činnosti a vývojových trendů v kriminalitě.

- **Informant 2** vykonává činnost kurátora orgánu sociálně-právní ochrany dětí při městském úřadu. V rámci své práce se dlouhodobě věnuje dětem ohroženým sociálně patologickými jevy a dětem dopouštějícím se protiprávního jednání. Jeho přínosem je zejména pohled na rodinné, sociální a výchovné faktory, které se podílejí na vzniku násilného chování.

- **Informant 3** působí jako odborný vychovatel ve výchovném ústavu pro mládež. Jeho zkušenosti umožňují nahlížet problematiku násilné kriminality z hlediska institucionální výchovy, resocializačních procesů a dlouhodobé práce s dětmi s poruchami chování a kriminální minulostí.

- **Informant 4** je odborným pracovníkem v oblasti prevence kriminality na krajské úrovni. Jeho perspektiva přináší vhled do tvorby a realizace preventivních programů, hodnocení jejich efektivity a praktických možností prevence násilné kriminality dětí v podmínkách Středočeského kraje.

- **Informant 5** je pracovník Probační a mediační služby, který se ve své profesní praxi dlouhodobě věnuje práci s mladistvými pachateli trestné činnosti. Zařazení tohoto informanta umožňuje rozšířit výzkumný pohled o fázi postdeliktní intervence a resocializace pachatelů. Probační a mediační služba představuje významný článek systému prevence recidivy a práce s mladistvými, neboť zajišťuje dohled nad uloženými opatřeními, podporuje reintegraci mladistvých do společnosti a spolupracuje s dalšími institucemi zapojenými do řešení kriminality mládeže.

Zvolená skladba informantů umožňuje nahlížet na problematiku násilné kriminality dětí jako komplexní sociální jev, který nelze redukovat pouze na trestněprávní rovinu. Kombinace pohledů represivních, sociálních, výchovných a preventivních aktérů vytváří předpoklad pro hlubší interpretaci získaných dat a pro formulaci závěrů vztahujících se k účinnosti preventivních opatření a trendům v násilné kriminalitě dětí.

5.3.3 Tematické okruhy a otázky rozhovorů

Tematické okruhy rozhovorů byly stanoveny s ohledem na cíl výzkumu a potřebu zachytit problematiku násilné kriminality dětí a mladistvých z různých odborných perspektiv. Na jejich základě byla vytvořena jednotná sada základních otázek, která byla položena všem informantům bez ohledu na jejich profesní zaměření. Tato struktura umožnila následnou komparaci odpovědí napříč jednotlivými profesními oblastmi a současně poskytla prostor pro zachycení specifických zkušeností jednotlivých odborníků.

Rozsah a míra rozvedení jednotlivých odpovědí se přirozeně liší v závislosti na profesní specializaci informantů a jejich praktických zkušenostech s danou problematikou. Informanti proto u některých otázek poskytovali podrobnější odpovědi zejména v oblastech, které úzce souvisejí s jejich profesní praxí.

Úvodní kontextové otázky:

1. Jak dlouho působíte ve své profesní oblasti a jaké je Vaše současné pracovní zaměření?
2. Jak dlouho se ve své praxi setkáváte s problematikou dětí či mladistvých, kteří se dopustili násilného nebo jinak závažného protiprávního jednání?

Hlavní tematické otázky:

3. Jak byste z Vaší profesní zkušenosti popsal(a) vývoj násilné trestné činnosti dětí a mladistvých ve Středočeském kraji v období let 2020–2024?
4. Vnímáte v posledních letech změny v charakteru násilného jednání (např. z hlediska brutality, intenzity, způsobu provedení či věku pachatelů)?
5. Jaké faktory považujete za nejvýznamnější příčiny nebo spouštěče násilného chování u dětí a mladistvých?
6. Jakou roli podle Vás hraje rodinné prostředí při vzniku a rozvoji násilného jednání?
7. Jaký význam má podle Vašich zkušeností vliv vrstevníků a skupinová dynamika při páchání násilné trestné činnosti?
8. Vnímáte vliv sociálních sítí, moderních technologií nebo mediálního prostředí na násilné chování mládeže? Pokud ano, jakým způsobem?
9. Setkáváte se ve své praxi s opakovaným násilným jednáním u stejných dětí či mladistvých? Pokud ano, čím si tuto skutečnost nejčastěji vysvětlujete?
10. Jak hodnotíte současnou spolupráci mezi institucemi (např. Policie ČR, OSPOD, školy, výchovná zařízení, kraj) při řešení násilné kriminality dětí?
11. Domníváte se, že současná opatření a intervenční mechanismy vůči dětem a mladistvým páchajícím násilnou trestnou činností jsou dostatečné? V čem vidíte jejich silné a slabé stránky?
12. Jak hodnotíte současný systém prevence násilné kriminality dětí a mládeže ve Středočeském kraji?
13. V jaké fázi by podle Vás měla být prevence uplatňována nejintenzivněji (primární, sekundární, terciární) a proč?
14. Jaká konkrétní opatření nebo systémové změny by podle Vás mohly nejvíce přispět ke snížení násilné kriminality dětí a mladistvých?

5.3.4 Výsledky rozhovorů

- **Informant 1 – Vyšetřovatelka Služby kriminální policie a vyšetřování**

Rozhovor byl realizován s vyšetřovatelkou Služby kriminální policie a vyšetřování s více jak dvacetiletou praxí v oblasti násilné a mravnostní trestné činnosti, která se v rámci své profesní činnosti opakovaně setkává s případy páchanými dětmi a mladistvými ve Středočeském kraji.

Z hlediska vývoje násilné trestné činnosti v období let 2020–2024 informantka vnímá spíše mírně vzestupnou tendenci, a to zejména v rámci své místní územní působnosti ve Středočeském kraji. Současně upozorňuje na skutečnost, že období pandemie COVID-19 bylo charakteristické celkově nepatrně nižším nápadem trestné činnosti, což mohlo dočasně ovlivnit statistické ukazatele.

Významnější změnu spatřuje především v charakteru násilného jednání. Podle její zkušenosti dochází k posunu směrem k vyšší agresivitě a intenzitě útoků, přičemž se objevují i případy s výraznou mírou brutality. Za významný faktor označuje vliv sociálních sítí, které mohou působit jako inspirační prostředí pro napodobování násilného chování a jeho následnou medializaci. Upozorňuje rovněž na výskyt útoků ve školním prostředí a na používání různých nebezpečných předmětů. V posledních letech se podle její zkušenosti objevily i závažné případy, kdy mladiství pachatelé plánovali jednání s potenciálně fatálními následky.

Za významné příčiny násilného chování označuje zejména impulzivní reakce na konfliktní situace, tlak vrstevnické skupiny a snahu prosadit se v kolektivu. Podstatnou roli přisuzuje také rodinnému prostředí a převzatým vzorcům chování, zejména pokud je rodinné zázemí zatíženo dlouhodobou sociální nestabilitou, užíváním návykových látek nebo jinými rizikovými faktory.

Vliv vrstevníků může podle jejího vyjádření působit eskalačně, zejména pokud pachatel vnímá podporu skupiny. Recidivu násilného jednání u některých mladistvých nevyklučuje a poukazuje na souvislosti s psychickými obtížemi či dlouhodobě nefunkčním rodinným prostředím.

Spolupráci mezi jednotlivými institucemi hodnotí pozitivně a současný systém prevence i intervence považuje za funkční. Preventivní programy realizované ve školách ve spolupráci s Policií České republiky označuje za dostatečné a současnou právní úpravu v oblasti soudnictví ve věcech mládeže vnímá jako nástroj umožňující adekvátní reakci na jednání dětí a mladistvých.

- **Informant 2 – kurátor pro děti a mládež (OSPOD)**

Rozhovor byl realizován s kurátorem pro děti a mládež působícím v rámci orgánu sociálně-právní ochrany dětí ve Středočeském kraji, který má dlouholetou zkušenost s prací s dětmi a mladistvými dopouštějícími se násilného či jinak závažného protiprávního jednání.

Ve vztahu k vývoji násilné trestné činnosti v období let 2020–2024 informant zdůrazňuje, že jeho zkušenost vychází především z místní úrovně výkonu sociálně-právní ochrany dětí a není schopen se přesně vyjádřit k celému Středočeskému kraji. V rámci této působnosti nevnímá výrazný meziroční nárůst závažné násilné kriminality, přičemž počet případů kvalifikovaných jako trestné jednání se podle jeho zkušenosti dlouhodobě pohybuje v relativně stabilním rozmezí.

Pokud jde o charakter násilného chování, poukazuje spíše na obecný posun ve vnímání agrese mezi dětmi a mladistvými. Podle jeho zkušenosti dochází k vyšší toleranci fyzického řešení konfliktů a k oslabování citlivosti vůči intenzitě násilí. Tento závěr vychází zejména z praktické práce s klienty a jejich rodinami, nikoli z oficiálních statistických údajů.

Za klíčové příčiny násilného jednání označuje především rodinné prostředí a vzorce chování přejímané od rodičů. Upozorňuje na výskyt poruch attachmentu, bagatelizaci násilného jednání ze strany zákonných zástupců, fyzické trestání či přímé či nepřímé ospravedlňování agresivního chování. Významnou roli podle něj sehrává také vliv vrstevnických skupin, sociálních sítí a v některých případech užívání návykových látek. Poukazuje rovněž na mezigenerační přenos problémového chování.

Opakované násilné jednání dětí podle jeho zkušenosti souvisí zejména s dlouhodobým setrváváním v rizikovém prostředí, hluboce zakořeněnými vzorci chování a přetrvávajícími psychickými obtížemi. Za významný systémový problém označuje nedostatečnou dostupnost dětské psychiatrické a psychologické péče a omezené možnosti rychlého zajištění bezpečného prostředí pro dítě.

Spolupráci mezi institucemi hodnotí převážně pozitivně, přičemž případné problémy podle něj souvisejí spíše s kapacitními limity odborných služeb než se samotným nastavením systému. Z hlediska prevence zdůrazňuje význam primární prevence a včasné práce s rodinou, neboť právě rodinné prostředí považuje za klíčový faktor formování hodnot a sociálních norem dítěte.

- **Informant č. 3 – pracovník výchovného ústavu**

Informant č. 3 působí dlouhodobě v oblasti institucionální výchovy a práce s problémovou mládeží, přičemž v současnosti zastává vedoucí pozici ve výchovném ústavu. Ve své profesní praxi se s problematikou protiprávního jednání dětí a mladistvých setkává více než dvacet let. Jeho zkušenosti poskytují důležitý pohled na problematiku násilného chování mládeže z hlediska institucionální výchovy a resocializační práce s dětmi, u nichž již selhala předchozí preventivní opatření.

Z hlediska vývoje násilné trestné činnosti informant nepozoruje ve sledovaném období výrazný nárůst násilného jednání u dětí umístovaných do výchovného zařízení. Naopak uvádí, že v minulosti bylo podle jeho zkušeností násilné chování v některých případech častější nebo brutálnější. Současnou situaci proto hodnotí spíše jako relativně stabilní. Zároveň však upozorňuje, že děti umístované do výchovných ústavů představují specifickou skupinu, u níž již zpravidla došlo k vyčerpání jiných výchovných či preventivních opatření.

Pokud jde o charakter násilného jednání, informant nepozoruje zásadní změnu motivace tohoto chování. Podle jeho zkušeností zůstávají hlavní příčiny násilných konfliktů dlouhodobě podobné a často souvisejí s osobními spory mezi vrstevníky nebo se snahou prosadit se ve skupině. Určitou změnu však vnímá v souvislosti s rozvojem moderních technologií a sociálních sítí, které mohou konflikty mezi mladistvými zesilovat. Podle jeho zkušeností dnes často dochází k situacím, kdy spor vznikne na sociálních sítích prostřednictvím urážlivých nebo ponižujících komentářů a následně se přenese do reálného prostředí, kde může vyústit ve fyzické napadení.

Velmi významným faktorem ovlivňujícím násilné chování mladistvých je podle informanta vliv vrstevníků a skupinová dynamika. Uvádí, že mladiství mají ve skupině tendenci chovat se odvážněji a agresivněji, protože se snaží získat respekt ostatních členů skupiny. Naopak při individuálních rozhovorech se často ukazuje, že jejich skutečné postoje jsou mnohem méně sebejisté a jejich jednání je výrazně ovlivněno snahou zapůsobit na okolí.

Zásadní roli při vzniku násilného chování hraje podle informanta také rodinné prostředí. Ve své praxi se opakovaně setkává s případy rodinné dysfunkce, například v podobě neúplných rodin, nestabilních rodinných vztahů nebo nedostatečného rodičovského dohledu. Problematická může být rovněž nejednotnost ve výchově, kdy rodiče střídají příliš tolerantní přístup s nepřiměřeně přísnými tresty. Negativní zkušenosti

z rodinného prostředí, včetně zanedbávání či traumatických zážitků z dětství, se podle jeho zkušeností často promítají do dalšího vývoje dítěte.

Informant rovněž poukazuje na význam sociálních sítí a mediálního prostředí. Podle jeho zkušeností se mladiství někdy snaží získat pozornost či uznání tím, že sdílejí nebo dokonce sami dokumentují protiprávní jednání. V některých případech tak dochází k situacím, kdy si pachatelé sami pořizují záznamy násilného jednání, které mohou být následně využity jako důkazní materiál v trestním řízení.

Z hlediska opakovaného násilného jednání informant uvádí, že recidiva se obvykle týká menší skupiny konkrétních jednotlivců. U těchto dětí může problémové chování postupně eskalovat a práce s nimi je velmi náročná. Přesto podle jeho zkušeností existují případy, kdy se podaří agresivní chování postupně zmírnit, zejména pokud se podaří navázat důvěru a pomoci dítěti najít oblast, ve které může být úspěšné. Současně však upozorňuje, že u části mladistvých není vždy realistické očekávat úplné odstranění problémového chování, a intervence se proto často zaměřují spíše na jeho dlouhodobou korekci a minimalizaci negativních důsledků.

Spolupráci mezi jednotlivými institucemi, zejména mezi Policií České republiky, orgány sociálně-právní ochrany dětí a výchovnými zařízeními, hodnotí informant obecně jako funkční. Zároveň však zdůrazňuje, že kvalita této spolupráce často závisí především na konkrétních pracovnících jednotlivých institucí.

Pokud jde o systém opatření vůči mladistvým pachatelům, informant jej považuje v zásadě za funkční. Zároveň však v posledních letech vnímá přísnější přístup orgánů činných v trestním řízení k závažnějším případům kriminality mladistvých. Podle jeho názoru může mít rychlá a důsledná reakce systému preventivní účinek i na ostatní mladistvé.

V oblasti prevence informant zdůrazňuje především význam primární prevence a včasné práce s rodinou. Podle jeho názoru je zásadní zaměřit se na děti a rodiny ještě před vznikem závažných problémů. Současně upozorňuje na potřebu posílit následnou podporu mladých lidí po odchodu z ústavní péče, protože přechod do samostatného života může být pro některé z nich velmi náročný.

- **Informant č. 4 – pracovnice prevence Středočeského kraje**

Informantka č. 4 působí na Krajském úřadě Středočeského na odboru bezpečnosti a krizového řízení se zaměřením na prevenci kriminality. V oblasti sociální práce a práce s ohroženými skupinami obyvatel se pohybuje více než deset let. V minulosti pracovala například v sociálních službách zaměřených na práci s dětmi a mládeží, například v ambulanci pro rizikovou mládež nebo v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež. V současnosti se problematice kriminality dětí a mladistvých věnuje především z koordinačního a analytického hlediska v rámci činnosti krajského úřadu.

Z hlediska vývoje násilné trestné činnosti dětí a mladistvých informantka uvádí, že podle dostupných statistik Policie České republiky lze v posledních letech pozorovat spíše rostoucí trend. Tento vývoj je patrný nejen ve Středočeském kraji, ale i v celé České republice. V posledních čtyřech letech lze podle jejích slov zaznamenat nárůst případů přibližně o 30 až 40 %. Středočeský kraj se přitom v tomto ohledu výrazně neodlišuje od celorepublikového vývoje, přičemž určitou roli může hrát i jeho geografická poloha a propojení s hlavním městem Prahou. Pokud jde o charakter násilného jednání dětí a mladistvých, informantka upozorňuje na postupný nárůst agresivity v této skupině. Častěji se podle ní objevují případy ublížení na zdraví nebo jiné formy fyzického napadení. Zároveň se mění i způsob páčání těchto deliktů, kdy v některých případech dochází například k použití různých předmětů nebo zbraní. Významným fenoménem je také přesun části rizikového chování do online prostředí, kde se projevují například formy kyberšikany, sdílení násilného obsahu nebo verbální agrese na sociálních sítích.

Za významné faktory vedoucí k násilnému chování dětí a mladistvých považuje informantka především rodinné prostředí a sociální zázemí dítěte. Poukazuje například na vysokou míru rozvodovosti, případy domácího násilí nebo celkovou nestabilitu rodinného prostředí. Dalším faktorem může být sociální prostředí, například život v sociálně vyloučených lokalitách nebo ekonomická situace rodiny. Informantka zároveň zdůrazňuje význam psychického stavu dětí a mladistvých a jejich schopnosti vyrovnávat se s náročnými situacemi současné společnosti.

Významnou roli při vzniku násilného chování podle informantky hraje také vliv vrstevníků. Děti a mladí lidé mají přirozenou potřebu někam patřit a být součástí sociální skupiny. Pokud tuto oporu nenacházejí v rodině, mohou ji hledat mezi vrstevníky, kde dochází k napodobování chování ostatních členů skupiny nebo k navádění k rizikovému jednání. V souvislosti s vlivem moderních technologií informantka upozorňuje na význam sociálních sítí a online prostředí. Podle jejích zkušeností děti často napodobují

obsah sledovaný na internetu a následně jej přenášejí do reálného života. Zmínila například případy natáčení násilných incidentů na mobilní telefony a jejich následné sdílení na internetu.

Pokud jde o opakované páchaní násilného jednání, informantka uvádí, že se s konkrétními pachateli ve své současné pozici neseťkává přímo. Z informací od partnerských organizací však vyplývá, že opakované problémové chování u některých dětí není výjimečné a často souvisí s nedostatečně nastavenými hranicemi v rodině nebo absencí systematické práce s dítětem a jeho rodinným prostředím.

Spolupráci mezi institucemi podílejícími se na prevenci a řešení kriminality mládeže hodnotí informantka ve Středočeském kraji spíše pozitivně. Spolupracují zde například Policie České republiky, orgány sociálně-právní ochrany dětí, školy a další organizace. Určité bariéry však podle ní existují, zejména v oblasti ochrany osobních údajů nebo nedostatečných kapacit některých institucí.

Za silnou stránku současného systému považuje existenci široké sítě preventivních programů, které realizují obce, školy nebo Policie České republiky. Policie se například aktivně zapojuje do preventivních aktivit ve školách. Mezi slabé stránky systému řadí především nedostatek pracovníků v některých institucích, zejména na orgánech sociálně-právní ochrany dětí, a také nedostatečné kapacity v oblasti dětské psychologie a psychiatrie.

Středočeský kraj podle informantky podporuje prevenci kriminality například prostřednictvím Fondu prevence kriminality, z něhož jsou financovány projekty obcí a neziskových organizací. Přestože se finanční prostředky v posledních letech postupně navyšují, stále nejsou podle jejího názoru dostatečné k pokrytí všech potřeb. Problematické je také krátkodobé, zpravidla jednoleté financování projektů, které komplikuje jejich dlouhodobé plánování.

Z hlediska prevence informantka zdůrazňuje především význam primární prevence, zejména ve školním prostředí, protože je vždy efektivnější problémům předcházet než následně řešit jejich důsledky. Současně upozorňuje na potřebu většího zapojení rodičů do preventivních aktivit.

Za důležitá opatření vedoucí ke snížení násilné kriminality dětí a mladistvých považuje informantka zejména posilování spolupráce mezi jednotlivými institucemi, rozvoj preventivních programů ve školách, zapojení rodičů do prevence a zajištění dostatečných kapacit psychologické a psychiatrické péče pro děti a mladistvé.

- **Informant č. 5 – pracovnice Probační a mediační služby**

Informantka č. 5 působí dlouhodobě v oblasti práce s pachateli trestné činnosti a s problematikou kriminality dětí a mladistvých má více než patnáctiletou profesní zkušenost. V minulosti pracovala například ve výchovném ústavu a na orgánu sociálně-právní ochrany dětí. V současnosti působí u Probační a mediační služby České republiky, kde se věnuje zejména práci s mladistvými pachateli a realizaci probačních a mediačních programů.

Z hlediska vývoje násilné trestné činnosti dětí a mladistvých informantka uvádí, že ve své praxi vnímá v posledních letech spíše rostoucí tendenci závažnějších deliktů. V minulosti se podle jejích zkušeností jednalo častěji o méně závažnou majetkovou kriminalitu, zatímco v současnosti se objevují také případy násilného jednání s výraznějšími dopady na poškozené. Přesto upozorňuje, že počet těchto případů stále není extrémně vysoký, avšak jejich závažnost a společenský dopad jsou výraznější než v minulosti.

Pokud jde o charakter násilného jednání, informantka poukazuje především na změnu v intenzitě následků těchto činů. Násilné konflikty mezi mladými lidmi mohou podle jejích zkušeností vznikat spontánně a nejsou vždy předem plánované. V některých případech dochází k eskalaci běžných konfliktů mezi vrstevníky, které následně přerůstají v závažnější formy násilí.

Za významné faktory vedoucí k násilnému chování dětí a mladistvých považuje informantka zejména rodinné prostředí a sociální zázemí dítěte. Upozorňuje na to, že problematické chování se může objevovat nejen u dětí z méně podnětného prostředí, ale také u mladých lidí pocházejících ze sociálně stabilních rodin. V některých případech může hrát roli také užívání návykových látek nebo vliv sociálního prostředí.

Rodinné prostředí podle informantky představuje jeden z klíčových faktorů formujících chování dítěte. V praxi se podle jejích zkušeností setkává například s případy, kdy rodiče bagatelizují problémové chování dítěte nebo nedostatečně spolupracují při řešení vzniklých problémů. Aktivní spolupráce rodiny je přitom podle jejího názoru zásadní pro úspěšnou resocializaci mladistvého pachatele.

Významnou roli při páčání násilné trestné činnosti hraje podle informantky také vliv vrstevníků. V mnoha případech dochází k páčání trestné činnosti ve skupině, kde může být přítomen iniciátor, který ostatní motivuje nebo navádí k protiprávnímu jednání. Skupinová dynamika může zároveň přispívat k eskalaci konfliktu mezi mladými lidmi.

V souvislosti s moderními technologiemi informantka upozorňuje na vliv sociálních sítí a online prostředí. Setkává se například s případy, kdy jsou násilné incidenty natáčeny na mobilní telefony a následně sdíleny na sociálních sítích, což může vést k dalšímu ponížení oběti a zároveň k posilování agresivního chování mezi mladými lidmi.

Pokud jde o opakované násilné jednání, informantka uvádí, že se s recidivou u mladistvých pachatelů setkává spíše výjimečně. Pokud k ní dochází, bývá podle jejích zkušeností často spojena s dlouhodobě problematickým rodinným prostředím nebo s dalšími sociálními problémy. Současně zdůrazňuje význam probačních a mediačních programů, které mohou napomoci tomu, aby si pachatel uvědomil důsledky svého jednání a snížilo se riziko opakování trestné činnosti.

Spolupráci mezi jednotlivými institucemi hodnotí informantka obecně jako funkční. Poukazuje však na určité systémové limity, zejména nedostatek kapacit některých zařízení a programů, například diagnostických pobytů nebo odborné péče. Tyto limity mohou podle jejích zkušeností komplikovat práci s rizikovými dětmi a mladistvými.

Za silnou stránku současného systému považuje existenci legislativních nástrojů umožňujících práci s mladistvými pachateli, například probační programy nebo mediace mezi pachatelem a obětí. Slabší stránkou systému je podle ní především omezená dostupnost některých specializovaných služeb a programů, která je často podmíněna finančními nebo kapacitními možnostmi jednotlivých institucí.

Z hlediska prevence informantka poukazuje na význam preventivních programů realizovaných zejména ve školách. Tyto programy mohou podle jejích zkušeností přispívat ke snižování rizikového chování mladých lidí a k posilování jejich sociálních a komunikačních dovedností.

Za důležitá opatření vedoucí ke snížení násilné kriminality dětí a mladistvých považuje informantka zejména rozvoj preventivních aktivit a podporu volnočasových programů pro děti a mládež. Smysluplné trávení volného času může podle jejího názoru významně přispět k omezení rizikového chování a k prevenci kriminality.

5.4 Vyhodnocení a interpretace výsledků výzkumu

Tato kapitola se zaměřuje na vyhodnocení a interpretaci výsledků empirického výzkumu realizovaného v rámci této práce. Výzkum byl koncipován jako kombinace kvantitativního a kvalitativního přístupu, přičemž kvantitativní část vychází ze statistických údajů o násilné trestné činnosti dětí a mladistvých ve Středočeském kraji a kvalitativní část je založena na polostrukturovaných rozhovorech s odborníky z praxe.

Cílem této podkapitoly je analyzovat získaná data a interpretovat hlavní zjištění ve vztahu k cílům práce. Nejprve budou vyhodnoceny výsledky kvantitativní části výzkumu, následně budou analyzovány poznatky získané z rozhovorů s odborníky. V závěru kapitoly bude provedena komparace statistických údajů s názory odborníků z praxe, která umožní komplexnější interpretaci zkoumané problematiky.

5.4.1 Vyhodnocení kvantitativní části

Kvantitativní část výzkumu vychází ze statistických údajů Policie České republiky týkajících se násilné kriminality dětí a mladistvých ve Středočeském kraji za období let 2020 až 2024. Analýza byla zaměřena zejména na vývoj počtu těchto deliktů, jejich strukturu a meziroční změny.

Z provedené analýzy vyplývá, že násilná kriminalita páchaná mládeží ve sledovaném období nevykazuje zcela stabilní vývoj. V jednotlivých letech dochází k určitým výkyvům v počtu evidovaných případů, přičemž v posledních letech lze u některých deliktů pozorovat spíše tendenci k jejich nárůstu. Tento vývoj může souviset s širšími společenskými faktory, například se změnami sociálního prostředí mladých lidí, vlivem moderních technologií nebo proměnami způsobu trávení volného času.

Z hlediska struktury násilné kriminality mládeže lze konstatovat, že mezi nejčastější delikty patří zejména úmyslné ublížení na zdraví, loupeže a vydírání. Ve sledovaném období let 2020–2024 bylo evidováno celkem 122 případů úmyslného ublížení na zdraví spáchaného mládeží, 81 případů loupeže a 68 případů vydírání. V menší míře se mládež podílela také na trestném činu nebezpečného vyhrožování, kde bylo zaznamenáno 39 případů. Naopak nejzávažnější násilný trestný čin vraždy byl ve sledovaném období evidován pouze ve dvou případech.

Zajímavým zjištěním je rovněž podíl mládeže na celkové objasněné násilné kriminalitě. U některých trestných činů představují skutky spáchané dětmi a mladistvými poměrně významnou část všech evidovaných případů. Například u trestného činu loupeže tvoří skutky spáchané mládeží přibližně 18 % všech objasněných případů ve sledovaném

období. Výrazné zastoupení mládeže lze pozorovat také u trestného činu vydírání, kde podíl činí přibližně 12,8 %, a u úmyslného ublížení na zdraví, kde se podíl mládeže pohybuje okolo 9,4 %.

Podrobnější pohled na jednotlivé roky ukazuje, že u některých trestných činů může být podíl mládeže v konkrétním období ještě výraznější. Například v roce 2023 byl zaznamenán relativně vysoký podíl mládeže na trestném činu loupeže. V tomto roce se tohoto zvláště závažného zločinu dopustilo celkem 29 osob z řad mládeže, z toho 11 dětí mladších patnácti let a 18 mladistvých. Tyto skutky přitom představovaly více než jednu třetinu všech objasněných případů loupeže ve Středočeském kraji v daném roce.

Zajímavý vývoj lze pozorovat také u trestného činu nebezpečného vyhrožování. Zatímco v roce 2020 byl ve sledovaném souboru evidován pouze jeden případ tohoto deliktu spáchaného mládeží, v roce 2024 jejich počet vzrostl na 15. Přestože absolutní počet těchto skutků není ve srovnání s jinými násilnými trestnými činy vysoký, dynamika tohoto nárůstu může naznačovat rostoucí míru verbální agrese a konfliktního jednání mezi mladými lidmi.

Z hlediska věkové struktury pachatelů je zároveň patrné, že se na páchaní násilné kriminality ve větší míře podílejí mladiství než děti mladší patnácti let. Výjimku však představuje trestný čin vydírání, u něhož bylo ve sledovaném období evidováno 40 případů spáchaných dětmi mladšími patnácti let a 28 případů spáchaných mladistvými. Děti se tedy tohoto jednání dopouštěly přibližně o jednu třetinu častěji než mladiství. Tento fakt může naznačovat, že určité formy nátlakového nebo agresivního jednání se objevují již v nižších věkových kategoriích, často například v prostředí školních kolektivů.

Výsledky kvantitativní analýzy tak ukazují, že ačkoli mládež nepředstavuje dominantní skupinu pachatelů násilné kriminality, u některých deliktů je její zastoupení relativně významné. Z hlediska věkové struktury pachatelů je zároveň patrné, že se na některých formách násilného nebo nátlakového jednání významně podílejí i děti mladší patnácti let, které nejsou trestně odpovědné. Tyto skutečnosti poukazují na význam včasných preventivních opatření zaměřených na dětskou populaci.

Zjištěné statistické trendy zároveň vytvářejí základ pro další interpretaci výsledků výzkumu. V následující části práce budou proto konfrontovány s poznatky získanými z rozhovorů s odborníky z praxe.

5.4.2 Vyhodnocení kvalitativní části

Kvalitativní část výzkumu byla realizována prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s odborníky z praxe, kteří se ve své profesní činnosti setkávají s problematikou násilné kriminality dětí a mladistvých. Informanty byli pracovníci Policie České republiky, orgánu sociálně-právní ochrany dětí, Probační a mediační služby, zařízení pro výkon ústavní výchovy a manažerka prevence kriminality Středočeského kraje. Cílem rozhovorů bylo získat hlubší vhled do příčin násilného jednání mládeže, jeho současného vývoje a fungování systému prevence a spolupráce jednotlivých institucí.

Z analýzy rozhovorů vyplynulo několik společných témat, která se ve výpovědích s odborníky na dané téma opakovala. Jedním z nich je vnímání změn v charakteru násilného jednání dětí a mladistvých. Většina informantů se shodovala na tom, že v posledních letech dochází k určitému nárůstu agresivity mezi mladými lidmi. Zároveň bylo poukazováno na to, že konflikty mezi dětmi a mladistvými mohou mít v některých případech velmi rychlou eskalaci a přerůst v závažnější formy násilného jednání.

Dalším významným tématem byly příčiny násilného chování. Informanti se shodovali především na významu rodinného prostředí. Často byla zmiňována problematická rodinná situace, nedostatečný dohled rodičů nebo konfliktní vztahy v rodině. Někteří poukazovali také na vliv sociálního prostředí a vrstevnických skupin, které mohou mladé lidi motivovat k rizikovému nebo agresivnímu jednání. V některých případech byl zmiňován rovněž vliv návykových látek nebo celková psychická nepohoda mladých lidí.

Významným faktorem, na který upozorňovala část informantů, je také vliv moderních technologií a sociálních sítí. Podle jejich zkušeností mohou sociální sítě přispívat k šíření agresivního chování nebo k eskalaci konfliktů mezi mladými lidmi. Byly zmíněny například případy, kdy jsou násilné incidenty natáčeny na mobilní telefony a následně sdíleny na internetu.

Informanti se rovněž vyjadřovali k problematice opakovaného páchání násilného jednání. Z jejich výpovědí vyplývá, že k recidivě u mladistvých pachatelů dochází spíše v případech, kdy přetrvávají nepříznivé rodinné nebo sociální podmínky. Naopak v situacích, kdy je dítěti nebo mladistvému poskytnuta odborná pomoc a dochází ke spolupráci rodiny s příslušnými institucemi, lze podle informantů riziko opakování protiprávního jednání snížit.

Dalším důležitým tématem rozhovorů byla spolupráce jednotlivých institucí podílejících se na řešení kriminality mládeže. Osoby, s nimiž byly rozhovory vedeny, se

většinou shodovali na tom, že spolupráce mezi Policií České republiky, orgány sociálně-právní ochrany dětí, školami a dalšími institucemi je v praxi poměrně funkční. Současně však poukazovali na některé problémy, například nedostatečné personální kapacity některých institucí nebo omezení vyplývající z ochrany osobních údajů, která mohou komplikovat sdílení informací.

V oblasti prevence dotazovaní zdůrazňovali především význam preventivních programů zaměřených na děti a mladistvé, zejména ve školním prostředí. Důležitou roli podle nich hraje také práce s rodinou a smysluplné trávení volného času mladých lidí. Někteří poukazovali rovněž na nedostatek odborné psychologické a psychiatrické péče pro děti a mladistvé, která by mohla pomoci řešit některé problémy v jejich rané fázi.

Z výpovědí informantů tak vyplývá, že násilná kriminalita dětí a mladistvých je komplexní jev, který je ovlivňován kombinací sociálních, rodinných a individuálních faktorů. Současně se ukazuje, že při jejím řešení hraje důležitou roli spolupráce různých institucí a včasná preventivní opatření zaměřená na rizikové skupiny dětí a mladistvých.

5.4.3 Komparace statistik a názorů odborníků

Zvláštní pozornost si zaslouží porovnání výsledků kvantitativní analýzy s poznatky získanými z rozhovorů s odborníky z praxe. Statistická data ukazují, že u některých forem násilné kriminality představují skutky spáchané dětmi a mladistvými poměrně významný podíl na celkovém počtu evidovaných případů. Tento trend je patrný například u trestných činů loupeže, úmyslného ublížení na zdraví či vydírání.

Tyto kvantitativní poznatky do značné míry korespondují také s výpověďmi informantů, kteří ve svých odpovědích poukazovali na skutečnost, že konflikty mezi dětmi a mladistvými mohou v některých případech rychle eskalovat a přerůst v závažnější formy násilného jednání. Informanti rovněž upozorňovali na rostoucí míru agresivity mezi mladými lidmi a na změny v charakteru jejich konfliktů, které mohou mít v některých situacích intenzivnější a impulzivnější průběh.

Z rozhovorů dále vyplynulo, že násilné jednání mládeže je často ovlivněno kombinací více faktorů. Odborníci na dané téma nejčastěji zmiňovali zejména vliv rodinného prostředí, nedostatečný dohled rodičů, problematické sociální zázemí nebo vliv vrstevnických skupin. V některých případech byl rovněž zmiňován vliv sociálních sítí a online prostředí, které mohou přispívat k eskalaci konfliktů mezi mladými lidmi nebo k šíření agresivních vzorců chování.

Statistická data zároveň poukazují na skutečnost, že se na některých formách násilné kriminality podílejí také děti mladší patnácti let. Tento poznatek je v souladu s výpověďmi informantů, kteří upozorňovali na to, že projevy agresivního nebo nátlakového chování se mohou objevovat již v nižších věkových kategoriích, často například v prostředí školních kolektivů.

Porovnání kvantitativních a kvalitativních výsledků tak ukazuje poměrně vysokou míru shody mezi statistickými daty a zkušenostmi odborníků z praxe. Získané poznatky naznačují, že násilná kriminalita dětí a mladistvých je komplexním jevem, jehož vznik je ovlivňován souhrou sociálních, rodinných a individuálních faktorů. Současně se potvrzuje význam včasných preventivních opatření a efektivní spolupráce jednotlivých institucí, které se na řešení této problematiky podílejí.

5.5 Srovnání teoretických východisek s výsledky empirického výzkumu

V této podkapitole je provedeno srovnání poznatků vyplývajících z teoretické části práce s výsledky empirického výzkumu. Cílem je posoudit, do jaké míry statistická data a zkušenosti informantů z praxe odpovídají teoretickým poznatkům o násilné kriminalitě dětí a mladistvých prezentovaným v předchozích kapitolách práce.

V následujících oddílech bude nejprve provedeno porovnání výsledků empirického výzkumu s teoretickými východisky, následně budou vyhodnoceny stanovené hypotézy a v závěru budou diskutovány limity realizovaného výzkumu.

5.5.1 Porovnání výsledků ve vztahu k teoretickým východiskům

Teoretická část práce poukazovala na skutečnost, že násilná kriminalita dětí a mladistvých je ovlivňována kombinací různých faktorů, mezi které patří zejména rodinné prostředí, vliv vrstevnických skupin, sociální prostředí a individuální osobnostní charakteristiky mladých lidí. Tyto faktory jsou v odborné literatuře často uváděny jako významné determinanty vzniku rizikového nebo násilného chování u mládeže.

Výsledky empirického výzkumu provedeného v rámci této práce tyto teoretické předpoklady do značné míry potvrzují. Ze statistických údajů vyplývá, že děti a mladiství se na některých formách násilné kriminality podílejí relativně významným způsobem, přičemž u vybraných deliktů může jejich podíl na celkové kriminalitě dosahovat poměrně vysokých hodnot. Současně bylo zjištěno, že určité formy násilného nebo nátlakového jednání se objevují již u dětí mladších patnácti let.

Význam rodinného prostředí, který je v odborné literatuře často zdůrazňován, byl potvrzen také výpověďmi informantů z praxe. Informanti poukazovali zejména na případy nedostatečného rodičovského dohledu, konfliktní rodinné vztahy nebo celkově problematické rodinné zázemí, které mohou přispívat k rozvoji rizikového chování u dětí a mladistvých. Tyto poznatky odpovídají teoretickým přístupům zdůrazňujícím význam socializace v rodinném prostředí.

Dalším významným faktorem, který byl zmíněn jak v teoretické části práce, tak ve výpovědích informantů, je vliv vrstevnických skupin. V období dospívání mají mladí lidé přirozenou tendenci identifikovat se se svými vrstevníky, což může v některých případech vést k napodobování rizikového nebo agresivního chování. Informanti z praxe upozorňovali na skutečnost, že některé násilné incidenty vznikají právě v rámci skupinových konfliktů mezi mladými lidmi.

Empirický výzkum rovněž poukázal na vliv moderních technologií a sociálních sítí, které mohou přispívat k šíření agresivních vzorců chování nebo k eskalaci konfliktů mezi mladými lidmi. Tento faktor je v současné odborné literatuře rovněž často zmiňován jako jeden z novějších rizikových prvků ovlivňujících chování dětí a mladistvých.

Na základě provedeného porovnání lze konstatovat, že výsledky empirického výzkumu jsou ve většině sledovaných aspektů v souladu s teoretickými poznatky prezentovanými v odborné literatuře. Empirická data i zkušenosti informantů z praxe tak potvrzují, že násilná kriminalita mládeže je komplexním jevem, jehož vznik je ovlivňován souhrou sociálních, rodinných a individuálních faktorů.

5.5.2 Vyhodnocení hypotéz

V tomto oddílu jsou vyhodnoceny hypotézy stanovené v úvodu empirické části práce. Vyhodnocení vychází z výsledků kvantitativní analýzy statistických dat Policie České republiky a z poznatků získaných prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s odborníky z praxe.

- **Hypotéza H1** předpokládala, že počet registrovaných násilných trestných činů spáchaných dětmi a mladistvými ve Středočeském kraji vykazuje ve sledovaném období celkovou vzestupnou tendenci. Analýza statistických dat za období let 2020–2024 ukázala, že vývoj násilné kriminality mládeže není zcela lineární a v jednotlivých letech dochází k určitým výkyvům. Přesto lze v celkovém pohledu pozorovat spíše rostoucí trend u některých forem násilné kriminality, například u trestného činu loupeže či nebezpečného vyhrožování. Tento závěr do určité míry koresponduje také s výpověďmi

odborníků z praxe, kteří ve většině případů vnímají vývoj násilné kriminality mládeže jako spíše rostoucí a současně upozorňují na změny v charakteru těchto činů, zejména na vyšší míru agresivity či brutality některých incidentů. Na základě těchto zjištění lze konstatovat, že hypotéza H1 byla **částečně potvrzena**.

- **Hypotéza H2** vycházela z předpokladu, že odborníci z praxe považují za významný faktor nárůstu násilí u mládeže vliv sociálních sítí a nedostatečnou primární prevenci v rodinném prostředí. Z výpovědí informantů vyplynulo, že mezi nejčastěji uváděné příčiny násilného chování dětí a mladistvých patří právě problematické rodinné prostředí, nedostatečný dohled rodičů, vliv vrstevnických skupin a také vliv sociálních sítí a online prostředí. Informanti poukazovali na skutečnost, že konflikty mezi mladými lidmi mohou být prostřednictvím sociálních sítí eskalovány nebo veřejně prezentovány, což může přispívat k jejich dalšímu šíření. Na základě těchto zjištění lze hypotézu H2 považovat za **potvrzenou**.

- **Hypotéza H3** předpokládala, že odborníci z praxe poukazují na nedostatky ve stávajícím systému prevence kriminality mládeže, zejména v oblasti primární prevence. Z rozhovorů s informanty vyplynulo, že prevence je obecně vnímána jako důležitý nástroj předcházení kriminalitě mládeže, přičemž informanti zdůrazňovali zejména význam preventivních programů realizovaných ve školním prostředí. Současně však informanti poukazovali na některé limity současného systému, například na nedostatečnou dostupnost odborné psychologické a psychiatrické péče, omezené kapacity některých podpůrných služeb nebo na nedostatek dostupných volnočasových aktivit pro děti a mladistvé. Tyto skutečnosti naznačují, že systém prevence je sice v základních obrysech funkční, avšak vykazuje určité nedostatky v praktické realizaci. Na základě těchto poznatků lze hypotézu H3 považovat za **částečně potvrzenou**.

5.5.3 Limity výzkumu

Při interpretaci výsledků empirického výzkumu je nezbytné zohlednit určitá metodologická omezení, která mohou ovlivňovat rozsah a zobecnitelnost získaných poznatků.

Jedním z hlavních limitů je skutečnost, že kvalitativní část výzkumu byla realizována prostřednictvím rozhovorů s pěti expertními informanty. Tento počet odpovídá charakteru kvalitativního výzkumu, jehož cílem je především hlubší porozumění zkoumané problematice a zachycení odborných zkušeností z praxe. Získané

poznatky proto nelze považovat za statisticky reprezentativní pro celou populaci odborníků působících v oblasti prevence a řešení kriminality mládeže.

Dalším omezením je skutečnost, že kvantitativní část výzkumu vychází z policejních statistik, které zachycují pouze evidovanou kriminalitu. Tyto údaje proto nemohou postihnout celkový rozsah násilného jednání páchaného dětmi a mladistvými, neboť část takových incidentů může zůstat mimo oficiální evidenci.

Určitým limitem výzkumu je rovněž jeho regionální vymezení na území Středočeského kraje. Zjištěné výsledky tak odrážejí specifika tohoto regionu a nelze je bez dalšího zobecňovat na území celé České republiky, kde se mohou sociální podmínky i struktura kriminality mládeže v určitých ohledech lišit.

V neposlední řadě je třeba zohlednit, že kvalitativní část výzkumu vychází z individuálních profesních zkušeností jednotlivých informantů. Jejich výpovědi tak představují odborné pohledy formované konkrétní praxí a mohou být do určité míry ovlivněny profesní specializací či typologií případů, se kterými se ve své praxi nejčastěji setkávají.

6 Návrh opatření ke snížení násilné kriminality dětí ve Středočeském kraji

Na základě výsledků empirického výzkumu a jejich konfrontace s teoretickými poznatky lze formulovat několik návrhů opatření směřujících ke snížení výskytu násilné kriminality dětí a mladistvých ve Středočeském kraji. Tato opatření vycházejí zejména z identifikovaných rizikových faktorů, zkušeností odborníků z praxe a zjištěných limitů současného systému prevence kriminality.

Navrhovaná opatření se zaměřují především na posílení preventivních aktivit, zlepšení práce s ohroženými dětmi a mladistvými a podporu spolupráce mezi jednotlivými institucemi podílejícími se na řešení kriminality mládeže. Cílem těchto návrhů je přispět ke zvýšení efektivity preventivních mechanismů a k omezení faktorů, které mohou vést k násilnému jednání dětí a mladistvých.

6.1 Východiska návrhu opatření

Návrh opatření ke snížení násilné kriminality dětí a mladistvých ve Středočeském kraji vychází z poznatků získaných v rámci empirické části této práce a z jejich konfrontace s teoretickými východisky uvedenými v předchozích kapitolách. Analýza statistických dat i výpovědi odborníků z praxe poukazují na skutečnost, že násilná kriminalita mládeže je komplexním jevem, jehož vznik je podmíněn souhrou více sociálních a individuálních faktorů.

Z provedeného výzkumu vyplynulo několik oblastí, které lze považovat za významné z hlediska prevence násilného chování u dětí a mladistvých. Informanti z praxe opakovaně zdůrazňovali význam rodinného prostředí a poukazovali na případy nedostatečného rodičovského dohledu, konfliktních rodinných vztahů či celkově problematického sociálního zázemí. Tyto faktory mohou významně přispívat k rozvoji rizikového či agresivního chování u mladých lidí.

Dalším významným faktorem, který byl identifikován jak ve statistické analýze, tak ve výpovědích informantů, je vliv vrstevnických skupin a sociálních sítí. Informanti poukazovali na skutečnost, že konflikty mezi mladými lidmi mohou být prostřednictvím online prostředí eskalovány nebo veřejně prezentovány, což může přispívat k dalšímu šíření agresivního chování. V některých případech byla rovněž zmiňována vyšší impulzivita a agresivita při řešení konfliktů mezi mladými lidmi.

Z rozhovorů s informanty dále vyplynulo, že určitým problémem může být nedostatečná dostupnost některých podpůrných služeb, zejména v oblasti psychologické a psychiatrické péče pro děti a mladistvé. Informanti rovněž poukazovali na význam smysluplného trávení volného času a na skutečnost, že nedostatek dostupných volnočasových aktivit může u části mladých lidí zvyšovat riziko zapojení do rizikového nebo delikventního chování.

Na základě těchto zjištění lze konstatovat, že účinná prevence násilné kriminality dětí musí být založena na komplexním přístupu, který bude zahrnovat jak preventivní aktivity realizované ve školním prostředí, tak podporu rodinného prostředí, dostupnost odborné pomoci a vytváření vhodných podmínek pro smysluplné trávení volného času dětí a mladistvých. Z těchto východisek následně vycházejí konkrétní návrhy opatření uvedené v následujících podkapitolách.

6.2 Návrhy opatření v oblasti prevence kriminality

Na základě zjištění empirického výzkumu a analýzy statistických dat lze formulovat několik konkrétních opatření směřujících k posílení prevence násilné kriminality dětí a mladistvých ve Středočeském kraji. Navrhovaná opatření reagují zejména na identifikované rizikové faktory, mezi které patří vliv vrstevnických skupin, nedostatečný rodičovský dohled, eskalace konfliktů v online prostředí a omezená dostupnost některých podpůrných služeb pro děti a jejich rodiny.

Jedním z klíčových opatření je posílení a systematizace preventivních programů realizovaných ve školním prostředí. Výsledky výzkumu ukázaly, že k významné části konfliktů a násilného jednání mezi dětmi dochází právě v rámci školních kolektivů, přičemž analýza dat zároveň poukázala na relativně častý výskyt trestného činu vydírání také u dětí mladších patnácti let, což naznačuje určitou míru bagatelizace tohoto jednání v dětských kolektivech. Preventivní programy by proto měly být zaměřeny nejen na obecnou prevenci rizikového chování, ale také na rozvoj sociálních dovedností, schopnost řešit konflikty nenásilnou formou a na posilování právního vědomí žáků. Důležitým prvkem je jasné vymezení hranice mezi běžným vrstevnickým konfliktem a jednáním, které již naplňuje znaky protiprávního činu. Do realizace těchto programů by měli být pravidelně zapojováni také odborníci z praxe, například policisté, pracovníci Probační a mediační služby nebo pracovníci OSPOD. Jednou z možných forem inovace preventivních programů může být využití metod zážitkové prevence, například formou simulovaných soudních jednání pro žáky vyšších ročníků základních škol. Tato metoda

by na modelových kazuistikách násilných deliktů mezi vrstevníky umožnila názorně demonstrovat právní důsledky protiprávního jednání a jeho dopady na život pachatele i oběti.

Dalším důležitým opatřením je posílení preventivních aktivit zaměřených na digitální prostředí a sociální sítě. Informanti z praxe v rozhovorech poukazovali na skutečnost, že konflikty mezi mladými lidmi jsou často eskalovány právě prostřednictvím online komunikace a v některých případech dochází také k zaznamenávání a následnému sdílení násilných incidentů za účelem zvýšení prestiže v online komunitě. Preventivní programy by proto měly systematicky rozvíjet digitální gramotnost dětí a zaměřovat se na odpovědné chování v online prostoru, včetně reflexe důsledků kyberšikany a jiných forem digitální agrese.

Významným preventivním nástrojem je rovněž systematictější práce s rodinou dítěte v případech, kdy se u něj objevují první projevy rizikového chování. Výzkum naznačil, že častou bariérou včasné nápravy je bagatelizace projevů dítěte ze strany zákonných zástupců. V těchto situacích by měla být posílena spolupráce mezi školou, orgány sociálně-právní ochrany dětí a školskými poradenskými zařízeními. V případě opakovaného problémového chování dítěte by mělo být doporučeno odborné psychologické nebo psychiatrické vyšetření. Zde je však nezbytné na úrovni Středočeského kraje podpořit dostupnost těchto služeb, neboť expertní rozhovory identifikovaly současné kapacity odborné péče o duševní zdraví dětí jako nedostačující a velmi špatně dostupné. Jedním z možných nástrojů by mohlo být vytvoření přehledného regionálního systému sdílení informací o dostupných kapacitách odborné pomoci, například formou interaktivní mapy psychologických poraden a krizových center. Takový nástroj by pedagogům, kurátorům OSPOD i dalším odborníkům umožnil rychle identifikovat dostupnou odbornou pomoc v jednotlivých okresech Středočeského kraje, čímž by se eliminovala prodleva v diagnostice rizikových dětí.

Další oblastí, která může významně přispět k omezení rizikového chování dětí a mladistvých, je podpora dostupnosti volnočasových aktivit. Zapojení dětí do sportovních, kulturních nebo komunitních aktivit přispívá k vytváření pozitivních sociálních vazeb a k omezení negativního vlivu rizikových vrstevnických skupin. V tomto směru je žádoucí posílit finanční podporu těchto aktivit ze strany obcí a Středočeského kraje, zejména prostřednictvím dotačních programů pro nízkoprahová zařízení. Zvýšená dotovanost těchto aktivit by měla za cíl snížit finanční bariéry a umožnit zapojení dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí, u nichž je riziko sklouznutí k závadovým partám

nejvyšší. V tomto směru by bylo vhodné dotační programy Středočeského kraje (v rámci Programu prevence kriminality) více zaměřit na podporu mobilních preventistů, kteří by působili v komunitách a nízkoprahových klubech přímo v lokalitách s vyšší koncentrací sociálně znevýhodněných rodin, kde je dostupnost běžných kroužků omezená.

Úspěšná realizace uvedených opatření je podmíněna funkční a koordinovanou spoluprací jednotlivých institucí. V tomto ohledu je důležité zejména posilování horizontální spolupráce mezi školami, Policií České republiky, orgány sociálně-právní ochrany dětí a samosprávou. Systém prevence by neměl být tvořen pouze izolovanými projekty, ale provázaným mechanismem včasné detekce a intervence schopným reagovat na aktuální trendy v kriminalitě mládeže identifikované v této práci.

6.3 Návrhy opatření v oblasti práce s dětmi a mladistvými pachateli

Vedle preventivních opatření zaměřených na předcházení násilnému jednání je nezbytné věnovat pozornost také práci s dětmi a mladistvými, kteří se již protiprávního jednání dopustili. Empirický výzkum i výpovědi odborníků z praxe potvrzují, že včasná a cílená intervence bezprostředně po prvním protiprávním jednání může významně přispět k eliminaci dalšího rizikového chování a k prevenci recidivy.

Jedním z důležitých opatření je důsledné využívání individuálního přístupu při práci s mladými pachateli. Každý případ násilného jednání je podmíněn odlišnou kombinací sociálních, rodinných a osobnostních faktorů. V praxi by proto měla být věnována větší pozornost komplexní diagnostice, která by zohledňovala nejen samotný skutek, ale také širší sociální kontext, včetně školní situace a vlivu konkrétní vrstevnické skupiny, který se v analýze dat ukázal jako významný kriminogenní faktor.

V tomto směru je vhodné posilovat spolupráci mezi orgány sociálně-právní ochrany dětí, školskými poradenskými zařízeními a dalšími odbornými institucemi. V případech závažnějších projevů agrese by měla být včas zajištěna dostupnost psychologické či terapeutické pomoci. Jak však vyplynulo z expertních rozhovorů, ve Středočeském kraji je nezbytné řešit nedostatečné kapacity těchto specializovaných služeb, které v současnosti často oddalují zahájení nápravného procesu.

Významnou roli při práci s mladistvými pachateli sehrává Probační a mediační služba. Vhodným nástrojem může být širší využívání restorativních prvků justice, zejména mediace mezi pachatelem a poškozeným. Tato forma umožňuje mladistvému pochopit reálné důsledky jeho jednání a převzít odpovědnost za způsobenou škodu. Pro

efektivitu tohoto nástroje je však nutná metodická podpora a zajištění dostupnosti těchto služeb ve všech okresech kraje, aby nedocházelo k prodlevám v řešení případů.

Důležitou součástí práce s pachateli je zapojení rodiny. Empirická zjištění naznačují, že problematické rodinné prostředí často představuje klíčový faktor recidivy. Intervenční opatření by proto měla zahrnovat i intenzivní práci s rodiči, například formou rodinných konferencí nebo tréninku rodičovských kompetencí. Klíčové je zde překonání bagatelizace násilného chování ze strany rodičů, kterou odborníci označili za jeden z nejrizikovějších faktorů pro další vývoj dítěte.

V neposlední řadě je vhodné podporovat programy zaměřené na resocializaci a nápravu agresivního chování. Tyto programy by měly být zaměřeny na nácvik zvládnání hněvu a řešení konfliktních situací nenásilnou cestou. Smyslem těchto opatření není pouze reagovat na protiprávní jednání sankcí, ale především vytvořit podmínky pro pozitivní změnu postojů dítěte či mladistvého a jeho úspěšnou reintegraci do společnosti.

Efektivní práce s mladými pachateli tak vyžaduje nejen individuální přístup k dítěti, ale také funkční institucionální rámec, který umožňuje včasnou koordinaci jednotlivých aktérů zapojených do systému prevence a řešení kriminality mládeže.

6.4 Institucionální a systémová doporučení

Vedle konkrétních preventivních a intervenčních opatření je pro efektivní snižování násilné kriminality dětí a mladistvých nezbytné posilování institucionálního rámce spolupráce mezi jednotlivými aktéry. Empirický výzkum ukázal, že ve Středočeském kraji sice probíhá poměrně intenzivní spolupráce mezi Policií ČR, orgány sociálně-právní ochrany dětí a školami, její efektivita je však často podmíněna osobními vazbami konkrétních pracovníků spíše než systematickým nastavením spolupráce. Existuje proto prostor pro další systematizaci a posilování koordinace preventivních aktivit.

Jedním z klíčových doporučení je vytváření pravidelných multidisciplinárních pracovních platforem na úrovni obcí s rozšířenou působností (ORP). Tato setkání zástupců policie, OSPOD, škol, Probační a mediační služby a neziskového sektoru by neměla sloužit pouze k řešení již vzniklých deliktů, ale také k včasné identifikaci rizikových trendů a lokalit v rámci regionu. Cílem je vytvořit prostor pro sdílení příkladů dobré praxe a sjednocení postupů při řešení specifických situací, například při šíření násilného obsahu v prostředí konkrétních školních kolektivů.

Důležitým prvkem je rovněž vytvoření jasných metodických standardů pro sdílení informací mezi institucemi. V praxi se jednotlivé subjekty často setkávají s podobnými případy, avšak bez dostatečné koordinace může docházet k duplicitě některých opatření nebo naopak k informačním mezerám v kritických fázích intervence. Doporučení proto směřuje k posílení včasné a adresné informovanosti mezi školou, policií a OSPOD v situacích, kdy je u dítěte identifikováno zvýšené riziko eskalace agresivního chování. Tato výměna informací musí probíhat v souladu s platnou legislativou o ochraně osobních údajů a v rámci zákonných kompetencí jednotlivých institucí, vždy se zřetelem na nejlepší zájem dítěte a prevenci dalšího protiprávního jednání.

V neposlední řadě je nezbytné podporovat dlouhodobé koncepční plánování preventivních aktivit na úrovni Středočeského kraje. Stabilní financování preventivních programů a metodická podpora škol by neměly být závislé pouze na jednorázových dotačních titulech, ale měly by tvořit součást širší krajské strategie prevence kriminality. Pouze zajištění kontinuity programů a dostupnosti odborných služeb ve všech regionech kraje může vést k dlouhodobému snižování míry násilné kriminality mládeže.

Efektivní prevence tak vyžaduje posun od izolovaných projektů k dlouhodobě koordinovanému přístupu. Provázanost institucí, včasná výměna informací a sjednocení metodických postupů představují základní předpoklady pro to, aby systém dokázal pružně reagovat na měnící se dynamiku násilného chování dětí a mladistvých.

Závěr

Bakalářská práce se zabývala problematikou násilné kriminality dětí a mladistvých ve Středočeském kraji a možnostmi její prevence. Hlavním cílem práce bylo zhodnotit vývojové tendence násilné trestné činnosti páchané dětmi v tomto regionu prostřednictvím meziročního srovnání za období let 2020–2024 a současně posoudit efektivitu stávajících preventivních opatření zaměřených na snižování juvenilní kriminality. Součástí práce bylo rovněž formulování návrhů preventivních strategií, které by mohly přispět k omezení násilného jednání dětí a mladistvých v daném regionu. Stanovený cíl práce byl naplněn prostřednictvím kombinace teoretického zpracování problematiky a empirického výzkumu.

Teoretická část práce se zaměřila na vymezení základních pojmů souvisejících s kriminalitou mládeže, charakteristiku násilné trestné činnosti a analýzu faktorů, které mohou ovlivňovat vznik rizikového či agresivního chování u dětí a mladistvých. Z provedené analýzy vyplynulo, že násilná kriminalita mládeže je komplexním sociálním jevem, který je podmíněn souhrou více faktorů. Mezi nejvýznamnější patří zejména rodinné prostředí, vliv vrstevnických skupin, nedostatečná kontrola a dohled ze strany rodičů či pedagogů a v posledních letech také vliv digitálního prostředí a sociálních sítí. Tyto poznatky z odborné literatury následně vytvořily teoretický rámec pro empirickou část práce.

Empirická část práce byla založena na kombinaci kvantitativního a kvalitativního výzkumu. Kvantitativní analýza vycházela ze statistických údajů Policie České republiky za období let 2020–2024 a zaměřovala se na vývoj a strukturu násilné kriminality dětí a mladistvých ve Středočeském kraji. Analýza dat ukázala, že ve sledovaném období lze pozorovat mírně rostoucí trend u některých forem násilné kriminality. Zvláštní pozornost si zaslouží skutečnost, že u některých deliktů představují děti a mladiství významný podíl na celkovém počtu evidovaných případů. Z analýzy rovněž vyplynulo, že u trestného činu vydírání se ve sledovaném období relativně často objevují i děti mladší patnácti let, což může naznačovat určitou míru bagatelizace tohoto jednání v dětských kolektivech.

Kvalitativní část výzkumu byla realizována prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s odborníky z praxe, kteří se problematikou kriminality mládeže ve Středočeském kraji dlouhodobě zabývají. Jednalo se zejména o zástupce Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, Probační a mediační služby a dalších institucí podílejících se na prevenci kriminality. Výpovědi informantů poukázaly na několik faktorů, které mohou přispívat k nárůstu násilného chování mezi mladými lidmi.

Mezi nejčastěji zmiňované patřil vliv sociálních sítí, eskalace konfliktů v online prostředí, vliv vrstevnických skupin a nedostatečný dohled ze strany rodičů. Informanti rovněž upozorňovali na určité problémy v oblasti dostupnosti odborné pomoci, zejména psychologické a psychiatrické péče pro děti a mladistvé.

Na základě získaných dat byly v práci vyhodnoceny také stanovené výzkumné hypotézy. První hypotéza předpokládala, že počet registrovaných násilných trestných činů spáchaných dětmi a mladistvými ve Středočeském kraji vykazuje ve sledovaném období celkovou vzestupnou tendenci. Výsledky statistické analýzy ukázaly, že tento trend lze v určité míře pozorovat, avšak vývoj není zcela lineární. Hypotéza H1 tak byla potvrzena pouze částečně. Druhá hypotéza předpokládala, že odborníci z praxe považují za významný faktor nárůstu násilí u mládeže vliv sociálních sítí a nedostatečnou primární prevenci v rodinném prostředí. Na základě výpovědí informantů byla tato hypotéza potvrzena. Třetí hypotéza předpokládala, že odborníci z praxe poukazují na nedostatky ve stávajícím systému prevence kriminality mládeže, zejména v oblasti primární prevence. Výsledky výzkumu ukázaly, že systém prevence je odborníky vnímán jako funkční, avšak vykazuje určité limity zejména v oblasti dostupnosti odborných služeb a podpůrných programů. Hypotéza H3 tak byla rovněž potvrzena pouze částečně.

Na základě zjištěných poznatků byly v závěrečné části práce formulovány návrhy opatření zaměřené na posílení prevence násilné kriminality dětí a mladistvých. Tato opatření se zaměřují zejména na rozvoj preventivních programů ve školním prostředí, posílení digitální prevence zaměřené na rizika online komunikace, podporu spolupráce mezi školami, policií a orgány sociálně-právní ochrany dětí a také na zlepšení dostupnosti odborné pomoci pro děti a jejich rodiny. Důležitou součástí navrhovaných opatření je rovněž podpora smysluplného trávení volného času dětí a mladistvých a rozvoj programů zaměřených na práci s mladými pachateli.

Problematika násilné kriminality mládeže představuje dynamický společenský jev, který je ovlivňován řadou sociálních, technologických i kulturních změn. Zejména rozvoj digitálních technologií a sociálních sítí přináší nové formy komunikace mezi mladými lidmi, které mohou v některých případech přispívat k eskalaci konfliktů a šíření agresivního chování. Z tohoto důvodu je nezbytné věnovat problematice prevence kriminality mládeže dlouhodobou a systematickou pozornost.

Významným přínosem této práce je také propojení kvantitativních statistických dat s kvalitativními poznatky získanými z praxe. Toto propojení umožnilo nejen identifikovat samotné vývojové trendy násilné kriminality mládeže, ale především

porozumět jejich širším souvislostem a příčinám. Zatímco statistická data poskytují přehled o rozsahu a struktuře kriminality, výpovědi odborníků umožňují lépe pochopit konkrétní mechanismy, které k násilnému jednání vedou. Právě kombinace těchto přístupů se ukázala jako klíčová pro komplexní uchopení zkoumané problematiky.

Z provedeného výzkumu rovněž vyplynulo, že významnou roli nehraje pouze samotná existence preventivních opatření, ale především jejich dostupnost, kontinuita a vzájemná provázanost. V praxi se totiž ukazuje, že jednotlivé složky systému prevence často fungují relativně efektivně izolovaně, avšak jejich spolupráce není vždy dostatečně systematická. Určitým limitem je také závislost spolupráce na osobní iniciativě konkrétních pracovníků, což může vést k nerovnoměrné kvalitě preventivního působení v různých částech regionu. Tento poznatek zdůrazňuje potřebu dalšího rozvoje institucionální koordinace a standardizace postupů.

Za důležité zjištění lze považovat také skutečnost, že násilné jednání dětí a mladistvých často nelze vnímat izolovaně jako jednorázové selhání jednotlivce, ale spíše jako důsledek dlouhodobého působení rizikových faktorů. Mezi tyto faktory patří zejména problematické rodinné zázemí, nedostatečná kontrola a dohled, negativní vliv vrstevnických skupin a v současnosti stále významnější vliv online prostředí. Právě kumulace těchto faktorů může vést k postupné eskalaci rizikového chování, které v krajních případech vyústí v násilné jednání.

Z hlediska dalšího směřování výzkumu lze konstatovat, že problematika násilné kriminality mládeže nabízí prostor pro hlubší analýzu, zejména v oblasti dopadů digitálního prostředí na chování dětí a mladistvých. Vhodné by bylo zaměřit se například na konkrétní mechanismy šíření agresivního obsahu, vliv anonymního prostředí internetu nebo roli sociálních sítí při formování hodnotových postojů mladých lidí. Další výzkum by se mohl rovněž více zaměřit na efektivitu konkrétních preventivních programů a jejich reálný dopad na cílovou skupinu.

Závěrem lze zdůraznit, že problematika násilné kriminality dětí a mladistvých není pouze otázkou bezpečnosti, ale také širšího společenského vývoje. Způsob, jakým společnost reaguje na projevy rizikového chování u mladých lidí, významně ovlivňuje jejich další životní dráhu. Investice do prevence, včasné intervence a podpory zdravého sociálního vývoje dětí a mladistvých proto nepředstavují pouze nástroj ke snižování kriminality, ale i důležitý předpoklad pro stabilní a bezpečný rozvoj celé společnosti.

V návaznosti na uvedené poznatky lze konstatovat, že účinná prevence násilné kriminality dětí a mladistvých vyžaduje komplexní přístup, který zahrnuje nejen

represivní složku, ale především preventivní a výchovná opatření. Klíčovou roli zde hraje spolupráce rodiny, školy, státních institucí i neziskového sektoru. Pouze prostřednictvím koordinovaného a dlouhodobě udržitelného přístupu všech těchto aktérů lze vytvářet prostředí, které přispěje ke snižování rizikového chování dětí a mladistvých a k posilování jejich pozitivního sociálního vývoje.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. FIRSTOVÁ, J. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 215 s. ISBN 978-80-7380-512-0.
2. GJURIČOVÁ, J. a kol. *Jak vytvořit Bezpečné město (obec)*. 1. vyd. Praha: Středočeský kraj ve spolupráci s VISK, 2017. 68 s. ISBN 978-80-906718-9-8.
3. HOLCR, K. a kol. *Kriminologie*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009. 192 s. ISBN 978-80-87212-27-1.
4. HULMÁKOVÁ, J. a kol. *Děti mladší patnácti let v systému soudnictví ve věcech mládeže*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2024. 292 s. ISBN 978-80-7338-208-7.
5. HULMÁKOVÁ, J. a kol. *Násilná kriminalita dětí mladších patnácti let*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2023. 194 s. ISBN 978-80-7338-201-8.
6. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 9. vyd. Praha: Leges, 2022. 1424 s. ISBN 978-80-7502-637-8.
7. JELÍNEK, J. *Kriminologické teorie*. 1. vyd. Praha: Leges, 2025. 334 s. ISBN 978-80-7502-779-5.
8. MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 3. aktual. vyd. Praha: Portál, 2011. 344 s. ISBN 978-80-7367-825-8.
9. MIFEK, J. *Mravnostní kriminalita páchaná mladistvými pachateli*. 1. vyd. Plzeň: Polypress, 2023. 219 s. ISBN 978-80-261-1201-3.
10. NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní právo hmotné*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 373 s. ISBN 978-80-7380-651-4.
11. STAŇKOVÁ, L., ŠČERBA, F., VICHLENDÁ, M. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014. 264 s. ISBN 978-80-7502-069-7.
12. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
13. SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. 2. aktual. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016. 132 s. ISBN 978-80-7556-009-4.
14. SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

15. ŠTEFUNKOVÁ, M., ŠEJVL, J. *Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky*. 1. vyd. Praha: TOGGA, 2012. 53 s. ISBN 978-80-87258-96-5.
16. TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 216 s. ISBN 978-80-247-2982-4.
17. VEČERKA, K., HULMÁKOVÁ, J., ŠTĚCHOVÁ, M. *Mladiství v procesu poruchové socializace*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. 228 s. ISBN 978-80-7338-184-4.

Elektronické zdroje

1. GUNDZA, F. *Koncepce prevence kriminality Středočeského kraje na léta 2023–2027* [online]. Praha: Středočeský kraj, 2022. [cit. 2026-01-10]. Dostupné na WWW: <https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/koncepce_prevence_kriminality_stredoceskeho_kraje_2023_-_2027.pdf>.
2. JOHNOVÁ, M. *Projekt „Bezpečné město“* [online]. Policie České republiky – KŘP Středočeského kraje, 2017. [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: <<https://policie.gov.cz/clanek/projekt-bezpecne-mesto-207655.aspx>>.
3. *Predictors of Youth Violence* [online]. In: Juvenile Justice, 2000. Dostupné z WWW: <<https://www.ojp.gov/pdffiles1/ojjdp/179065.pdf>>.
4. STŘEDOČESKÝ KRAJ. *Odbor bezpečnosti a krizové řízení* [online]. Praha: Středočeský kraj. 2025 [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: <<https://stredoceskykraj.cz/web/odbor-bezpecnosti-a-krizoveho-rizeni>>.
5. STŘEDOČESKÝ KRAJ. *Program prevence kriminality Středočeského kraje 2025* [online]. Praha: Středočeský kraj. 2025 [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: <<https://stredoceskykraj.cz/web/odbor-bezpecnosti-a-krizoveho-rizeni/prevence-kriminality1>>.
6. *Urban Crime Prevention And Youth At Risk* [online]. Montréal: International Centre for the Prevention of Crime, 2005. [cit. 2026-01-10]. ISBN 2-921916-16-9. Dostupné z WWW: <<https://www.unhabitatyouth.org/wp-content/uploads/2023/03/Urban-Crime-Prevention-and-Youth-at-Risk.pdf>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Sdělení č. 104/1991 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte – znění od 29. 3. 2010. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2026 [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104>>.
2. ČESKO. Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů – znění od 1. 10. 2025. In: *e-Sbírka* [online]. © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2026-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/1999/359/0000-00-00?zalozka=text>>.
3. ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) – znění od 1. 1. 2026. In: *e-Sbírka* [online]. © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2026-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/1961/141/1961-12-09?zalozka=text>>.
4. ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) – znění od 1. 1. 2026. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2026 [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>>.
5. ČESKO. Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě) – znění od 1. 1. 2026. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2026 [cit. 2026-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-257#f2066575>>.
6. ČESKO. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí – znění od 1. 1. 2026. In: *e-Sbírka* [online]. © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2026-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/1999/359/0000-00-00?zalozka=text>>.
7. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 1. 2026. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2026 [cit. 2026-01-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

Seznam zkratk

OČTŘ	orgány činné v trestním řízení
OSPOD	orgán sociálně-právní ochrany dětí
PMS	Probační a mediační služba
TŘ	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
TSK	takticko-statistická kvalifikace
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
ZSPOD	zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
ZSVM	zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
Z. Ú.	zapsaný ústav

Přílohy

Příloha č. 1

Tabulka četnosti jednotlivých skupin násilných trestných činů v roce 2020⁶⁵

Trestný čin	Paragraf (TZ)	Registrované	Objasněno celkem	Objasněnost (%)	Děti (1–14)	Mladiství (15–17)	Mládež celkem	Podíl mládeže na objasněnosti
Vražda	§ 140	22	18	82%	0	1	1	5,56%
Loupež	§ 173	125	70	56%	3	8	11	15,71%
Úmyslné ublížení na zdraví	§ 145, § 146, § 146a	493	298	60%	6	22	28	9,40%
Vydírání	§ 175	172	84	49%	7	3	10	11,90%
Nebezpečné vyhrožování	§ 353	339	138	41%	0	1	1	0,72%
Násilí proti úřední osobě, orgánu VM	§ 323, § 324, § 325, § 326	80	69	86%	0	1	1	1,45%
Porušování domovní svobody	§ 178	2 056	441	21%	6	14	20	4,54%
Násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci	§ 352	5	3	60%	0	0	0	0,00%
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	§ 199	69	32	46%	0	0	0	0,00%
Omezování osobní svobody	§ 171	35	22	63%	0	0	0	0,00%
Rvačka	§ 158	2	2	100%	0	0	0	0,00%
Souhrn uvedených násilných trestných činů celkem	TSK 100–199	3 398	1 177	35%	22	50	72	6,12%

⁶⁵ vlastní zpracování s využitím dat poskytnutých Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje

Příloha č. 2 – Tabulka četnosti jednotlivých skupin násilných trestných činů v roce 2021⁶⁶

Trestný čin	Paragraf (TZ)	Registrované	Objasněno celkem	Objasněnost (%)	Děti (1–14)	Mladiství (15–17)	Mládež celkem	Podíl mládeže na objasněnosti
Vražda	§ 140	15	11	73,33%	0	1	1	9,09%
Loupež	§ 173	152	101	66,45%	6	11	17	16,83%
Úmyslné ublížení na zdraví	§ 145, § 146, § 146a	439	243	55,35%	5	16	21	8,64%
Vydírání	§ 175	174	93	53,45%	4	5	9	9,68%
Nebezpečné vyhrožování	§ 353	292	200	68,49%	0	6	6	3,00%
Násilí proti úřední osobě, orgánu VM	§ 323, § 324, § 325, § 326	74	66	89,19%	0	1	1	1,52%
Porušování domovní svobody	§ 178	2 221	435	19,59%	4	6	10	2,30%
Násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci	§ 352	2	1	50,00%	0	0	0	0,00%
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	§ 199	70	39	55,71%	0	0	0	0,00%
Omezování osobní svobody	§ 171	48	30	62,50%	0	0	0	0,00%
Rvačka	§ 158	2	2	100,00%	0	0	0	0,00%
Souhrn uvedených násilných trestných činů celkem	TSK 100–199	3 489	1 221	35,00%	19	46	65	5,32%

⁶⁶ vlastní zpracování s využitím dat poskytnutých Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje

Příloha č. 3

Tabulka četnosti jednotlivých skupin násilných trestných činů v roce 2022⁶⁷

Trestný čin	Paragraf (TZ)	Registrované	Objasněno celkem	Objasněnost (%)	Děti (1–14)	Mladiství (15–17)	Mládež celkem	Podíl mládeže na objasněnosti
Vražda	§ 140	22	15	68,18%	0	0	0	0,00%
Loupež	§ 173	161	102	63,35%	0	10	10	9,80%
Úmyslné ublížení na zdraví	§ 145, § 146, § 146a	466	249	53,43%	4	17	21	8,43%
Vydírání	§ 175	237	110	46,41%	11	5	16	14,55%
Nebezpečné vyhrožování	§ 353	368	227	61,68%	4	7	11	4,85%
Násilí proti úřední osobě, orgánu VM	§ 323, § 324, § 325, § 326	57	46	80,70%	2	0	2	4,35%
Porušování domovní svobody	§ 178	2 297	465	20,24%	6	5	11	2,37%
Násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci	§ 352	9	5	55,56%	0	1	1	20,00%
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	§ 199	81	37	45,68%	0	0	0	0,00%
Omezování osobní svobody	§ 171	27	13	48,15%	0	0	0	0,00%
Rvačka	§ 158	1	1	100,00%	0	0	0	0,00%
Souhrn uvedených násilných trestných činů celkem	TSK 100–199	3 726	1 270	34,08%	27	45	72	5,67%

⁶⁷ vlastní zpracování s využitím dat poskytnutých Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje

Příloha č. 4

Tabulka četnosti jednotlivých skupin násilných trestných činů v roce 2023⁶⁸

Trestný čin	Paragraf (TZ)	Registrované	Objasněno celkem	Objasněnost (%)	Děti (1–14)	Mladiství (15–17)	Mládež celkem	Podíl mládeže na objasněnosti
Vražda	§ 140	23	18	78,26%	0	0	0	0,00%
Loupež	§ 173	143	85	59,44%	11	18	29	34,12%
Úmyslné ublížení na zdraví	§ 145, § 146, § 146a	464	259	55,82%	11	16	27	10,42%
Vydírání	§ 175	273	121	44,32%	10	6	16	13,22%
Nebezpečné vyhrožování	§ 353	328	202	61,59%	1	5	6	2,97%
Násilí proti úřední osobě, orgánu VM	§ 323, § 324, § 325, § 326	103	79	76,70%	3	2	5	6,33%
Porušování domovní svobody	§ 178	2 237	450	20,12%	11	9	20	4,44%
Násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci	§ 352	8	4	50,00%	0	0	0	0,00%
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	§ 199	85	35	41,18%	0	1	1	2,86%
Omezování osobní svobody	§ 171	39	25	64,10%	1	1	2	8,00%
Rvačka	§ 158	0	0		0	0	0	
Souhrn uvedených násilných trestných činů celkem	TSK 100–199	3 703	1 278	34,51%	48	58	106	8,29%

⁶⁸ vlastní zpracování s využitím dat poskytnutých Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje

Příloha č. 5

Tabulka četnosti jednotlivých skupin násilných trestných činů v roce 2024⁶⁹

Trestný čin	Paragraf (TZ)	Registrované	Objasněno celkem	Objasněnost (%)	Děti (1–14)	Mladiství (15–17)	Mládež celkem*	Podíl mládeže na objasněnosti
Vražda	§ 140	25	20	80,00%	0	0	0	0,00%
Loupež	§ 173	158	91	57,59%	4	10	14	15,38%
Úmyslné ublížení na zdraví	§ 145, § 146, § 146a	468	246	52,56%	8	17	25	10,16%
Vydírání	§ 175	296	122	41,22%	8	9	17	13,93%
Nebezpečné vyhrožování	§ 353	373	244	65,42%	3	12	15	6,15%
Násilí proti úřední osobě, orgánu VM	§ 323, § 324, § 325, § 326	87	64	73,56%	0	1	1	1,56%
Porušování domovní svobody	§ 178	1 860	471	25,32%	7	10	17	3,61%
Násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci	§ 352	26	15	57,69%	1	3	4	26,67%
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	§ 199	101	49	48,51%	0	0	0	0,00%
Omezování osobní svobody	§ 171	42	24	57,14%	1	1	2	8,33%
Rvačka	§ 158	4	4	100,00%	2	0	2	50,00%
Souhrn uvedených násilných trestných činů celkem	TSK 100–199	3 440	1 350	39,24%	34	63	97	7,19%

⁶⁹ vlastní zpracování s využitím dat poskytnutých Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje

Příloha č. 6

Souhrnná tabulka četnosti jednotlivých skupin násilných trestných činů za období 2020–2024⁷⁰

Trestný čin	Paragraf (TZ)	Registrované	Objasněno celkem	Objasňenost (%)	Děti (1–14)	Mladiství (15–17)	Mládež celkem	Podíl mládeže na objasňenosti
Vražda	§ 140	107	82	76,64%	0	2	2	2,44%
Loupež	§ 173	739	449	60,76%	24	57	81	18,04%
Úmyslné ublížení na zdraví	§ 145, § 146, § 146a	2 330	1 295	55,58%	34	88	122	9,42%
Vydírání	§ 175	1 152	530	46,01%	40	28	68	12,83%
Nebezpečné vyhrožování	§ 353	1 700	1 011	59,47%	8	31	39	3,86%
Násilí proti úřední osobě, orgánu VM	§ 323, § 324, § 325, § 326	401	324	80,80%	5	5	10	3,09%
Porušování domovní svobody	§ 178	10 671	2 262	21,20%	34	44	78	3,45%
Násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci	§ 352	50	28	56,00%	1	4	5	17,86%
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	§ 199	406	192	47,29%	0	1	1	0,52%
Omezování osobní svobody	§ 170, § 171	191	114	59,69%	2	2	4	3,51%
Rvačka	§ 158	9	9	100,00%	2	0	2	22,22%
Souhrn uvedených násilných trestných činů celkem	TSK 100–199	17 756	6 296	35,46%	150	262	412	6,54%

⁷⁰ vlastní zpracování s využitím dat poskytnutých Krajským ředitelstvím policie Středočeského kraje

Příloha č. 7

Přepis rozhovoru s Informantem 1 – Vyšetřovatelka OOK SKPV

Datum realizace rozhovoru: 20. 2. 2026.

Délka rozhovoru: cca. 30 minut.

Otázka č. 1:

Jak dlouho působíte ve své profesní oblasti a jaké je Vaše současné pracovní zaměření?

Odpověď:

Ve služebním poměru u Policie České republiky působím 27 let a v současnosti vykonávám pozici vyšetřovatelky na oddělení obecné kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování.

Otázka č. 2:

Jak dlouho se ve své praxi setkáváte s problematikou dětí či mladistvých, kteří se dopustili násilného nebo jinak závažného protiprávního jednání?

Odpověď:

Již od počátku mé profesní dráhy je mou specializací problematika násilné a mravnostní trestné činnosti, a to jak u dospělých osob, tak u mladistvých pachatelů.

Otázka č. 3:

Jak byste z Vaší profesní zkušenosti popsala vývoj násilné trestné činnosti dětí a mladistvých ve Středočeském kraji v období let 2020–2024?

Odpověď:

Z mé profesní zkušenosti lze říci, že násilná trestná činnost ve Středočeském kraji má v uvedeném období spíše stoupající tendenci, přičemž primárně mohu hovořit o situaci v okrese Příbram, kde je tohoto druhu trestné činnosti více než v minulosti. Toto hodnocení je však obecné, neboť konkrétní statistická data nemám k dispozici, a jednotlivé roky se z hlediska nápadu mohou lišit. Pokud bych měla zmínit období pandemie COVID-19, v době pandemie i krátce po ní byl celkový nápad trestné činnosti nižší, takže se domnívám, že určitý vliv na evidovanou kriminalitu měla.

Otázka č. 4:

Vnímáte v posledních letech změny v charakteru násilného jednání (např. z hlediska brutality, intenzity, způsobu provedení či věku pachatelů)?

Odpověď:

Domnívám se, že významný vliv na charakter násilné kriminality dětí mají sociální sítě, ze kterých děti čerpají inspiraci, například prostřednictvím tzv. reálných videí, na nichž se natáčejí při fyzických útocích na jiné osoby, zejména vrstevníky, a v tomto směru lze pozorovat vyšší agresivitu a intenzitu útoků. Negativním trendem je také šikana ve vztahu k pedagogům, kdy jsou případy často řešeny až ve fázi, kdy je situace velmi vážná. V posledních letech se rovněž objevily případy, které svědčí o závažnějším a promyšlenějším charakteru násilného jednání.

Například jsme řešili případ mladistvé osoby krátce po dovršení patnácti let, která dlouhodobě řešila konflikty se spolužáky a začala si do školního prostředí nosit nebezpečné předměty s úmyslem řešit situaci násilnou cestou. Současně zvažovala i další způsoby útoku, které vyhledávala na internetu, přičemž své úvahy svěřila pedagogovi, což umožnilo včasný zásah. Tento případ svědčí o posunu v uvažování některých mladých osob směrem k radikálnímu řešení konfliktů a o snížené schopnosti adekvátně zvládat frustraci.

V jiném případě došlo ke skupinovému napadení dospělé osoby skupinou chlapců různého věku, včetně osob mladších patnácti let i mladistvých, po předchozím slovním konfliktu, kdy následkem útoku vznikla poškozenému těžká újma na zdraví. Zde se výrazně projevila skupinová dynamika a eskalace násilí, kdy jednotlivci jednali pod vlivem kolektivu a situace se rychle vymkla kontrole. Pokud jde o věkovou strukturu pachatelů, je patrné, že věk osob dopouštějících se násilné trestné činnosti klesá i pod hranici 15 let. Každý případ je individuální, nicméně i přes tuto skutečnost se objevují případy s velmi vysokou mírou brutality.

Otázka č. 5:

Jaké faktory považujete za nejvýznamnější příčiny nebo spouštěče násilného chování u dětí a mladistvých?

Odpověď:

Motivaci pachatelé mnohdy sami nedokáží přesně pojmenovat, nicméně impulsem může být nepřiměřená reakce v konkrétní situaci, která následně vyústí v násilí, dále nesoulad názorů ve skupině vrstevníků, snaha vyčlenit se v kolektivu a projevit převahu agresivním jednáním, případně převzaté vzory chování z rodinného prostředí.

Otázka č. 6:

Jakou roli podle Vás hraje rodinné prostředí při vzniku a rozvoji násilného jednání?

Odpověď:

Rodinné prostředí a zázemí hraje podle mého názoru významnou roli při vzniku i následném rozvoji násilného jednání, což vyplývá ze znalosti rodinného prostředí pachatelů, které policejní orgán v jednotlivých případech posuzuje; často se stává, že sami rodiče či jeden z rodičů mají trestní minulost nebo jsou uživateli omamných a psychotropních látek, a u recidivujících pachatelů se problémy v rodinném zázemí objevují opakovaně, přičemž významnou roli hrají také sociální podmínky rodiny. V tomto kontextu je třeba zmínit i vliv školního prostředí a vrstevníků, kdy se dítě může snažit prosadit nebo předvést, což může vést k negativnímu chování vůči spolužákům.

Otázka č. 7:

Jaký význam má podle Vašich zkušeností vliv vrstevníků a skupinová dynamika při páchání násilné trestné činnosti?

Odpověď:

Vliv vrstevníků může hrát zásadní roli, protože pachatel, který cítí podporu či zázemí ve skupině, může vnímat svou převahu, sílu a nadřazenost a být vyhecován k násilnému jednání; skupinová dynamika tak může přispět k eskalaci konfliktu.

Otázka č. 8:

Vnímáte vliv sociálních sítí, moderních technologií nebo mediálního prostředí na násilné chování mládeže? Pokud ano, jakým způsobem?

Odpověď:

Ano, vliv sociálních sítí považuji za významný, zejména v souvislosti s inspirací k násilnému jednání a jeho následnému zveřejňování, jak jsem již uvedla při hodnocení charakteru současné násilné kriminality.

Otázka č. 9:

Setkáváte se ve své praxi s opakovaným násilným jednáním u stejných dětí či mladistvých? Pokud ano, čím si tuto skutečnost nejčastěji vysvětlujete?

Odpověď:

Ano, existují případy, kdy někteří pachatelé recidivují i v oblasti násilné trestné činnosti, přičemž v některých situacích může opakované jednání souviset s psychiatrickou poruchou, jindy s nedostatečným rodinným zázemím nebo prostředím výchovných ústavů; zda lze hovořit o počátcích kriminální kariéry již v dětském věku, je velmi individuální, nicméně za možné varovné signály budoucí recidivy lze považovat způsob spáchání činu, chování pachatele během trestního řízení a případnou předchozí trestní minulost.

Otázka č. 10:

Jak hodnotíte současnou spolupráci mezi institucemi při řešení násilné kriminality dětí?

Odpověď:

Spolupráci mezi jednotlivými institucemi hodnotím velmi kladně a považuji ji za dobře fungující.

Otázka č. 11:

Domníváte se, že současná opatření a intervenční mechanismy jsou dostatečné?

Odpověď:

Preventivní programy ve školách jsou realizovány také ve spolupráci s Policií ČR, která pořádá přednášky na témata jako kyberkriminalita, násilí nebo šikana, a domnívám se, že děti jsou v současné době informovány dostatečně; pozitivní vliv mohou mít konkrétní případy prezentované v rámci prevence, ačkoliv u některých jedinců může dojít i k negativní inspiraci. Novelou zákona č. 218/2003 Sb., účinnou od 1. 1. 2025, došlo k posílení úpravy řízení ve věcech dětí mladších patnácti let, což považuji za dostatečné, a obecně se domnívám, že systém je dostatečně pružný i při opakovaném jednání.

Otázka č. 12:

Jak hodnotíte současný systém prevence násilné kriminality dětí a mládeže ve Středočeském kraji?

Odpověď:

Tato otázka směřuje spíše na kolegy z oddělení prevence, nicméně obecně se domnívám, že preventivní programy, zejména ve školách, jsou dostatečné a děti jsou informovány.

Otázka č. 13:

V jaké fázi by měla být prevence uplatňována nejintenzivněji a proč?

Odpověď:

Prevence je bezpochyby důležitá, přičemž základní povědomí o správném a nesprávném jednání získávají děti již v mateřských školách, avšak intenzivnější uplatňování prevence by mělo probíhat minimálně na konci prvního stupně základních škol, ideálně prostřednictvím reálných příběhů dětských pachatelů, aby si děti mohly samy uvědomit důsledky svého jednání.

Otázka č. 14:

Jaká konkrétní opatření nebo systémové změny by podle Vás mohly přispět ke snížení násilné kriminality dětí a mladistvých?

Odpověď:

Domnívám se, že současný systém prevence i represe je nastaven adekvátně a nejsem si vědoma konkrétních opatření či systémových změn, které by v současné době zásadním způsobem přispěly ke snížení násilné kriminality dětí a mladistvých.

Příloha č. 8

Přepis rozhovoru s Informantem 2 – Kurátorem OSPOD

Datum realizace rozhovoru: 23. 2. 2026

Forma rozhovoru: osobní setkání

Délka rozhovoru: cca 25 minut

Otázka č. 1:

Jak dlouho působíte ve své profesní oblasti a jaké je Vaše současné pracovní zaměření?

Odpověď:

Působím 20 let jako kurátor pro děti a mládež.

Otázka č. 2:

Jak dlouho se ve své praxi setkáváte s problematikou dětí či mladistvých, kteří se dopustili násilného nebo jinak závažného protiprávního jednání?

Odpověď:

S touto problematikou se setkávám po celou dobu své praxe, tedy již 20 let.

Otázka č. 3:

Jak byste z Vaší profesní zkušenosti popsal vývoj násilné trestné činnosti dětí a mladistvých ve Středočeském kraji v období let 2020–2024?

Odpověď:

Nedovolím si hodnotit vývoj v rozsahu celého Středočeského kraje nebo republiky. Pokud jako kurátoři pro děti a mládež hodnotíme míru násilné kriminality, vycházíme obvykle ze statistik Policie ČR, neboť OSPOD tuto problematiku samostatně neeviduje. V rámci ORP Dobříš je počet i typologie této kriminality ve sledovaném období spíše setrvalá, bez zaznamenaného výrazného nárůstu či poklesu. Pohybujeme se přibližně v rozmezí jednoho až tří závažných případů ročně, přičemž hovoříme již o jednání kvalifikovaném jako trestné, nikoli přestupkové.

Otázka č. 4:

Vnímáte v posledních letech změny v charakteru násilného jednání?

Odpověď:

V konkrétních případech, které řeším, výraznou změnu nevnímám. Obecně však na základě sdílené praxe a spolupráce s dalšími kurátory pozoruji negativní posun v násilném

chování mezi dětmi, a to zejména od slovní k fyzické agresivitě při řešení konfliktů. Současně lze sledovat posun v hranicích vnímání agrese a tolerance násilí, kdy dochází k častějšímu schvalování zjevně násilného, až trestního jednání, včetně jeho intenzity a brutality. Tento závěr však vychází z praktické zkušenosti při práci s dětmi, nikoli z konkrétních kriminálních statistik.

Otázka č. 5:

Jaké faktory považujete za nejvýznamnější příčiny nebo spouštěče násilného jednání?

Odpověď:

Za zásadní považuji vzorové chování v rodině a způsob výchovy. Významnou roli mohou sehrát také psychiatrické problémy dítěte, návodné chování vrstevníků, vliv sociálních sítí a médií a rovněž působení návykových látek.

Otázka č. 6:

Jakou roli podle Vás hraje rodinné prostředí při vzniku a rozvoji násilného jednání?

Odpověď:

Působení rodiny je jedním ze základních faktorů rozvoje násilí u dítěte. Rodina může být tlumičem, ale i násobitelem agresivity, a to již od nejtělejšího věku. V praxi se setkávám s poruchami attachmentu, přejímáním násilného chování rodičů, fyzickým trestáním dítěte, bagatelizací násilí ze strany rodičů, ospravedlňováním násilných činů či nerespektováním zákona, přičemž v některých případech dochází i k přímému navádění k násilnému jednání. Bagatelizace bývá častá zejména tehdy, pokud rodina nepocituje přímou újmu, a vážnost situace si rodiče i dítě uvědomují až ve chvíli osobního ohrožení. Schopnost reflektovat rizika bývá navíc ovlivněna i intelektovými limity rodiče či dítěte. Ochota rodiny spolupracovat na řešení problému se objevuje zpravidla až tehdy, kdy hrozí konkrétní sankce nebo zásah. Z mé zkušenosti lze rovněž konstatovat, že dochází k mezigeneračnímu přenosu problémového chování, kdy děti přejímají vzorce chování nejen v rodině, ale i v preferovaných vrstevnických skupinách.

Otázka č. 7:

Jaký význam má podle Vašich zkušeností vliv vrstevníků a skupinová dynamika při páchání násilné trestné činnosti?

Odpověď:

Vedle rodiny se jedná o další zásadní faktor ovlivňující chování dítěte. Ve vrstevnických skupinách dochází k výraznému přejímání vzorců chování, a to jak mezigeneračně, tak v rámci samotné skupinové dynamiky. V určitém věku se vrstevnické prostředí stává hlavním prostorem formování norem a vzorů.

Otázka č. 8:

Vnímáte vliv sociálních sítí, moderních technologií nebo mediálního prostředí na násilné chování mládeže? Pokud ano, jakým způsobem?

Odpověď:

Nemám přímou zkušenost s konkrétním návodem k násilnému jednání prostřednictvím sociálních sítí, nicméně souhlasím s názorem, že média a sociální sítě vytvářejí určité normy a hranice chování ve společnosti, které působí i na děti, včetně jejich vnímání násilí.

Otázka č. 9:

Setkáváte se ve své praxi s opakovaným násilným jednáním u stejných dětí či mladistvých? Pokud ano, čím si tuto skutečnost nejčastěji vysvětlujete?

Odpověď:

Ano, s opakovaným násilným jednáním se setkávám. Nejčastějším vysvětlením jsou hluboce zažitá vzorce chování a setrvávání dítěte v rizikovém prostředí, přičemž významnou roli hrají i přetrvávající psychické poruchy. Úspěšné nápravě často brání psychiatrické problémy, snížený mentální intelekt, nefunkční rodinné prostředí, absence účinného výchovného opatření a nedostatečná rychlá dostupnost odborné pomoci. Z pohledu systému hodnotím jako významný problém zejména rychlost zajištění bezpečného prostředí a odborné péče, neboť dítě tak může nadále zůstat vystaveno negativním vlivům.

Otázka č. 10:

Jak hodnotíte spolupráci mezi institucemi při řešení násilné kriminality dětí?

Odpověď:

Z osobní zkušenosti neshledávám systémové nedostatky a meziřesortní spolupráce je obecně nastavena dobře, i když v individuálních případech mohou vznikat komplikace. Spolupráci s Policií ČR hodnotím jednoznačně kladně a spolupráce se školami je většinou

rovněž dobrá, přičemž případné nedostatky souvisejí spíše s personálním zajištěním prevence a výchovného poradenství.

Otázka č. 11:

Domníváte se, že současná opatření a intervenční mechanismy vůči dětem a mladistvým páchajícím násilnou trestnou činností jsou dostatečné? V čem vidíte jejich silné a slabé stránky?

Odpověď:

Zákonný rámec opatření považuji za nastavený dobře, nicméně zásadní problém spatřuji v dostupnosti odborné pomoci, zejména dětské psychiatrie a psychologie, kterou hodnotím jako nedostačující až alarmující.

Otázka č. 12:

Jak hodnotíte současný systém prevence násilné kriminality dětí a mládeže ve Středočeském kraji?

Odpověď:

Nedokážu hodnotit celý kraj, neboť situace závisí na míře zasíťování a přístupu jednotlivých obcí. Obecně však systém prevence cílí na práci s rodinami a využívá dotační programy, například příměstské tábory a preventivní programy ve školách, přičemž významnou roli hrají i neziskové organizace. Pokud jde o programy zaměřené přímo na násilnou kriminalitu, s těmi obeznámen nejsem. Z pohledu podpůrných služeb bych uvítal intenzivnější podporu středisek výchovné péče s cílenými programy pro děti páchající trestnou činností a celkové posílení psychologické a psychiatrické péče.

Otázka č. 13:

V jaké fázi by podle Vás měla být prevence uplatňována nejintenzivněji (primární, sekundární, terciární) a proč?

Odpověď:

Jednoznačně v primární fázi, tedy při utváření základních norem chování a uvědomování si rizik spojených s jejich porušováním.

Otázka č. 14:

Jaká konkrétní opatření nebo systémové změny by podle Vás mohly nejvíce přispět ke snížení násilné kriminality dětí a mladistvých?

Odpověď:

Za důležitou považuji edukaci o následcích násilného jednání, preventivní programy ve školách a prevenci zaměřenou na komunikační prostředí, která děti nejvíce využívají, tedy sociální sítě a média. Významná je také sociální podpora dětí ze sociálně vyloučených lokalit a rodin s patologickými jevy. Včasná práce s rodinou má zásadní význam, neboť rodina je základním prostředím formování norem a empatie, přičemž problém nastává tehdy, pokud dítě tyto vzorce nikdy nezažilo a současně zůstává pod vlivem negativních faktorů.

Příloha č. 9

Přepis rozhovoru s Informantem 3 – Pracovníkem výchovného ústavu mládeže

Datum realizace rozhovoru: 4. 3. 2026

Forma rozhovoru: osobní setkání

Délka rozhovoru: cca 40 minut

Otázka č. 1

Jak dlouho působíte ve své profesní oblasti a jaké je Vaše současné pracovní zaměření?

Odpověď:

Ve své profesní oblasti působím přibližně dvacet čtyři let. V průběhu své kariéry jsem prošel několika pracovními pozicemi. Začínal jsem jako vychovatel, následně jsem pracoval jako vedoucí vychovatel a přibližně posledních osm let působím ve vedoucí pozici ředitele zařízení. Po celou dobu své praxe se věnuji práci s dětmi umístěnými ve výchovném ústavu. V našem zařízení pracujeme převážně s chlapci, proto vycházím především ze zkušeností s touto skupinou klientů.

Otázka č. 2

Jak dlouho se ve své praxi setkáváte s problematikou dětí či mladistvých, kteří se dopustili násilného nebo jinak závažného protiprávního jednání?

Odpověď:

S problematikou protiprávního jednání dětí a mladistvých se setkávám prakticky po celou dobu své profesní praxe. Do zařízení jsou zpravidla umístěováni mladiství, u nichž již byla vyčerpána jiná výchovná nebo preventivní opatření. Často tedy přicházejí s opakovanými problémy v chování nebo s předchozí trestnou činností, včetně násilného jednání.

Otázka č. 3

Jak byste z Vaší profesní zkušenosti popsal vývoj násilné trestné činnosti dětí a mladistvých ve Středočeském kraji v období let 2020–2024?

Odpověď:

Ve své praxi nepozoruji výrazný nárůst násilné trestné činnosti u dětí, které se dostávají do našeho zařízení. Naopak mám někdy pocit, že v minulosti bylo násilné chování častější nebo v některých případech i brutálnější. Současnou situaci proto vnímám spíše jako relativně stabilní nebo mírně klidnější. Je ale potřeba zdůraznit, že do zařízení se děti dostávají až ve chvíli, kdy již byla vyčerpána jiná výchovná nebo preventivní opatření.

V poslední době jsme například měli několik chlapců ve vazbě, což ale podle mého názoru nemusí souviset s nárůstem kriminality, ale spíše s přísnějším přístupem státního zastupitelství a soudů.

Otázka č. 4

Vnímáte v posledních letech změny v charakteru násilného jednání (např. z hlediska brutality, intenzity, způsobu provedení či věku pachatelů)?

Odpověď:

Zásadní změnu v charakteru násilného jednání osobně nevnímám. Podle mých zkušeností zůstává motivace násilného chování dlouhodobě podobná a často jde o konflikty mezi vrstevníky, osobní spory nebo snahu prosadit se ve skupině. Vyšší míru agresivity oproti minulosti také osobně nepozoruji, spíše bych řekl, že v některých obdobích byla agresivita mladistvých dokonce výraznější než dnes. Určitou změnu ale vnímám v souvislosti se sociálními sítěmi a moderními technologiemi, které mohou konflikty výrazně zesilovat. Setkávám se například s tím, že spor vznikne na sociálních sítích, kde jeden z mladistvých zveřejní urážlivý nebo ponižující komentář o druhém, a následně se tento konflikt přenesení do reálného prostředí, kde může vyústit ve fyzické napadení.

Otázka č. 5

Jaké faktory považujete za nejvýznamnější příčiny nebo spouštěče násilného chování u dětí a mladistvých?

Odpověď:

Za nejvýznamnější faktory považuji především vliv vrstevníků, rodinné prostředí a také nízké sebevědomí některých mladistvých. Děti se často snaží získat uznání nebo respekt ve skupině a v takových situacích mohou jednat impulzivně, aniž by si plně uvědomovaly možné důsledky svého chování. Pokud mladistvý nemá možnost zažít úspěch v jiné oblasti, například ve škole, ve sportu nebo v učebním oboru, může se snažit získat uznání právě prostřednictvím rizikového nebo agresivního chování.

Otázka č. 6

Jakou roli podle Vás hraje rodinné prostředí při vzniku a rozvoji násilného jednání?

Odpověď:

Podle mých zkušeností hraje rodinné prostředí zásadní roli. Ve většině případů se setkávám s tím, že právě rodinné zázemí výrazně ovlivňuje vznik problémového chování

u dětí. Často se objevují podobné vzorce rodinné dysfunkce, například neúplné rodiny, nedostatečný dohled rodičů nebo nestabilní rodinné vztahy. Setkávám se také s tím, že rodiče uplatňují velmi nejednotný přístup k výchově, kdy někdy dítě nadměrně rozmazlují a jindy reagují nepřiměřeně přísně. V některých případech rodiče svým přístupem problémové chování dokonce nepřímo podporují, například bagatelizací nebo omlouváním jednání dítěte. Negativní zkušenosti z rodinného prostředí, jako je zanedbávání nebo traumatické zážitky z dětství, se podle mých zkušeností často promítají do dalšího vývoje dítěte a jeho chování.

Otázka č. 7

Jaký význam má podle Vašich zkušeností vliv vrstevníků a skupinová dynamika při páchání násilné trestné činnosti?

Odpověď:

Vliv vrstevníků považuji za velmi významný. Mladiství se často dopouštějí protiprávního jednání právě ve skupině, kde se snaží získat respekt ostatních. Ve skupině mají tendenci chovat se odvážněji nebo agresivněji a snaží se před ostatními předvést. Někdy situaci ještě vyhroťí snaha zapůsobit například na přítomné dívky. Naopak při individuálním rozhovoru často vidím, že tito chlapci jsou ve skutečnosti spíše nejistí a jejich chování je výrazně ovlivněno právě skupinovou dynamikou.

Otázka č. 8

Vnímáte vliv sociálních sítí, moderních technologií nebo mediálního prostředí na násilné chování mládeže? Pokud ano, jakým způsobem?

Odpověď:

Ano, vliv sociálních sítí vnímám jako významný. Mladiství dnes často sdílejí různé situace na internetu a snaží se získat pozornost nebo uznání ostatních. Setkávám se také s tím, že si sami dokumentují protiprávní jednání, například fyzické napadení jiné osoby, a následně tyto záznamy zveřejňují. Paradoxně tak někdy sami vytvářejí důkazní materiál, který může být následně využit v trestním řízení. V praxi jsme se například setkali s případem, kdy bylo závažné napadení jiné osoby zaznamenáno na mobilní telefon a tento záznam následně sloužil jako jeden z důležitých důkazů v trestním řízení.

Otázka č. 9

Setkáváte se ve své praxi s opakovaným násilným jednáním u stejných dětí či mladistvých? Pokud ano, čím si tuto skutečnost nejčastěji vysvětlujete?

Odpověď:

Ano, s opakovaným násilným jednáním se ve své praxi setkávám, nicméně nejde o většinu klientů, ale spíše o menší skupinu jednotlivců, u nichž se problémové chování opakuje a postupně může eskalovat. Práce s těmito dětmi je velmi náročná, protože naše možnosti spočívají především ve výchovné práci, rozhovorech a upozorňování na důsledky jejich jednání. V některých případech se daří agresivní chování postupně zmírňovat, zejména pokud se podaří navázat důvěru a pomoci dítěti najít oblast, ve které může být úspěšné. Zároveň je však nutné uvést, že u některých jedinců se násilné nebo problémové jednání nedaří zcela odstranit a práce s nimi spočívá spíše v dlouhodobé snaze toto chování korigovat a minimalizovat jeho negativní důsledky.

Otázka č. 10

Jak hodnotíte současnou spolupráci mezi institucemi (např. Policie ČR, OSPOD, školy, výchovná zařízení, kraj) při řešení násilné kriminality dětí?

Odpověď:

Spolupráci mezi jednotlivými institucemi hodnotím obecně jako funkční. Zároveň ale musím říct, že její kvalita často závisí především na konkrétních lidech, kteří v jednotlivých institucích pracují. Ve většině případů považuji spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dětí i Policií České republiky za dobrou. Zásadní systémové nedostatky v předávání informací osobně nevnímám, protože legislativa stanovuje určité povinnosti spolupráce mezi institucemi, které se většinou dodržují.

Otázka č. 11

Domníváte se, že současná opatření a intervenční mechanismy vůči dětem a mladistvým páchajícím násilnou trestnou činností jsou dostatečné?

Odpověď:

Domnívám se, že současný systém opatření je v zásadě funkční. V posledních letech však vnímám přísnější přístup orgánů činných v trestním řízení k závažnějším případům kriminality mladistvých. V minulosti se někdy stávalo, že řízení v některých případech trvalo delší dobu a mladiství tak měli pocit, že jejich jednání nemá bezprostřední

důsledky. Pokud je však reakce systému rychlá a důsledná, může to mít preventivní dopad i na ostatní mladistvé.

Otázka č. 12

Jak hodnotíte současný systém prevence násilné kriminality dětí a mládeže ve Středočeském kraji?

Odpověď:

Systém prevence ve Středočeském kraji nedokážu komplexně posoudit, protože v našem zařízení se setkáváme především s dětmi, u nichž již byla preventivní opatření vyčerpána. Do zařízení se děti dostávají až ve fázi, kdy selhala předchozí preventivní opatření, takže naše práce je spíše zaměřena na následnou výchovnou a resocializační práci.

Otázka č. 13

V jaké fázi by podle Vás měla být prevence uplatňována nejintenzivněji (primární, sekundární, terciární) a proč?

Odpověď:

Za nejdůležitější považuji primární prevenci, tedy práci s dětmi a rodinami ještě před vznikem závažných problémů. Pokud se podaří zasáhnout včas, lze podle mého názoru v řadě případů předejít situaci, kdy je nutné dítě umístit do ústavního zařízení.

Otázka č. 14

Jaká konkrétní opatření nebo systémové změny by podle Vás mohly nejvíce přispět ke snížení násilné kriminality dětí a mladistvých?

Odpověď:

Za důležité považuji především včasnou práci s rodinou a intenzivnější podporu dětí v raných fázích problémového chování. Domnívám se také, že by bylo vhodné posílit následnou podporu mladých lidí po odchodu ze zařízení. Přejechod do samostatného života je pro některé z nich velmi náročný a často postrádají osobu nebo instituci, která by je v této fázi doprovázela a pomáhala jim zvládat první kroky v běžném životě.

Příloha č. 10

Přepis rozhovoru s Informantem 4 – Preventistka Středočeského kraje

Datum realizace rozhovoru: 10. 3. 2026

Forma rozhovoru: online rozhovor

Délka rozhovoru: cca 35 minut

Otázka č. 1:

Jak dlouho působíte ve své profesní oblasti a jaké je Vaše současné pracovní zaměření?

Odpověď:

V oblasti sociální práce působím více než deset let. V minulosti jsem pracovala jak s dětmi, tak s dospělou populací, například v sociálních službách. Poslední dva roky působím na Krajském úřadě Středočeského kraje na pozici manažerky prevence kriminality, kde se věnuji především koordinaci preventivních aktivit a spolupráci s dalšími institucemi.

Otázka č. 2:

Jak dlouho se ve své praxi setkáváte s problematikou dětí či mladistvých, kteří se dopustili násilného nebo jinak závažného protiprávního jednání?

Odpověď:

V předchozí praxi jsem se s mladistvými setkávala poměrně často, například při práci v ambulanci pro rizikovou mládež nebo v nízkoprahovém centru pro děti a mládež, kde jsem byla s touto cílovou skupinou v kontaktu prakticky na denní bázi. V současné pozici se s touto problematikou setkávám spíše na koordinační úrovni ve spolupráci s dalšími institucemi. Téma kriminality dětí a mladistvých je podle mého názoru v posledních letech velmi aktuální a souvisí i s psychickým stavem dětí, jejich wellbeingem a celkovou atmosférou ve společnosti.

Otázka č. 3:

Jak byste z Vaší profesní zkušenosti popsala vývoj násilné trestné činnosti dětí a mladistvých ve Středočeském kraji v období let 2020–2024?

Odpověď:

Při práci vycházíme především ze statistik Policie České republiky, zejména z dat Krajského ředitelství Policie ČR Středočeského kraje, která využíváme například při zpracování bezpečnostních analýz. Podle těchto dat je patrné, že trend kriminality dětí

a mladistvých je v posledních letech spíše rostoucí. V posledních čtyřech letech lze pozorovat nárůst přibližně o 30 až 40 %, přičemž podobný trend je patrný nejen ve Středočeském kraji, ale i v rámci celé České republiky. Určitou roli může hrát i specifická poloha Středočeského kraje, například jeho propojení s Prahou a větší mobilita obyvatel.

Otázka č. 4:

Vnímáte v posledních letech změny v charakteru násilného jednání páchaného dětmi a mladistvými?

Odpověď:

Ano, podle mé zkušenosti se zvyšuje celková agresivita v populaci dětí a mladistvých. Častěji se setkáváme například s případy ublížení na zdraví a někdy také s využitím různých předmětů nebo zbraní při konfliktech. Zároveň je patrné, že část problémového chování se přesouvá do online prostředí, například v podobě kyberšikany nebo sdílení násilných videí. Děti často napodobují obsah, který sledují na internetu nebo na sociálních sítích, a následně ho přenášejí do reálného života.

Otázka č. 5:

Jaké faktory považujete za nejvýznamnější příčiny nebo spouštěče násilného chování u dětí a mladistvých?

Odpověď:

Jedním z hlavních faktorů je rodinné prostředí, například nestabilita rodiny nebo vysoká míra rozvodovosti. Děti mohou být také svědky domácího násilí, což se následně promítá do jejich vlastního chování. Dalším faktorem je sociální prostředí, například život v sociálně vyloučených lokalitách nebo ekonomická situace rodiny. Významnou roli hraje také psychický stav dětí a jejich schopnost zpracovávat emoce, protože současná doba je velmi rychlá a děti často nemají dostatek prostoru pro správné vyhodnocování situací.

Otázka č. 6:

Jakou roli podle Vás hraje rodinné prostředí při vzniku a rozvoji násilného jednání?

Odpověď:

Rodina představuje základní prostředí, které dítě formuje a předává mu základní vzorce chování. Dítě se v rodině učí, co je správné a co není, a získává zde základní hodnoty.

Pokud dítě v rodině nemá dostatečnou podporu nebo pokud rodina nefunguje dobře, může to mít zásadní vliv na jeho další vývoj a chování.

Otázka č. 7:

Jaký význam má podle vašich zkušeností vliv vrstevníků a skupinová dynamika při páchání násilné trestné činnosti?

Odpověď:

Vliv vrstevníků je velmi významný, protože děti a mladí lidé mají přirozenou potřebu někam patřit. Pokud tuto oporu nenajdou v rodině, hledají ji mezi vrstevníky. Ve skupinách často dochází k napodobování chování ostatních členů a někdy také k navádění k rizikovému nebo protiprávnímu jednání.

Otázka č. 8:

Vnímáte vliv sociálních sítí a moderních technologií nebo mediálního prostředí na násilné chování mládeže? Pokud ano, jakým způsobem?

Odpověď:

Ano, sociální sítě dnes tvoří významnou součást života dětí a mladistvých a mohou jejich chování výrazně ovlivňovat. Děti často sledují různá videa a obsah na internetu a následně napodobují to, co vidí. Policie například upozorňuje na případy, kdy děti kopírují chování, které viděly na sociálních sítích nebo například na platformě TikTok. Velkým tématem je také kyberšikana a další formy online agrese.

Otázka č. 9:

Setkáváte se ve své praxi s opakovaným násilným jednáním u stejných dětí či mladistvých? Pokud ano, čím si tuto skutečnost nejčastěji vysvětlujete?

Odpověď:

V současné pozici se s konkrétními pachateli neseťkávám přímo, protože pracuji především na koordinační úrovni. Z informací od partnerů a organizací, které s dětmi pracují, však víme, že opakované problémové chování se objevuje poměrně často. Pokud dítě nemá jasně nastavené hranice nebo pokud nedochází k systematické práci s rodinou, může se problémové chování opakovat.

Otázka č. 10:

Jak hodnotíte současnou spolupráci mezi institucemi při řešení násilné kriminality dětí?

Odpověď:

Ve Středočeském kraji hodnotím spolupráci mezi institucemi poměrně pozitivně. Spolupracujeme například s Policií ČR, orgány sociálně-právní ochrany dětí, školami a dalšími organizacemi. Určité bariéry však existují, například v oblasti ochrany osobních údajů nebo v omezených kapacitách jednotlivých institucí. Mnoho pracovníků je totiž dlouhodobě přetíženo a instituce nemají vždy dostatek personálních kapacit.

Otázka č. 11:

Domníváte se, že současná opatření a intervenční mechanismy vůči dětem a mladistvým páchajícím násilnou trestnou činností jsou dostatečné? V čem vidíte jejich silné a slabé stránky?

Odpověď:

Pozitivní je, že existuje poměrně široká síť preventivních a intervenčních programů, které realizují obce, školy nebo Policie ČR. Policie se například aktivně zapojuje do preventivních aktivit ve školách. Slabou stránkou je však nedostatek pracovníků v některých institucích, například na OSPOD, a také nedostatek odborníků v oblasti dětské psychologie a psychiatrie.

Otázka č. 12:

Jak hodnotíte současný systém prevence násilné kriminality dětí a mládeže ve Středočeském kraji?

Odpověď:

Středočeský kraj podporuje prevenci kriminality například prostřednictvím Fondu prevence kriminality, z něhož jsou financovány projekty obcí a neziskových organizací. Přestože se v posledních letech daří finanční prostředky postupně navyšovat, stále nejsou dostatečné k pokrytí všech potřeb. Problémem je také to, že většina projektů je financována pouze na jeden rok, což komplikuje dlouhodobé plánování a stabilitu preventivních programů.

Otázka č. 13:

V jaké fázi by podle Vás měla být prevence uplatňována nejintenzivněji a proč?

Odpověď:

Za nejdůležitější považuji primární prevenci, zejména ve školním prostředí. Je vždy jednodušší a efektivnější problémům předcházet, než je následně řešit. Velmi důležité je také zapojení rodičů do preventivních aktivit, protože rodina hraje při formování chování dítěte zásadní roli.

Otázka č. 14:

Jaká konkrétní opatření nebo systémové změny by podle Vás mohly přispět ke snížení násilné kriminality dětí a mladistvých?

Odpověď:

Velký význam má podle mého názoru spolupráce mezi školami, orgány sociálně-právní ochrany dětí a Policií ČR. Důležité je také posilování primární prevence ve školách, zapojení rodičů do preventivních aktivit a zajištění dostatečné psychologické a psychiatrické péče pro děti a mladistvé. Významnou roli může hrát také komunitní práce v sociálně vyloučených lokalitách a podpora sociálních služeb zaměřených na práci s dětmi a rodinami.

Příloha č. 11

Přepis rozhovoru s Informantem 5 – pracovnice Probační a mediační služby

Datum realizace rozhovoru: 10. 3. 2026

Forma rozhovoru: osobní rozhovor

Délka rozhovoru: cca 45 minut

Otázka č. 1:

Jak dlouho působíte ve své profesní oblasti a jaké je Vaše současné pracovní zaměření?

Odpověď:

V oblasti práce s dětmi a mladistvými působím přibližně šestnáct let. Nejprve jsem pracovala například ve výchovném ústavu a následně na orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Přibližně deset let nyní působím u Probační a mediační služby, kde se věnuji práci s pachateli trestné činnosti, včetně nezletilých a mladistvých. V rámci své praxe se věnuji jak probační činnosti, tak mediaci mezi pachatelem a poškozeným a typicky řeším případy mladistvých pachatelů různých forem protiprávního jednání.

Otázka č. 2:

Jak dlouho se ve své praxi setkáváte s problematikou dětí či mladistvých, kteří se dopustili násilného nebo jinak závažného protiprávního jednání?

Odpověď:

S problematikou trestné činnosti mládeže se setkávám dlouhodobě, nicméně v poslední době mám pocit, že závažnější případy přibývají. Ještě před několika lety jsme řešili spíše méně závažné delikty, například drobné krádeže nebo konflikty mezi mladými lidmi, zatímco v současnosti se častěji objevují případy násilné trestné činnosti. Pokud jde o četnost, stále nejde o desítky případů ročně, ale ve srovnání s minulostí se s nimi setkáváme častěji.

Otázka č. 3:

Jak byste z Vaší profesní zkušenosti popsala vývoj násilné trestné činnosti dětí a mladistvých ve Středočeském kraji v období let 2020–2024?

Odpověď:

Z mé zkušenosti lze říci, že násilná trestná činnost mládeže má spíše rostoucí tendenci. V minulosti se podobné případy objevovaly spíše ojediněle, zatímco v posledních letech se s nimi setkáváme častěji a jejich důsledky pro oběti bývají závažnější. Vedle majetkové

kriminality se častěji objevují delikty směřující přímo proti zdraví nebo osobní svobodě, což podle mého názoru souvisí i s celkovou proměnou sociálního prostředí mladých lidí.

Otázka č. 4:

Vnímáte v posledních letech změny v charakteru násilného jednání páchaného dětmi a mladistvými?

Odpověď:

Ano, určité změny vnímám především v závažnosti následků těchto činů pro oběti. Pokud jde o brutalitu, zdá se, že se objevuje častěji než v minulosti, zatímco promyšlenost těchto činů bývá spíše nahodilá a vzniká například v rámci spontánních konfliktů mezi mladými lidmi. V některých případech se jedná o situace, které vzniknou z běžné hádky nebo konfliktu mezi vrstevníky.

Otázka č. 5:

Jaké faktory považujete za nejvýznamnější příčiny nebo spouštěče násilného chování u dětí a mladistvých?

Odpověď:

Za významné faktory považuji především rodinné a sociální prostředí. Dříve jsme násilné chování častěji spojovali s rodinami s nižším sociálním statusem nebo s dětmi vyrůstajícími mimo rodinu, nicméně v poslední době se objevují i případy mladistvých pachatelů ze střední nebo vyšší sociální vrstvy. K tomu bych ještě dodala, že někdy hrají roli také návykové látky nebo vliv sociálního okolí.

Otázka č. 6:

Jakou roli podle Vaší zkušenosti hraje rodinné prostředí při vzniku násilného chování u mladistvých pachatelů?

Odpověď:

Rodinné prostředí je podle mé zkušenosti velmi důležité. Setkáváme se například s případy, kdy rodiče problémové chování dítěte bagatelizují nebo nepovažují jeho jednání za dostatečně závažné. V některých situacích rodina reaguje až ve chvíli, kdy je problém opravdu vážný. Zároveň je velmi důležitá spolupráce rodiny při práci s mladistvým pachatelem, protože bez aktivního zapojení rodičů je změna chování dítěte mnohem obtížnější.

Otázka č. 7:

Jaký význam má podle Vašich zkušeností vliv vrstevníků a skupinová dynamika na páchaní násilné trestné činnosti mládeže?

Odpověď:

Vliv vrstevníků je podle mé zkušenosti velmi silný. V řadě případů se násilné jednání odehrává ve skupině, kde bývá jeden iniciátor, který ostatní motivuje nebo vede k protiprávnímu jednání. Mladí lidé se někdy snaží prosadit v kolektivu nebo získat uznání ostatních členů skupiny, což může vést k eskalaci konfliktu.

Otázka č. 8:

Vnímáte vliv sociálních sítí, moderních technologií nebo mediálního prostředí na násilné chování mládeže? Pokud ano, tak jakým způsobem?

Odpověď:

Ano, sociální sítě mohou hrát v některých případech významnou roli. Setkali jsme se například se situacemi, kdy byl násilný incident natočen a následně sdílen na sociálních sítích, což vedlo k dalšímu ponížení oběti. Online prostředí tak může někdy podporovat agresivní chování nebo eskalaci konfliktů mezi mladými lidmi.

Otázka č. 9:

Setkáváte se ve své praxi s opakovaným násilným jednáním u stejných dětí či mladistvých? Pokud ano, čím si tuto skutečnost nejčastěji vysvětlujete?

Odpověď:

Opakované násilné jednání se objevuje spíše výjimečně, nicméně v některých případech se s recidivou setkáváme. Obvykle souvisí s velmi problematickým rodinným prostředím nebo s dlouhodobými sociálními problémy. Z mé zkušenosti však mediace nebo probační programy mohou mít pozitivní vliv na uvědomění si důsledků jednání a tím i na snížení rizika opakování trestné činnosti.

Otázka č. 10:

Jak hodnotíte spolupráci mezi jednotlivými institucemi při řešení násilné trestné činnosti mládeže?

Odpověď:

Spolupráce mezi institucemi obecně funguje, nicméně jednotlivé organizace často narážejí na kapacitní limity. Spolupráce s Policií ČR i orgány sociálně-právní ochrany

děti probíhá standardně, ale někdy se objevují problémy například s nedostatkem dostupných programů nebo zařízení, například diagnostických pobytů nebo odborné péče.

Otázka č. 11:

Domníváte se, že současná opatření a intervenční mechanismy vůči dětem a mladistvým páchajícím násilnou trestnou činností jsou dostatečné?

Odpověď:

Z hlediska legislativy existuje poměrně široká škála nástrojů, například probační programy nebo mediace mezi pachatelem a obětí. V praxi však systém někdy naráží na kapacitní a finanční limity a ne všechny služby jsou vždy dostupné v potřebném rozsahu.

Otázka č. 12:

Jak hodnotíte systém prevence násilné kriminality dětí a mládeže ve Středočeském kraji?

Odpověď:

Preventivní programy jsou realizovány zejména ve školním prostředí a existuje řada projektů zaměřených na prevenci rizikového chování. Přesto zde vidím prostor pro další rozvoj, zejména pokud jde o práci s rizikovou mládeží a dostupnost některých specializovaných programů.

Otázka č. 13:

V jaké fázi by podle Vás měla být prevence uplatňována nejintenzivněji a proč?

Odpověď:

Nejdůležitější je podle mého názoru primární prevence, tedy snaha předcházet vzniku problémového chování. Významnou roli by zde měly hrát zejména školy a rodina, které mají na formování chování dítěte zásadní vliv.

Otázka č. 14:

Jaká opatření by podle Vašeho názoru mohla přispět ke snížení násilné kriminality dětí a mladistvých?

Odpověď:

Důležitou roli mohou hrát zejména preventivní programy a volnočasové aktivity, které dětem poskytují smysluplné trávení volného času. Přínosná může být také mediace mezi

pachatelem a obětí, která pomáhá pachatelům uvědomit si důsledky jejich jednání a může přispět ke snížení rizika opakování trestné činnosti.